

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2013

FÖRSVARSMAKTEN

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2013

Resultatredovisning,
resultat- och balansräkning,
anslagsredovisning,
finansieringsanalys samt noter

Denna årsredovisning, utom såvitt avser hemliga bilagor, publiceras även på
Försvarmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se, sökord "årsredovisning").

Regeringen
och sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

LEDS PLANEK
Eva Gillberg 08-788 90 68
Stefan Holmgren 08-788 99 47

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2013

(Huvuddokument, 3 bilagor varav bilaga 1 kvalificerat hemlig samt 3 underbilagor, varav 2 kvalificerat hemliga)

Försvarsmaktens årsredovisning för budgetåret 2013 fastställs.

Generaldirektören, chefen för ledningsstaben, produktionschefen, insatschefen, chefen för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, chefsjuristen, ekonomidirektören, personaldirektören och informationsdirektören har jml. 22 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten under ärendets beredning getts tillfälle att yttra sig.

Information till arbetstagarorganisationerna har genomförts enligt avtalet om "Samverkan för utveckling inom Försvarsmakten".

Beslut i ärendet har fattats av general Sverker Göranson i närvaro av generaldirektör Peter Sandwall, generallöjtnant Jan Salestrand, ekonomidirektör Helena Holmstedt, brigadgeneral Fredrik Robertsson, senior advisor Jan Borling, överste Anders Löfberg, överste Mikael Johnsson, redovisningschef Yvonne Sandfeldt, överstelöjtnant Jonas Andersson, chefscontroller Stefan Holmgren och chefscontroller Eva Gillberg. Föredragande, utom vad avser den kvalificerat hemliga bilagan 1, har varit ekonomidirektör Helena Holmstedt. Föredragande av den kvalificerat hemliga bilagan 1 har varit generallöjtnant Jan Salestrand.

Sverker Göranson

Helena Holmstedt

FÖRSVARSMAKTEN

HÖGKVARTERET

Datum

2014-02-17

HKV beteckning

FM2013-1839:3

Sida 2 (3)

Bilagor	Benämning
1. (KH)	Försvarsmaktens operativa förmåga 2013 (insänds med HKV skrivelse FM2013-1839:4)
2. (Ö)	Personalberättelse
3. (Ö)	Särskilda redovisningar

Ubilagor	Benämning
1.1 (KH)	Krigs- och hemvärnsförband 2013 (insänds med HKV skrivelse FM2013-1839:4)
1.2 (KH)	Nationell och internationell beredskap samt nationella operationer (insänds med HKV skrivelse FM2013-1839:4)
3.1 (Ö)	Uppföljning av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet

Sändlista (Huvuddok ÅR 13, Bil 2-3, Ubil 3.1)	Antal
Försvarsutskottet	17
Utrikesutskottet	1
Riksdagens utredningstjänst	9
Riksrevisionen	4
Regeringen	1
Utrikesdepartementet	1
Försvarsdepartementet	40
Finansdepartementet	4
Ekonomistyrningsverket	4
Statskontoret	2
Arbetsgivarverket	2
Riksarkivet	1
Krigsarkivet	1
Luftfartsverket	1
Försvarsexportmyndigheten	1
Försvarets materielverk	5
FRA, MSB, KBV	2 var
Pliktverket, FOI, SHK	2 var
Fortifikationsverket	2
Rikspolisstyrelsen	2
KKrVA, KÖMS	1 var
Senior Swedish Officers ISAF & KFOR	1 var
FAK, FFK, FMCK, FRO, SBS	1 var
SRK, SLK, SBK, SCF, SKBR	1 var
CFB, FIFF, SVKRF	1 var
FVRF, FSR, FPF, SFF, SPSF, SSF	1 var
HBR, SVEROF, SFRO, SVOF	1 var
AFF, CFF	1 var
FMK, SMKF	1 var
OFR/O FM, OFR/S	1 var
SACO Försvar, SEKO Försvar	1 var
Inom Försvarsmakten	
Förbands-, skol och centrumchefer (34 st.)	1 var
Infochef förband, skolor och centrum (34 st.)	1 var

FÖRSVARSMAKTEN

HÖGKVARTERET

Datum

2014-02-17

HKV beteckning

FM2013-1839:3

Sida 3 (3)

Inom Högkvarteret	Antal
Sändlista forts. (Huvuddok ÅR 13, Bil 2-3, Ubil 3.1-3.2)	
ÖB	1
GD	1
REV	1
SÄKINSP	4
GL	1
LEDS	15
C LEDS	1
C LEDS PLANEK	1
INS	10
C INSATS	1
STF C INSATS	1
INSATS SC	1
INSS J0	1
ATS	5
MTS	5
FTS	5
PROD	15
C PROD	1
C FÖRBPROD	1
C MTRLPROD	1
C PROD ARMÉ	1
C PROD MARIN	1
C PROD FLYG	1
C PROD LEDUND	1
C PROD LOG	1
MUST	3
C MUST	1
PERSS	5
PERSDIR	1
JURS	2
C JUR	1
INFOS	10
INFODIR	1
STF C HKV	1
HKV AVD	4
OFR/O HKV	1
OFR/S HKV	1
SACO HKV	1
SECO Försvar HKV	1
Arkiv	1
Totalt antal ex	324

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ÖVERBEFÄLHAVARENS KOMMENTARER.....	13
SAMMANFATTNING	14
EFFEKTIVISERINGAR: MATERIEL- & LOGISTIKFÖRSÖRJNING INKL.	
OMSTRUKTURERING	16
Omstrukturering	16
GENOMFÖRANDE AV DEN FÖRSVARSPOLITISKA INRIKTNINGEN.....	17
ORGANISATION.....	18
Basorganisation	21
FÖRSVARSMAKTENS INTERNA STYRNING.....	22
ANSLAGSREDOVISNING.....	23
PRODUKTGRUPPSREDOVISNING	25
AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET	27
PERSONALFÖRSÖRJNING	28
Operativ förmåga vid utgången av 2013 (effekter)	31
RESULTATREDOVISNING	31
Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap	32
Insatser	48
Fredsfrämjande insatser	52
Stöd till civil verksamhet.....	55
Forskning och utveckling	56
Övrig verksamhet	62
Övrig resultatredovisning	64
FINANSIELL REDOVISNING.....	69
Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr).....	69
Resultaträkning	70
Balansräkning.....	71
Anslagsredovisning.....	73
Finansieringsanalys.....	76
Tilläggsupplysningar och noter	77
BILAGOR	93
ÖVERBEFÄLHAVARENS INTYGANDE AV MYNDIGHETENS ÅRSREDOVISNING.....	95

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 1 Kopplingen mellan grund-, bas- och insatsorganisation samt status för krigsförband.....	21
Tabell 2 Anslagsförbrukning samtliga anslag 2011-2013.....	23
Tabell 3 Produktgruppernas anslagsförbrukning 2013.....	25
Tabell 4 Produktgruppernas nettoredovisning av kostnader och intäkter 2011-2013	26
Tabell 5 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2011-2013.....	27
Tabell 6 Genomförda större övningar 2013.....	34
Tabell 7 Antal studerande på längre sammanhållande utbildning 2009-2013	37
Tabell 8 Utfall netto - Arméförband 2011-2013.....	39
Tabell 9 Gångtimmar per fartygstyp 2009-2013.....	40
Tabell 10 Utfall netto - Marinförband 2011-2013	40
Tabell 11 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2011-2013.....	42
Tabell 12 Utfall netto - Flygvapenförband 2011-2013	43
Tabell 13 Utfall netto - Lednings- och underrättelseförband 2011-2013	44
Tabell 14 Utfall netto - Logistikförband 2011-2013	46
Tabell 15 Utfall netto - Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna 2011-2013.....	47
Tabell 16 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2	51
Tabell 17 Pågående och avslutade insatser avs. bidragets styrka enligt regleringsbrev 2013	53
Tabell 18 Ekonomiskt utfall per insats utgiftsområde 5 anslag 1:2.....	54
Tabell 19 Utfall netto - Stöd till civil verksamhet 2011-2013.....	56
Tabell 20 Verksamhetsutfall anslag 1:5 fördelat på genomförare, koncernstödsuppdrag samt studier	59
Tabell 21 Verksamhetsutfall anslag 1:5 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier	60
Tabell 22 Utfall netto - Forskning och teknikutveckling 2011-2013.....	61
Tabell 23 Utfall netto - Materielutveckling 2011-2013.....	61
Tabell 24 Utfall netto - Övrig verksamhet 2011-2013.....	63

FIGURFÖRTECKNING

Figur 1 Försvarsmaktens lokalisering av förband, skola och centra	18
Figur 2 Anslagsförbrukning/Andel 2013.....	24
Figur 3 Krigsmaterielinvesteringarnas andel av anslagen	33

ÖVERBEFÄLHAVARENS KOMMENTARER

Försvarsmakten har, utifrån de mål som uppställts för 2013, löst sina förelagda uppgifter på ett bra sätt. Utan Försvarsmaktens professionella och engagerade medarbetare hade detta resultat inte kunnat uppnås.

Verksamheten under det gångna året har karaktäriserats av högt tryck, inte minst vad gäller övningar och rekrytering. 2013 var också det första året som Försvarsmakten genomförde verksamhet med samtliga nya personalkategorier.

Vi har genomfört en medveten satsning på övningsverksamheten för att hålla tryck i verksamheten och reformen, inte minst med hänsyn till rekryterings- och attraktionskraft. Resultaten för året visar också övningsverksamheten har gått över förväntan. Vi har genomfört fler övningar med komplext innehåll i förhållande till tidigare år. Detta gäller inte minst de repetitionsövningar som genomförts.

Även rekryteringsarbetet har gått bra och de måltal som vi bedömde möjliga i början av året har överträffats. Utvecklingen är alltså positiv men samtidigt det är för tidigt att dra alltför långtgående slutsatser beträffande det nya personalförsörjningssystemet. Vi måste också fortsatt vidta åtgärder för att få våra soldater och sjömän att stanna kvar hos oss längre.

När vi summerar året ser vi att verksamheten har fått balanseras mot såväl tillgängliga personella resurser som tillgänglig ekonomi. Under hösten genomfördes en medarbetarundersökning, FM VIND. Resultatet visade att alltför många av våra medarbetare upplever stress i sin dagliga arbetssituation. Att exakt sätta fingret på vad den upplevda stressen grundar sig i

är inte helt enkelt, men sannolikt handlar det om en kombination av hög arbetsbelastning och en upplevd otydlig målbild, även om målet för reformen är tydligt beskrivet i 2009 års försvarsbeslut. Ett arbete för att tydliggöra målbilden har därför inletts.

Under hösten fick verksamheten också anpassas på grund av ett högre än planerat utfall på förbandsanslaget. Genom de åtgärder som vidtogs kunde den absoluta merparten av den planerade verksamheten genomföras, vilken utgör en förutsättning för försvarsreformens fortsatta genomförande. Vi har också fått utnyttja en del av den anslagskredit som är tillgänglig för förbandsanslaget. Samtidigt har vi ett betydande underutnyttjande på anslaget för internationella insatser.

Försvarsmakten har under 2013 tagit emot en stor mängd materiel. Emellertid kvartstår den långsiktiga problematiken kring ett stort materielomsättningsbehov vad gäller större materielsystem som snart uppnår slutet av sin livscykel.

Vi ska gemensamt vara stolta över de goda resultat som uppnåtts för såväl nationella som internationella insatser. Försvarsmakten har under året, inte minst genom hemvärnets försorg, givit stöd till det svenska samhället. Våra internationella insatser har fortsatt lovordats av våra partners och vi är tacksamma för att vi inte har drabbats av förluster eller större skadeutfall under året.

Tack vare Försvarsmaktens medarbetares hårda arbete under 2013 har vi gemensamt tagit ett stort steg framåt i det fortsatta reformarbetet!

SAMMANFATTNING

Försvarsmakten har upprätthållit den nationella beredskapen för hävdande av den territoriella integriteten. Beredskapen har successivt anpassats mot en generellt ökad militär övningsverksamhet i vårt närområde.

Under 2013 har det svenska styrkebidraget i Afghanistan (ISAF) transformerats till en multinationell styrka, *Nordic Baltic Transition Support Unit* (NB TSU), med deltagare från Sverige, Finland, Norge och Lettland. Det svenska styrkebidraget har 2013 reducerats från ca 560 till ca 300 befattningar. I Kosovo har KFOR avslutats som truppbidrag och huvuddelen av den svenska infrastrukturen avvecklats. Utvecklingen mot det svenska bidraget till *Security Sector Reform* (SSR), som syftar till en långsiktig uppbyggnad av demokratiska institutioner i landet, fortgår enligt plan.

Trots reduktionen av det svenska truppbidraget till ISAF och en transformering av *Task Force Northern Lights* (TF NL) till NB TSU har det svenska bidraget fortsatt att stödja stabilisering och återuppbyggnad av samhällsstrukturer i Afghanistan. Insatsen bidrar dessutom med värdefulla erfarenheter för vidmakthållande och utveckling av Försvarsmaktens förmågor. Marinen har i och med ME 03 för första

gången satt upp ett styrkebidrag för deltagande i en internationell insats med utgångspunkt från krigsförbandet, tredje sjöstridsflottiljen och dess stående indelning med stöd av Amfibieregementet, Helikopterflottiljen och Försvarsmaktens logistikförband. Flygförbanden har under året genomfört insats i Afghanistan med helikopterförband och framgångsrikt ombeväpnat från helikopter 10 till helikopter 16, understött Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) med flygtransporter till och från Filippinerna samt varit insatt på Cypern till stöd för FN:s insats *Organization for the Prohibition of Chemical Weapons* (OPCW). De fredsfrämjande insatserna har genomförts enligt plan. Försvarsmakten har rekryterat, utbildat och utrustat personal för insatser enligt regeringsbeslut för internationell freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet samt genomfört de insatser regeringen beslutat.

Försvarsmakten har utvecklat förmågan att ge stöd till samhället, bland annat genom att inrätta regionala staber. Detta har medfört kortare ledtider och bättre kännedom om aktuella insatsområden. Samverkansförmågan med civila myndigheter, såväl regionalt som centralt, har även ökat genom kris- och krigsplaneringar samt övningar. Försvarsmakten har lämnat stöd enligt lagen (2003:778) om skydd

mot olyckor vid ett 90-tal tillfällen och förordningen (2002:375) om stöd till civil verksamhet vid ett 100-tal tillfällen.

Steget från totalförsvarsplikten till en personalförsörjning som grundas på frivillighet är en av de viktigaste delarna av försvarsreformen. Förändringen är central för Försvarsmaktens möjligheter att successivt uppfylla regeringens krav på säkerhetspolitisk handlingsfrihet med insatsorganisationen. Viktiga steg har tagits i reformarbetet och goda resultat har uppnåtts under året. Antalet kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän är högre än vad som redovisades i budgetunderlaget för 2013 (BU 13). Antalet sökande är högt och avgångarna under anställningstiden sjunker. Likaså förbättras flödena mellan personalkategorierna. Andelen kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän som efter sin anställning fortsätter i en annan personalkategori har under 2013 ökat påtagligt och uppgick vid årets slut till 40 procent. De tidvis tjänstgörande gruppbefälen, soldaterna och sjömännen är däremot färre än vad som angavs i BU 13.

Samarbetet med arbetsgivarorganisationer och enskilda arbetsgivare har i flera fall utmynnat i samarbetsavtal och pilotprojekt rörande tidvis anställd personal. Försvarsmakten har också byggt upp en god kunskap om de drivkrafter som får unga människor att söka och behålla en militär anställning. På den negativa sidan är det framför allt två resultat som bör nämnas. Det ena är avgångarna under den grundläggande militära utbildningen. Det andra är den relativt höga andelen rekryter som väljer att inte gå vidare till en anställning eller ett avtal direkt efter den grundläggande militära utbildningen.

Återrekryteringen är en del av personalförsörjningen som behöver utvecklas. En framgångsrik återrekrytering ställer krav på att Försvarsmakten behåller relationen till dem som inte väljer ett fortsatt engagemang efter den grundläggande militära utbildningen och dem som avslutar en anställning eller ett kontrakt.

Försvarsmaktens verkställande av materielplanen har gått enligt plan. En beställning avseende utveckling av JAS 39 E lades under året. Leveranser av tidigare gjorda beställningar har skett under andra halvåret varvid Försvarsmakten mottog bl.a. Terrängbil 16, modifierade flygplan JAS 39 C/D, helikopter 16, HMS Karlstad version 5 och kroppsskydd.

Försvarsmakten konstaterar att omsättningen och vidmakthållandet av materielen i insatsorganisationen sker i den takt ekonomin medger i enlighet med inriktningspropositionen (2008/09:140). Försvarsmakten har redovisat behovet av resurser för att utveckla, omsätta och vidmakthålla insatsorganisationens materiel i ett längre perspektiv i svaret "Försvarsmaktens kompletterande underlag om långsiktig ekonomisk balans" (regeringsbeslut 7¹). Mot bakgrund av denna obalans mellan resurser och behov blev de materiella bristerna allt tydligare under 2013.

Under 2013 har övningsverksamheten, inklusive repetitionsutbildning med GSS/T, genomförts med bra resultat och högre ambition än tidigare. Andra halvårets övningsverksamhet fick dock genomföras med viss reducerad ambition för att innehålla ekonomiska ramar och med hänsyn till tillgängliga personella resurser. Övningsverksamheten har bidragit till att utveckla både enskilda krigsförbands förmåga och arméförbandens förmåga att verka med sammansatta förband och samordning av funktioner på lägre taktisk nivå samt med understöd av flygstridskrafter.

De internationella övningarna och deltagandet i nationella övningar har bidragit till förmågeutvecklingen av krigsförbanden. Goda exempel på detta är övningarna *Northern Coasts 13*, *Arctic Challenge Exercise*, *Joint Challenge 13* och *Red Flag*. Övningsverksamheten har under året varit omfattande och nödvändiga steg har tagits för att bygga upp förmågan att leda sammansatta förband med en ökad komplexitet.

Det ekonomiska utfallet ligger i huvudsak i linje med planeringen för året. Förbandsverksamheten fortsätter att öka relativt 2011 och 2012 efter hand som Försvarsmakten genomför försvarsreformen. De ökade kostnaderna beror främst på fler anställda gruppbefäl, soldater och sjömän samt därmed ökad verksamhetsvolym. De ekonomiska ramarna för de internationella insatserna har underskridits, vilket förklaras av reducerad bemanning och lägre kostnader inom logistikområdet på grund av förändrade avtal. Anslagen för förbandsverksamhet och vidmakthållande av materiel har belastat respektive anslagskredit, vilka balanseras kommande år.

EFFEKTIVISERINGAR: MATERIEL- & LOGISTIKFÖRSÖRJNING INKL. OMSTRUKTURERING

Effektiviseringar inom försvarets materiel- och logistikförsörjning

Den 28 juni 2012 beslutade regeringen om uppdrag att förbereda och genomföra överföring av viss verksamhet till Försvarets materielverk² i syfte att effektivisera och rationalisera stödverksamhet avseende bl.a. inköp, service, förråd och verkstäder. Genom förändringarna inom materiel- och logistikförsörjningen ska ansvaret och rollerna mellan myndigheterna tydliggöras så att Försvarsmakten utgör beställare och Försvarets materielverk (FMV) utgör leverantör av bakre logistik.

Åtgärderna omfattar huvudsakligen verksamheten inom:

- tjänsteområdet administrativt stöd och arbetsplatservice,
- delar av försörjningsenhetens och försörjningsavdelningarnas ledning, förrådsenheter, lagerhållning, förrådsverksamhet och specialtransporter,
- huvuddelen av markverkstadsenheten samt marin- och flygverkstäderna,
- Försvarsmaktens logistikts nuvarande upphandlingsenhet, med undantag för Försvarsmaktens försäljnings- och uthyrningsverksamhet, masterdatahantering för kund- och leverantörsregistret i stödsystemet PRIO,

- delar av Försvarsmaktens logistikts stab samt
- ansvaret för projekt Utveckling och effektivisering av Försvarsmaktens anskaffningsverksamhet (UEFA).

Under året har det arbete som påbörjades 2012 fortsatt. Detta har inneburit en konsolidering av den verksamhet som tidigare överförts från Försvarsmakten till FMV samt planering för att skapa förutsättningar för de nya arbetsformer som förändringen krävt. Förskjutningar i ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna i kombination med beställningar på högre systemnivåer medför betydande förändringar i myndigheternas arbetssätt, var för sig och i samverkan. För mer detaljer hänvisas till bilaga 3, Särskilda redovisningar.

Omstrukturering

Försvarsmakten har genomfört flera organisatoriska förändringar. De viktigaste var att slutföra den omstrukturering som beskrevs i årsredovisningen för 2012, att genomföra effektiviseringarna inom materiel- och logistikförsörjningen och att omorganisera Högkvarteret. Ett arbete som syftar till att förändra myndighetens organisation och att omhänderta regeringens beslut att reducera lönekostnaderna med 500 miljoner kronor i tidsperspektivet 2019 har inletts.

GENOMFÖRANDE AV DEN FÖRSVARSPOLITISKA INRIKTNINGEN

Försvarsmakten har under 2013 fortsatt reformeringen i enlighet med det försvarspolitiska inriktningsbeslut som omfattar perioden 2010 till 2014. Normerande för pågående reformering är att insatsorganisationen ska utvecklas så att delar av organisationen omedelbart är tillgänglig för insatser. Därutöver ger inriktningsbeslutet med kompletterande regeringsbeslut förnyade förutsättningar avseende ekonomi, ledning, logistik, internationellt samarbete samt personal och materielförsörjning.

Verksamheten i enlighet med dessa beslut har under året i stort löpt enligt plan. Samtidigt som Försvarsmakten har löst förelagda uppgifter enligt myndighetens instruktion har produktionsresultaten varit i huvudsak goda och de viktigaste produktionsmålsättningarna har uppnåtts. Anpassning av verksam-

heten har genomförts i syfte att innehålla ekonomisk ram och för att anpassa verksamheten till tillgängliga personella och materiella resurser.

Förskjutning av viss förmågeuppbyggnad har skett mot 2014 och 2015 avseende bl.a. brigadnivån och förmågan att uppträda i sammansatta förband inom flygvapnet.

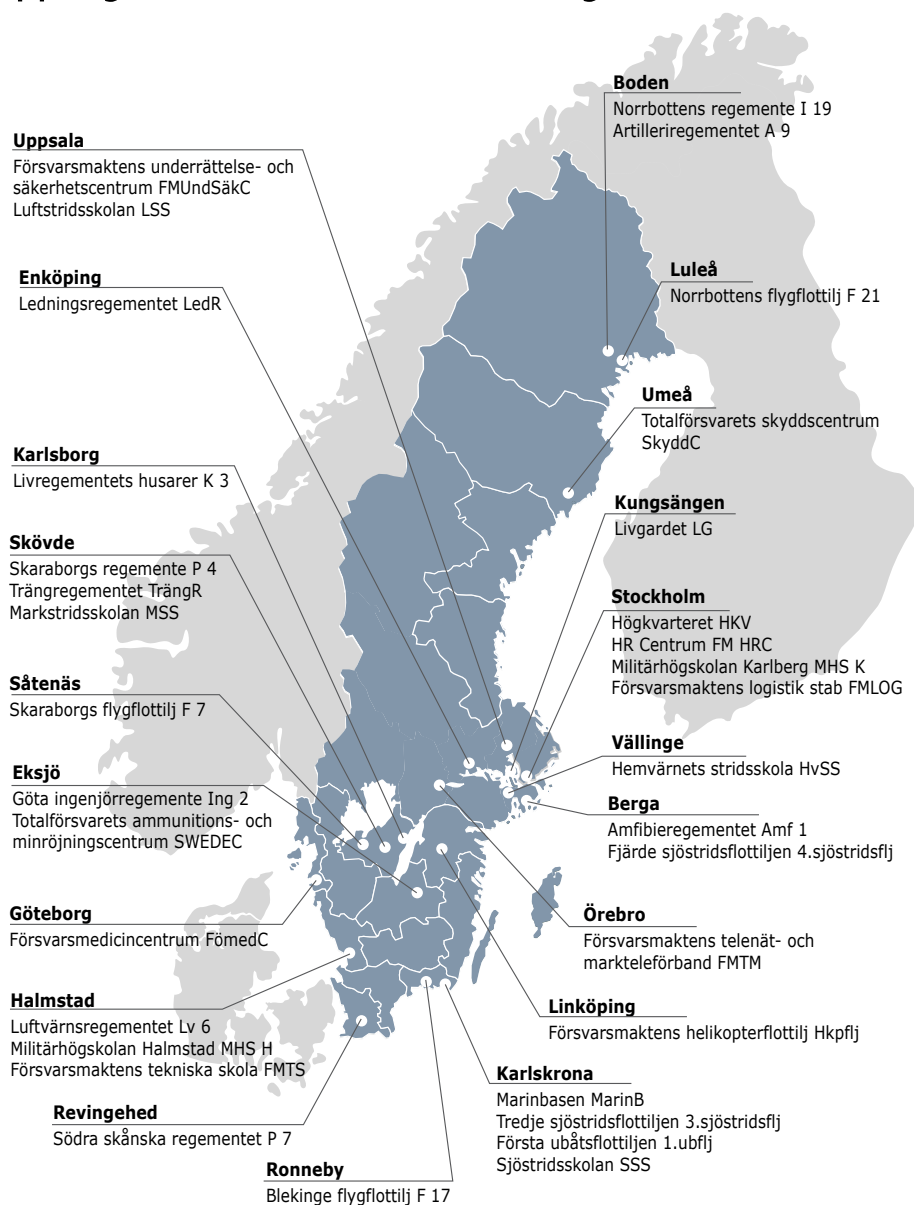
Vad avser den operativa förmågan kan Försvarsmakten konstatera att förmåga att möta de krav som ställs på myndigheten i allt väsentligt upprätthålls, samtidigt kan det också konstateras att det finns begränsningar.

Detaljerad redovisning återfinns i underbilaga 3.1 och kvalificerat hemlig bilaga 1.

ORGANISATION

Kopplingen mellan bas- och insatsorganisationen

Figur 1 Försvarsmaktens lokalisering av förband, skola och centra

Försvarsmaktens grundorganisation utgörs av dess organisationsenheter. Organisationsenheterna består av krigsförband och/eller övriga enheter så som t.ex. organisationsenhetens stab, kompetenscentra och det stöd som krigsförbandens produktion erfordrar. Därutöver har en del organisationsenheter också hemvärnsförband.

Krigsförband och hemvärnsförband benämns sammantaget Försvarsmaktens insatsorganisation.

Övriga enheter benämns sammantaget Försvarsmaktens basorganisation.

I tabellen på sidan 19 framgår Försvarsmaktens organisationsenheter med ingående delar ur insats- och basorganisationen. Tabellen utgår från kartan ovan.

Förklaring av Status:

Fu = Fortsatt utveckling av krigsförband (arvförband nyttjas), U= Utveckling mot krigsförband (nytt förband skapas), V = Vidmakthålls (omsätts fortlöpande), Av= Avveckling påbörjas.

Ort inom parantes = Organisationsenheten har verksamheten även vid dessa orter

Lokalisering	Organisationsenhet	Basorganisationsdelar	Insatsorganisationsdelar	Status
Boden (Arvidsjaur, Härnösand, Östersund, Umeå, Kiruna, Luleå, Kalix)	Norrbottnens regemente (I 19)	Stab och stödenheter Försvarsmaktens vinterenhet (FMVE) Västernorrlandsgruppen Fältjägargruppen Västerbottensgruppen Norrbottnensgruppen Lapplandsjägargruppen Lokalplaneringsenhet norr (LPLE N) Regional försvarshälsa nord	3. brigadstaben 191. och 192. mekaniserade bataljonen 193. jägarbataljonen 1. tungtransportkompaniet (del av) 3.stridsvagnskompaniet 10-16. hemvärnsbataljonen Regional stab	V V V V V V V
Boden	Artilleriregementet (A 9)	Stab och stödenheter Artilleriets stridsskola (ArtSS)	91. och 92. Artilleribataljonen	V V
Eksjö	Göta ingenjörregemente (Ing 2)	Stab och stödenheter Fältarbetskolan (FarBS) Norra Smålandsgruppen	21. och 22. ingenjörbataljon 33. hemvärnsbataljon	V V
Eksjö	Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC)	Stab och stödenheter	-	
Enköping (Stockholm, Strängnäs, Boden, Göteborg, Ronneby)	Ledningsregementet (LedR)	Stab och stödenheter Ledningsskolan (LedS) Totalförsvarets signalskyddsskola (TSS) FM ledningsträningssystem (LTC) Södermanlandsgruppen Upplands- och Västmanlandsgruppen Materielsystemkontor ledningssystem (MSK ledsyst) Miljöprövningsenheten (MPE)	Operativ rörlig ledning (ROL/FHQ) 11. ledningsplatsbataljonen 12. sambandsbataljonen 13. telekrigsbataljonen 10. PSYOPS-förbandet 21, 22 och 27. Hemvärnsbataljonen FM centrum för meteorologi och oceanografi (METOCC) FM telekrigsstödenhet (TKSE)	V V V V V V V V
Göteborg (Linköping, Ronneby)	Försvarsmedicin- centrum (FömedC)	Stab och stödenheter Lokalplaneringsenhet väst (LPLE V) Elfsborgsgruppen	41.-44. hemvärnsbataljonen 1. och 2. sjukhuskompani	V
Halmstad	Luftvärnsregementet (Lv 6)	Stab och stödenheter Luftvärnets stridsskola (LvSS) Hallandsgruppen	61. och 62. luftvärnsbataljonen 45. hemvärnsbataljonen	V V
Halmstad	Militärhögskolan Halmstad (MHS H)	Stab och stödenheter Försvarsmaktens ledarskaps- och pedagogikenhet (FMLOPE)	-	
Halmstad (Boden, Eksjö, Kungsängen, Lund, Skövde)	Försvarsmaktens tekniska skola (FMST)	Stab och stödenheter	1.tekniska bataljonen	V
Haninge (Uddevala)	Fjärde sjöstridsflottiljen (4. sjöstriflj)	Stab	4. sjöstridsflottiljledningen 41. korvettdivisionen 42. minröjningsdivisionen 43. underhållsdivisionen 44. röjdykardivisionen	V V V V V
Haninge/Berga (Göteborg, Visby)	Amfibieregementet (Amf 1)	Stab och stödenheter Södertörnsgruppen Gotlandsgruppen	2. amfibiebataljonen 17. bevakningsbåtkompaniet 13. säkerhetsbataljonen (del av) 28, 29 och 32. hemvärnsbataljonen	V V V V

Lokalisering	Organisationsenhet	Basorganisationsdelar	Insatsorganisationsdelar	Status
Karlsborg (Örebro)	Livregementets husarer (K 3)	Stab och stödenheter Försvarets överlevnadsskola (FÖS) Örebro- och Värmlandsgruppen	7.lätta skyttebataljonen (del av) 32. underrättelsebataljonen 19. och 20. hemvärnsbataljonen	V V
Karlsborg	Särskilda operationsgruppen (SOG)		Särskilda operationsgruppen	V
Karlskrona	Första ubåtsflottiljen (1. ubflj)	Stab	ubåtsflottiljledning Ubåt Ubåtsräddningsfartyg Signalspaningsfartyg	V V V V
Karlskrona	Tredje sjöstridsflottiljen (3. sjöstriflj)	Stab	3. sjöstridsflottiljledningen 31. korvettdivisionen 33. minröjningsdivisionen 34. underhållsdivisionen	V V V V
Karlskrona (Växjö, Halmstad, Lund, Ronneby, Haninge, Uddevalla, Göteborg, Visby, Muskö)	Marinbasen (MarinB)	Stab och stödenheter Blekingegruppen Kalmar- och Kronobergsgruppen Teknikkontor fartyg (Tek Fartyg) Regional försvarshälsa syd	Marina basbataljonen Sjöinformationsbataljonen 34.-37.hemvärnsbataljonen	V V V
Karlskrona (Haninge)	Sjöstridsskolan (SSS)	Stab och stödenheter FM dykeri och navalmedicincentrum (FM DNC)	-	
Lidköping/ Sätenäs (Linköping, Karlsborg, Ronneby, Luleå, Uppsala, Stockholm)	Skaraborgs flygflottilj (F 7)	Stab och stödenheter Teknikkontor flyg (Tek Flyg)	7.transport- och specialflygheten	V V
Linköping/ Malmen (Luleå, Motala, Ronneby)	Försvarmaktens helikopterflottilj (Hkpfj)	Stab och stödenheter Livgrenadjärgruppen	1. helikopterbataljonen 30. och 31. hemvärnsbataljonen	V V
Luleå (Lidköping, Uppsala)	Norrbottnens flygflottilj (F 21)	Stab och stödenheter	211. stridsflygdivisionen 212. stridsflygdivisionen 2. flygbasbataljonen	V V V
Lund/Revinge	Södra skånska regementet (P 7)	Stab och stödenheter Skånska gruppen	71. motoriserade skyttebataljonen 72. Mekaniserade bataljonen 46-49. hemvärnsbataljonen Regional stab	V V V V
Ronneby/ Kallinge (Halmstad, Linköping, Visby)	Blekinge flygflottilj (F 17)	Stab och stödenheter	171. stridsflygdivisionen 172. stridsflygdivisionen 1. flygbasbataljonen	V V V
Salem/ Vällinge	Hemvärnets stridsskola (HvSS)	Stab	-	
Skövde (Uddevalla, Göteborg, Karlsborg, Lidköping, Linköping, Boden, Eksjö, Enköping, Halmstad, Motala/Kvarn)	Skaraborgs regemente (P 4)	Stab och stödenheter Skaraborgsgruppen BohusDalgruppen Teknikkontor mark (Tek Mark) Regional försvarshälsa väst	2. brigadstaben 41. och 42. mekaniserad bataljonen 1. stridsvagnskompaniet 2. stridsvagnskompaniet 1. tungtransportkompaniet (del av) 38-40. hemvärnsbataljonen Regional stab	V V V V V V V
Skövde	Trängregementet (TrängR)	Stab och stödenheter Logistikskolan (LogS)	1. och 2. logistikbataljonen MOVOCONkompaniet 1. och 2. sjukvårdsförstärkningskompaniet	V V V V

Lokalisering	Organisationsenhet	Basorganisationsdelar	Insatsorganisationsdelar	Status
Skövde (Motala/Kvarn)	Markstridsskolan (MSS)	Stab och stödenheter	-	
Solna	Militärhögskolan Karlberg (MHS K)	Stab och stödenheter FM utbildningsenhet (FMUE) FM idrotts- och friskvårdsenhet (FMIF)	-	
Stockholm	Högkvarteret (HKV)		HKV med stabsförband Nationell underrättelseenhet (NUE)	V V
Stockholm (Enköping, Boden, Uppsala, Arboga, Karlskrona)	Försvarsmaktens logistik (FMLOG)	Materielkontor Ledningsteknisk enhet (LedTekE) Försörjningsenhet (FörsE) Joint support service (JSS) Flygverkstäderna (FlygV) Upphandlingsenhet (UpphE) Systemförvaltningsenhet (SFE) Markverkstadsenheten (MvE) Marinverkstäderna (MarinV) FM servicekontor (FM SeK)	FMLOG stab 1.-3. national support element (NSE) Op LedTekbat	V V V
Stockholm (Boden)	Försvarsmaktens HR centrum (FM HRC)	Stab och stödenheter	-	
Umeå	Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC)	Stab och stödenheter	1. CBRN-kompaniet	V
Upplands-Bro/ Kungsängen (Stockholm, Falun, Gävle, Sigtuna, Sollefteå, Berga, Karlskrona, Enköping, Uppsala)	Livgardet (LG)	Stab och stödenheter SWEDINT FM hundtjänstenhet (FHTE) Försvarsmusiken Livgardesgruppen Dalregementsgruppen Gävleborgsgruppen Lokalplaneringsenhet mitt (LPLE M) Regional försvarshälsa Mälardalen	7. lätta skyttebataljonen (del av)13. säkerhetsbataljonen (del av) Livbataljonen 14. och 15. Militärpolis kompaniet 17, 18, 23-26. Hemvärnsbataljonen Regional stab	V V V V V V
Uppsala (Bålsta, Hässleholm, Linköping, Lidköping, Luleå)	Luftstridsskolan (LSS)	Stab och stödenheter Flygvapnets flygbefälsskola (FBS) Flygvapnets stridslednings-och luftbevakningskola (StriLS) Flygskolan (FlygS)	1. stridslednings- och luftbevakningsbataljonen	V
Uppsala (Halmstad)	Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC)	Stab och stödenheter Försvarets tolkskola (TolkS)	-	
Örebro (Boden, Göteborg, Malmö, Stockholm)	Försvarsmaktens telenät- och markteleförband (FMTM)		Försvarsmaktens telenät- och markteleförband (FMTM), IT-försvarsförband med FM CERT Försvarsmaktens Telekommunikations- och Informationssystemförband (FMTIS)	V V U

Tabell 1 Kopplingen mellan grund-, bas- och insatsorganisation samt status för krigsförband

Basorganisation

Den 1 januari 2013 intog Försvarsmakten en ny organisation benämnd FM Org 13. Genom detta omorganiserade Försvarsmakten såväl insatsorganisationen som den nu definierade basorganisationen.

Basorganisationen består av de resurser som erfordras för ledning av och stöd till krigsförbandens verksamhet och utveckling så som kompetenscentra, skolor mm. Utifrån en på förhand fastställd personalram balanserades och utarbetades den nya insatsorganisationen och basorganisationen i en gemensam process.

FÖRSVARSMAKTENS INTERNA STYRNING

Regeringen styr Försvarsmakten bland annat genom anslagsramar och genom att i myndighetens instruktion och i regleringsbrevet ange vilken operativ förmåga samt vilken insatsorganisation Försvarsmakten ska ha.

Den interna styrningen av planeringen och uppföljningen har sin utgångspunkt i regeringens styrning. För att uppfylla kraven har Försvarsmakten indelat verksamheten i produktgrupper och produkter (främst insatser och krigsförband).

Verksamhetsstyrningen fokuserar främst på de resultat Försvarsmakten ska åstadkomma i form av operativ förmåga och insatsorganisation inom givna anslagsramar. Ekonomisk verksamhetsledning och styrning genomförs i organisations-/ produktionsdimensionen och kompletterande ekonomisk planering och uppföljning av Försvarsmaktens produkt-

grupper genomförs enligt Försvarsmaktens ekonomimodell (FEM). Under avsnittet Resultatredovisning³ framgår resultaten för produktgrupperna. Produktgruppernas anslagsförbrukning och netto-redovisning av kostnader och intäkter redovisas i tabeller under avsnittet Produktgruppsredovisning.

Försvarsmakten arbetar med att etablera ramverket för att leva upp till kraven på verksamheten på ett riskmedvetet sätt enligt Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll – (F)ISK. Nytt för linjen på kort och lång sikt tydliggörs via verksamhetsnära informationsarbete samtidigt som riskbedömningar som redan görs i verksamheten tillvaratas. Arbetsättet struktureras så att det enkelt kan tillämpas av verksamhetsansvariga. Målet är integrering i ordinarie ledningsprocesser, vilket planeras vara uppnått halvåret 2015.

ANSLAGSREDOVISNING

Anslagsförbrukning samtliga anslag

Anslag/Anslagspost (Mnkr)		Disponibla anslag 2013	Anslags-sparande (+) / kredit (-) 2013	Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2011
Fö¹	Förbandsverksamhet och beredskap m.m.					
1:1.1	Förbandsverksamhet m.m.	22 013	-219	22 232	21 342	19 935
1:1.4	Förbandsverksamhet, MUST	732	11	721	678	641
1:1	Anslag 1.1 summa	22 745	-208	22 953	22 020	20 576
1:2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 274	1066	1 208	1 485	2 014
1:3	Anskaffning materiel & anläggningar	8 839	14	8 825	9 102	8 799
1:4	Vidmakthåll materiel & anläggningar	6 366	-105	6 470	6 614	6 678
	Summa materiel och anläggningar	15 205	-91	15 295	15 716	15 476
1:5	Forskning och teknikutveckling	609	-4	613	745	723
UD²	Fredsfrämjande verksamhet					
1:2.1	Försvarsmakten	71	1	70	65	61
Summa Försvarsmakten		40 904	764	40 141	40 031	38 851

1 Försvarsdepartementet
2 Utrikesdepartementet

Tabell 2 Anslagsförbrukning samtliga anslag 2011-2013

Analys

Anslag 1:1

Produktionsresultaten har varit goda och de viktigaste produktionsmålsättningarna har uppnåtts under verksamhetsåret. Det ekonomiska utfallet inom förbandsverksamheten 2013, relativt 2011 och 2012, visar på den kostnadsökning som sker under perioden 2010 till 2019 på grund av att Försvarsmakten övergår till kontinuerligt tjänstgörande och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater samt sjömän. Utfallet för 2013 blev 22 951 miljoner kronor vilket innebär en använd anslagskredit om 219 miljoner kronor för anslagsposten förbandsverksamhet och ett anslagssparande om 11 miljoner kronor för anslagsposten avseende den Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST). Försvarsmaktens nyttjande av anslagskrediten på anslagsposten 1:1.1 förbandsverksamhet m.m. beror bl.a. på att anställningar av GSS/K tidigare lagts med ökade löne- och verksamhetskostnader som följd. Därtill kommer ökade kostnader i samband med att ett nytt arbetstidsavtal har implementerats. Åtgärder har vidtagits för att begränsa kostnadsutvecklingen men med fredande av de viktigaste områdena i reformen t.ex. anställning av GSS-soldater samt ambitionen att genomföra huvuddelen av planerad övningsverksamhet.

Anslag 1:2

Genom insatserna inom ramen för ISAF (Afghanistan) och KFOR (Kosovo) har Försvarsmakten vidmakthållit förmågan att genomföra markoperationer och att samverka med andra nationer. Under 2013 har det svenska styrkebidraget i Afghanistan transformerats till en multinationell styrka, Nordic Baltic Transition Support Unit (NB TSU) och det svenska styrkebidraget har reducerats från ca 560 till ca 300 befattningar. I Kosovo har KFOR avslutats som truppbidrag och huvuddelen av den svenska infrastrukturen avvecklats. Det svenska bidraget till operation ATALANTA 2013 (ME 03) i Adenviken har genomförts enligt uppsatta målsättningar.

Det ekonomiska utfallet för truppbidragen blev sammantaget ett kraftigt underutnyttjande. Inledningsvis var tilldelad ram högre än vad som slutligen budgeterades främst med anledning av förändringar i organisationen med minskad personalstyrka. Förändringar i avtal har även medfört att kostnaderna minskat inom logistikområdet. Av regeringen beslutade insatser m.m. inom anslag 1:2 summerar till 1 814 miljoner kronor varav Försvarsmakten totalt utnyttjat 1 208 miljoner kronor innebärande 606 miljoner kronor i anslagssparande. Relativt totalt tillgängligt anslag har regeringen inte tilldelat Försvarsmakten 460 miljoner kronor och därför blir det totala anslagssparandet 1 066 miljoner kronor.

Anslag 1:3

Försvarsmaktens verkställande av materielplanen har gått enligt plan. En beställning avseende utveckling av JAS 39 E lades under året. Leveranser av tidigare gjorda beställningar har ökat under andra halvåret varvid Försvarsmakten mottog bl.a. Terrängbil 16, modifierade flygplan JAS 39 C/D, helikopter 16, HMS Karlstad version 5 och kroppsskydd.

Anslag 1:4

Målbilden avseende leveranser och resursförbrukningen inom anslaget 1:4 har uppnåtts. De leveranser som kommit Försvarsmakten tillhanda uppfyller ställda krav och förväntningar. Då investeringstrenden för anslaget 1:3 i stort visar på en minskning blir effekten ökande kostnader för vidmakthållande, reparationer och underhåll i framtiden. Försvarsmaktens målsättning är att nyttja tilldelad anslagsram. Ett antal fleråriga beställningar fick dock högre utfall 2013 än Försvarsmakten prognostiserat, vilket innebar att anslagskrediten belastades.

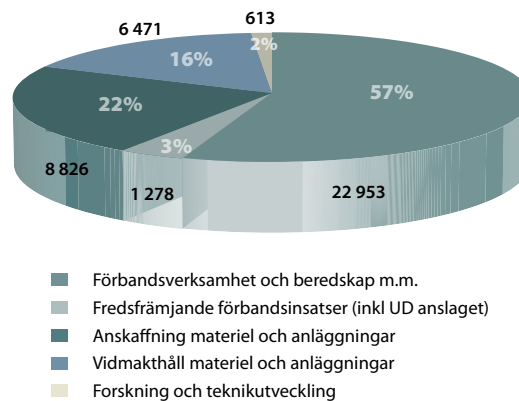
Anslag 1:5

Verksamheten omfattar forskning, teknikutveckling, transferprogrammet, studier, konceptutveckling och materielutveckling. Under året genomförda leveranser av resultat och kunskap, till förband och materieförsörjningsprocessen, ger effekt på såväl kort som lång sikt och är även resultat av tidigare investeringar inom verksamhetsområdet. Anslaget har reducerats de senaste åren till förmån för anslag 1.1 förbandsverksamhet, vilket framgår av utfallet 2011 till 2013.

Utrikesdepartementets anslagspost 1:2

De fredsfrämjande insatserna har genomförts enligt plan. Försvarsmakten har rekryterat, utbildat och utrustat personal för insatser enligt regeringsbeslut för internationell freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet samt genomfört de insatser regeringen beslutat.

Anslagens fördelning

Figur 2 Anslagsförbrukning/Andel 2013

Av figuren framgår anslagens andel av den totala förbrukningen under året. För att kunna genomföra internationella insatser, som med regerings beslutade ambition under året uppgått till tre procent av Försvarsmaktens totala anslag, krävs ett omfattande uppbyggnadsarbete av Försvarsmaktens insatsorganisation. Detta genomförs inom ramen för förbandsverksamheten i form av utbildning, övningar, rekrytering och förrådshållning etc. samt inom ramen för materielanskaffning och materielunderhåll. Insatsorganisationen utgör också grunden för att lösa Försvarsmaktens uppgifter nationellt.

PRODUKTGRUPPSREDOVISNING

Produktgruppernas anslagsförbrukning

Avräkning anslag 2013 (Mnkr)	1:1	1:2	1:3	1:4	1:5	UD 1:2.1	Summa
1 Insatser							
Insatsgemensamt							
07 Internationella insatser	969	1 208	1	78	0	0	2 256
09 Nationella insatser	39	0	0	0	0	0	39
Totalt insatser	1 008	1 208	1	78	0	0	2 295
2 Uppbyggn. av IO och beredskap							
08 För Insatsorg. Gemensamt	0	0	0	0	0	0	0
01 Arméförband	6 563	0	2 575	784	0	0	9 922
02 Marinförband	4 001	0	1 044	718	0	0	5 763
03 Flygvapenförband	6 199	0	3 374	2 744	0	0	12 317
04 Lednings- och undförband	1 981	0	1 550	1 587	0	0	5 118
05 Logistikförband	715	0	213	540	0	0	1 468
06 Nationella skyddstyrkorna	1 714	0	0	0	0	0	1 714
Totalt IO/Beredskap	21 173	0	8 756	6 373	0	0	36 302
3 Utveckling							
Utveckling gemensamt							
10 Forskning och utveckling	33	0	0	0	610	0	643
11 Materielutveckling	290	0	69	20	3	0	382
Totalt utveckling	323	0	69	20	613	0	1 025
4 Övriga verksamheter							
12 Övriga produkter	392	0	0	0	0	0	392
5 Int. Fredsfrämjande verksamhet							
13 Fredsfrämjande verksamhet	31	0	0	0	0	70	101
6 Stöd till samhället							
14 Lag Skydd Olyckor och stöd t civil vht	26	0	0	0	0	0	26
Summa Försvarsmakten	22 953	1 208	8 826	6 471	613	70	40 141

Tabell 3 Produktgruppernas anslagsförbrukning 2013

Produktgruppernas nettoredovisning av kostnader och intäkter

Utfall netto (kostnader och intäkter) (Mnkr)	2013	2012	2011
1 Insatser			
Insatsgemensamt			
07 Internationella insatser	2 516	2 926	2 984
09 Nationella insatser	38	30	32
Totalt insatser	2 554	2 956	3 016
2 Uppbyggn. av IO och beredskap			
08 För Insatsorg. Gemensamt			
01 Arméförband	9 942	9 475	9 605
02 Marinförband	6 737	6 004	7 600
03 Flygvapenförband	14 366	13 312	11 946
04 Lednings- och undförband	3 640	4 001	2 417
05 Logistikförband	1 542	1 804	1 015
06 Nationella skyddstyrkorna	1 709	1 735	2 214
Totalt IO/Beredskap	37 936	36 331	34 797
3 Utveckling			
Utveckling gemensamt			
10 Forskning och utveckling	643	814	1 004
11 Materielutveckling	385	489	669
Totalt utveckling	1 028	1 303	1 673
4 Övriga verksamheter			
12 Övriga produkter	401	314	340
5 Int. Fredsfrämjande verksamhet			
13 Fredsfrämjande verksamhet	98	112	66
6 Stöd till samhället			
14 Lag Skydd Olyckor och stöd t civil vht	26	23	10
Summa Försvarsmakten	42 043	41 039	39 902

Tabell 4 Produktgruppernas nettoredovisning av kostnader och intäkter 2011-2013

Tabell 4 visar nettoresultatet av kostnader och intäkter per Försvarsmaktens produktgrupper.

Försvarsmakten redovisar per produktgrupp vilket motsvarar Försvarsmaktens verksamhetsindelning mot regeringen. För att erhålla rättvisande belastning på produktgrupperna sker internförsäljning och kostnadsfördelning i flera steg. Vissa verksamheter, vilka levererar till externa kunder mot avgift, belastar inte någon av produktgrupperna. Detta gör det svårt att redovisa kostnader och intäkter differentierat (brutto) per produktgrupp. I Resultaträkningen i den finansiella redovisningen not 2, avseende intäkter av avgifter och andra ersättningar, redovisas alla externa intäkter som är inkluderade i ovan nettoredovisning.

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Inkomster

Enligt regleringsbrevet för år 2013 får Försvarsmakten, utöver vad som anges i 4 § avgiftsförordningen, även disponera inkomster från ett antal uppdragsverksamheter.

Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag

Uppdragsverksamheter (tkr)	2013		2012		2011	
	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader
Verkstadsverksamhet	197 299	105 056	299 919	241 107	342 464	382 624
Reservmateriel	47 298	47 723	67 971	62 267	128 212	128 212
Utb och övningsintäkt	353 242	319 197	294 105	325 243	283 901	249 976
ITÖ – verksamhet	8 785	1 345	1 769	802	2 344	2 269
Flygtransporter	20 825	16 637	6 357	11 475	7 846	35 039
Statsflyget ¹	9 895	111 919	9 958	70 629	7 698	62 349
Övr. transportverksamhet	1 835	200	7 140	36	9 356	1 955
Stödtjänster FMV ²	397 489	407 965	0	0	0	0
Övriga avgiftsintäkter	102 221	114 250	146 355	140 674	89 332	65 978
Summa	1 138 889	1 124 292	833 574	852 233	871 153	928 402

1. Avgift för statsflyget regleras i statsflygförordningen (1999:1354)

2. Består till största delen av intäkter från andrahandsuthyrning av lokaler från Försvarsmakten till FSV

Tabell 5 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2011-2013

Försvarsmaktens intäkter av avgifter och andra ersättningar redovisas under not nr 2 i resultaträkningen i den finansiella redovisningen.

PERSONALFÖRSÖRJNING

2013 har varit ett viktigt år för personalförsörjningsreformen. Det gäller särskilt arbetet med att rekrytera och behålla kontinuerligt och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K och T). Det nya personalförsörjningssystemet börjar ge effekt i den operativa verksamheten. Ett bra exempel på det är den marina insatsen i Adenviken där en framgångsrik personalrekrytering visade sig vara så hållbar under hela insatstiden att det inte blev några avgångar.

Att kunna behålla gruppbefäl, soldater och sjömän tillräckligt länge påverkar såväl insatsorganisationens användbarhet och tillgänglighet som rekryteringsbehoven. Rekryteringsbehoven tillgodoses via grundläggande militär utbildning och återrekrytering. Även om rekrytering via den grundläggande militära utbildningen kommer att vara avgörande,

så kommer återrekrytering alltid att vara nödvändig. Kommande rekryteringsbehov ställer krav på åtgärder och är gränssättande för den tid som det kommer att ta att ersätta pliktpersonalen i krigsförbanden med frivilliga.

Försvarsmakten har god kunskap om de drivkrafter som får unga människor att söka sig till och sedan stanna i den militära verksamheten. Två nyckelmeningar är att få göra skillnad och att kunna utvecklas. I detta ligger både möjligheterna till framgång och riskerna för motgångar i personalförsörjningen.

Försvarsmaktens rekryteringsåtgärder har under året varit framgångsrika och fått genomslag i målgruppen. Det beläggs av det stora intresset för en militär anställning och hemvärnsavtal. Rekryteringen av GSS/K har gått bra och ca 5 400 var anställda vid

årets utgång, vilket är ett år före den plan som angavs i budgetunderlaget för 2013. Det första året med rekrytering till GSS/T har däremot inte nått de mål som angavs i budgetunderlaget. Vid årsskiftet fanns det ca 2 700 GSS/T. Det motsvarar två tredjedelar av budgetunderlagets rekryteringsmål på 3 900. Mot bakgrund av tidförhållanden och produktionsförutsättningar sänkte Försvarmakten målet för GSS/T till 2 500 i de interna uppdrag som fastställdes i februari 2013. Detta mål har således överträffats.

Andelen kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän som efter sin anställning fortsätter i en annan personalkategori har under året ökat påtagligt och uppgick vid årets slut till 40 procent.

Försvarmakten vidtar åtgärder för att öka intresset kring GSS/T, såväl bland målgrupper för militär grundrekrytering som bland före detta GSS/K och tidigare värnpliktiga. Försvarmakten har beslutat att förlänga den grundläggande militära utbildningen med en vecka från och med den första utbildningsomgången 2014. Förlängningen kommer att göra det möjligt att anpassa tempot i utbildningen, vilket bedöms minska risken för avgångar.

Den demografiska utvecklingen med allt färre unga och stora pensionsavgångar skärper konkurrensen om dem som går ut i arbetslivet. Efterhand som den fredsfrämjande verksamheten minskar i omfattning är det därför nödvändigt att personalen får tillämpa sina kunskaper i övningsverksamheten. Stimulerande och återkommande övningar i Sverige och utomlands bidrar till den enskildes utveckling och är en förutsättning för att personalens anställningar ska vara meningsfulla.

Det är nödvändigt att ytterligare fördjupa kunskaperna om de faktorer som får gruppbefäl, soldater och sjömän att behålla sina anställningar. Utöver det som nämnts ovan har de undersökningar som genomförts bl.a. visat på betydelsen av att få ta ansvar, att ha intressanta arbetsuppgifter, trivsel på arbetsplatsen, balans mellan arbete och fritid, gott ledarskap, likabehandling och jämställdhet. Lön, förmåner och premier påverkar men har inte en avgörande betydelse för viljan att behålla en anställning som gruppbefäl, soldat eller sjöman.

Arbetet med att genomföra den plan för jämställdhetsintegrering som redovisades för regeringen i september 2013⁴ har inletts. Även om andelen kvinnor som söker sig till Försvarmaktens militära yrken ökar är det nödvändigt att väsentligt fler kvinnor väljer och behåller en militär anställning.

Veteran- och anhörigfrågorna är betydelsefulla. Försvarmakten har beslutat att de centrala resurserna ska samlas i den veteranenhet som inrättades vid Försvarmaktens HR-centrum den 1 januari 2014.

Försörjningen med tidvis tjänstgörande personal förutsätter att andra arbetsgivare anser det vara meriterande att dess anställda har eller har haft en anställning eller ett annat engagemang i Försvarmakten. En dialog med ett flertal arbetsgivarorganisationer och arbetsgivare har inletts. I flera fall har kontakterna utnyttat i samarbetsavtal och pilotprojekt. Arbetet bedrivs på både central och regional nivå. En ny modell för samverkan genom försvarsmaktsråd, där Försvarmakten tillsammans med andra aktörer i samhället samråder i strategiska och operativa frågor, har implementerats centralt och regionalt i stora delar av landet.

Försvarmakten konstaterar att det finns åtminstone fem faktorer som fortsatt måste utvecklas för att personalförsörjningsreformen ska kunna fullföljas på det sätt som beskrevs i propositionen Ett användbart försvar (prop.2008/08:140). Faktorerna är:

- att behålla GSS/K
- att rekrytera GSS/T
- att en ökad rörlighet mellan GSS/K och GSS/T samt personal med hemvärnsavtal sker
- att begränsa avgångarna inför, under och omedelbart efter den grundläggande militära utbildningen
- att bibehålla relationen med personal som slutar i syfte att öka återrekryteringen

Därutöver behöver en analys av möjligheter att öka produktionsvolymerna för GMU ske.

RESULTATREDOVISNING

Operativ förmåga vid utgången av 2013 (effekter)

Allmänt

Försvarsmakten ska enligt förordning (SFS 2007:1266) med instruktion till Försvarsmakten upprätthålla och utveckla ett militärt försvar. Grunden för detta ska enligt instruktionen vara förmågan till väpnad strid. Vidare ska Försvarsmakten kunna försvara Sverige och främja svensk säkerhet genom insatser nationellt och internationellt. Försvarsmakten ska bedriva omvärldsbevakning och kunna upptäcka yttre hot mot Sverige, svenska intressen och de insatser som Sverige deltar i. Försvarsmakten ska vidare kunna upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet samt värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen utanför det svenska territoriet. Försvarsmakten ska kunna utföra uppgifterna självständigt, men även i samverkan med andra myndigheter, länder och organisationer. Försvarsmakten ska utöver detta, med myndighetens befintliga förmåga och resurser, kunna lämna stöd till civil verksamhet. Nedan redovisas Försvarsmaktens operativa förmåga 2013 i förhållande till de uppgifter som framgår ovan och i aktuellt regleringsbrev.

Värdering av förmågan har liksom tidigare omfattat krigsförbandsvärderingar, taktiska värderingar, operativ värdering och militärstrategisk värdering, men har genomförts med stöd av en nyetablerad struktur med ökad spårbarhet mellan de olika nivåerna och de uppgifter som framgår i myndighetens instruktion. Den nya värderingsmetoden har till del medfört andra resultat jämfört med föregående år.

En utförlig redovisning av aktuell värdering av Försvarsmaktens förmåga att lösa tilldelade uppgifter respektive aktuellt läge i insatsorganisationen framgår av en kvalificerat hemlig bilaga till denna årsredovisning.⁵

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga

Försvarsmakten har förmåga att möta de krav som ställs på myndigheten, men det finns begränsningar i enlighet med nedanstående redovisning.

Försvarsmaktens förmåga är under gradvis utveckling, vilket medför ett antal begränsningar och utmaningar, främst relativt händelseutvecklingar som kan

uppstå vid ett försämrat omvärldsläge och vid högre konfliktnivåer.

Förmåga att genomföra nationella operationer

Försvarsmakten har förmåga att främja svensk säkerhet genom nationella operationer inom ramen för nuvarande kravbild. Myndigheten har förmåga att bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera yttre hot mot Sverige och svenska intressen samt ta fram underlag för beslut om höjd beredskap.

Försvarsmakten har förmåga att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet respektive att värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen. Det finns begränsningar avseende uthållighet kopplat till långvariga påfrestningar.

Försvarsmakten har begränsningar i att kunna möta olika händelseutvecklingar och hot som kan uppstå vid ett snabbt och allvarligt försämrat omvärldsläge. Brister finns främst inom förmågan att med en kraftsamlad insatsorganisation verka vid högre konfliktnivåer. Samtidigt har Försvarsmakten begränsningar i att kunna ta emot militärt stöd då erforderlig planering inte genomförts.

Förmåga att genomföra internationella operationer

Försvarsmakten har förmåga att främja svensk säkerhet genom internationella operationer, men begränsningar finns avseende tillgänglighet relativt de målsättningar som ska uppnås på sikt. Vidare har Försvarsmakten förmåga att bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera hot mot de internationella operationer som Försvarsmakten deltar i.

Under 2013 har Försvarsmakten genom sitt deltagande i bland annat operationerna i Afghanistan, i Kosovo och utanför Afrikas Horn bidragit till att främja svensk säkerhet genom internationella operationer och till att utveckla Försvarsmaktens förmåga. Försvarsmakten har under året haft upp emot 700 personer kontinuerligt insatta.

Försvarsmakten har utöver genomförda internationella operationer förmåga att ge militärt stöd med delar av insatsorganisationen, även om begränsningar finns vad gäller tillgänglighet.

⁵ Bilaga 1 redovisar den bedömning av förmåga som gjorts mot uppgifter enligt instruktion och regleringsbrev 2013

Förmåga att stödja civil verksamhet

Försvarsmakten har förmåga att lämna stöd till civil verksamhet, med myndighetens befintliga förmåga och resurser. Försvarsmakten har under 2013, i likhet med tidigare år, vid ett stort antal tillfällen lämnat stöd till samhället och till övrig civil verksamhet.

Förmågan att lämna stöd till civil verksamhet har i förhållande till föregående år gradvis ökat som en följd av ökad samverkan, planläggning och övningsverksamhet.

Förmågan att utveckla det militära försvaret

Försvarsmaktens förmåga upprätthålls och utvecklas genom övningar och operationer, men även med stöd av kompetensutveckling, forskning- och teknikutveckling samt studier.

Försvarsmakten har under året i stort mött ställda krav och bland annat deltagit i kompetenshöjande övningar, men förmågan riskerar att minska då myndigheten fokuserar på iståndsättandet av IO 14, delvis på bekostnad av den långsiktiga förmågeutvecklingen.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap

Verksamheten omfattar krigsförband i beredskapsgrader anpassade till omvärldsläget och Försvarsmaktens uppgifter. Under 2013 har delar av insatsorganisationens krigsförband tillförts ny personal och genomfört utbildning. Verksamheten har genomförts mot ineliggande års produktionsmål för att på sikt nå målen för respektive krigsförband. I verksamheten ingår ett hundratal bataljoner/divisioner varför nedan redovisning sker på övergripande förbandsnivå. Redovisning gällande uppföljning av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet sker dock nedbrutet på krigsförbandsnivå (bataljon/divisionsnivå) och återfinns i underbilaga 3.1. Uppföljning av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Sammanfattning

Transformeringen i enlighet med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet har i stort genomförts enligt plan.

Produktionsresultaten har under året varit goda och de viktigaste produktionsmålsättningarna har uppnåtts under verksamhetsåret. Det finns dock utmaningar vilka påverkar takten i reformen. Den främsta utmaningen är att balansera tillgänglig ekonomisk ram mot ökad övningsverksamhet och tillgänglig personal. Mot 2014 kommer denna anpassning att fortsätta.

Produktionen av förband till insatser i Afghanistan och Kosovo har genomförts med gott resultat. Stöd har lämnats till genomförandet av *The Economic Community of West African States* (ECOWAS) i Mali och till MSB efter tyfonen Haiyan över Filippinerna.

Beredskap enligt Försvarsmaktens Beredskaps- och Insatsorder (FM BerInsO) har upprätthållits och mobiliseringsplanering har påbörjats och genomförts på förbandsnivå.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap har prioriterats till övningsverksamhet för förband ingående i den brittiskeledda stridsgruppen (UKBG 13), bataljonsstridsgrupp 2014 och den nordiska stridsgruppen (NBG 15) för armén. För de prioriterade förbanden har produktionen genomförts mot bataljonsvisa mål. För vissa förband har den verksamheten inneburit att vissa målsättningar har skjutits fram något.

Huvuddelen av de marina förbanden har en tillfredsställande personaluppfyllnad och tillväxten och transformeringen sker i stort enligt plan. Balanseringen av verksamheten under året har primärt förskjutit amfibieförbandens förmåga att strida i sammansatta förband. Även sjöstrids, ubåts- och basförbanden har skjutit fram stridsövningar i sammansatta förband.

Flygvapnets förberedelser för insatser har genomförts med gott resultat och året har erbjudit ett antal högkvalitativa övningar och verksamheter som har stärkt delar av krigsförbanden. Produktionsmålsättningarna har trots detta bara delvis uppnåtts för flyg-

förbanden. Vissa stridsflygförband når inte sina målsättningar fullt ut på grund av brister i reservdels/utbytesenhetsflödet med en reducerad flygtidsproduktion som följd. Därutöver påverkar även tillgången till uppdragsutrustningar flygtidsproduktionen.

Verksamheten vid lednings- och underrättelseförbanden har i stort genomförts enligt plan och produktionsmålen har till stor del uppnåtts under 2013.

Ledningsorganisationen för logistikverksamheten har haft en hög arbetsbelastning mot bakgrund av pågående förändringar i Försvarmakten och införandet av Försvarmaktens integrerade ekonomi- och resursledningssystem, PRIO. Den situationen kommer ytterligare accentueras inför kommande förändringar vid genomförandet av lednings- och beställarfunktionen (LoB 2) under 2014.

Utbildningen av hemvärnsförbanden har genomförts enligt plan och produktionsmålen har nåtts.

Frivillig försvarsverksamhet riktad mot Försvarmaktens behov har under året i huvudsak genomförts enligt plan men produktionsmålsättningarna har inte till fullo uppnåtts.

Under året har anställningar av GSS/K tidigarelags med ökade löne- och verksamhetskostnader som följd. Därtill kommer ökade kostnader i samband med att ett nytt arbetstidsavtal har implementerats. Åtgärder vidtogs i syfte att begränsa kostnadsutvecklingen men med fredande av de viktigaste områdena i reformen, till exempelvis att genomföra huvuddelen av den planerade övningsverksamheten. Övningarna har genomförts med bra resultat och högre ambition än tidigare.

Materieförsörjning

Försvarmaktens verkställande av materielplanen har under året gått enligt plan. En större beställning avseende utveckling av JAS 39 E lades under första halvåret.

Leveransprognoser från Försvarets materielverk (FMV) under första halvåret indikerade mer leveranser än vad materielanslagen medgav varför Försvarmakten och FMV genomförde en gemensam översyn av leveransplaner. Översynen resulterade i att balans skapades mellan planerade utfall och anslagsramarna för 2013.

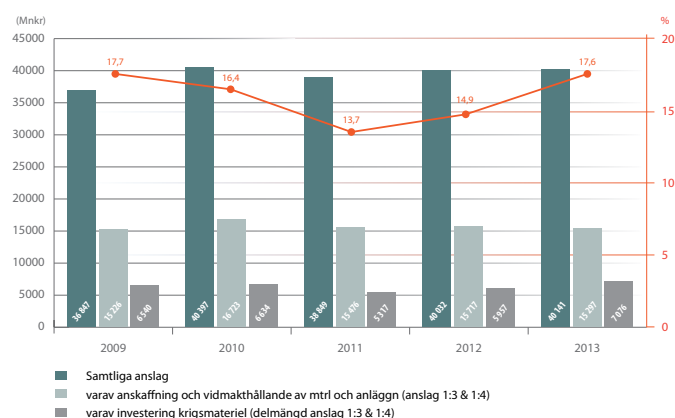
I redovisningen för respektive stridskraft ingår de viktigare materielleveranserna.

De brister som påverkat pågående förbandsverksamhet är relaterade till leveranser av artillerisystem, pansar- och personerrängbilar samt sambands- och ledningsmateriel. Motsvarande problem har även förevarit med ubåtsräddningsfarkosten, modifieringar/generalöversyner av korvetter, SK 60 och uppdragsutrustning för JAS 39.

Särskilt om investeringarna i krigsmateriel

Krigsmaterielinvesteringarnas utfall och dess andel av Försvarmaktens totala anslagsförbrukning framgår av diagram nedan. Det som i grafen betecknas som krigsmateriel, är den del av utgifterna inom anslag 1:3 och 1:4, som avser anskaffning av materiel i form av beredskapsinventarier⁶, oavsett om de är färdigställda (överlämnade till Försvarmakten) eller pågående (under konstruktion) investeringar. Det är sådan materiel som aktiveras och tas med i balansräkningen under posten beredskapsinventarier. Grafen visar inte investeringar som gjorts av beredskapsvaror.

Årets förändring utgörs främst av utfall avseende anskaffning av JAS 39 E samt HKP 16. Inom övriga områden är trenden fortsatt vikande och förväntad effekt är ökande kostnader för vidmakthållande, reparationer och underhåll.

Figur 3 Krigsmaterielinvesteringarnas andel av anslagen 2009-2013

⁶ Beredskapsinventarier och beredskapsvaror utgör Försvarmaktens beredskapstillgångar. Till skillnad från andra tillgångar inom Försvarmakten och staten är dessa anskaffade med syfte att klara landets försörjning i ett krisläge eller för att genomföra uppgifter i krig. En beredskapstillgång är inte avsedd för försäljning eller för att brukas i myndighetens ordinarie verksamhet, utan avsikten med tillgången är att trygga en viss beredskapsnivå under en överskådlig tid. (ESV 2009:32). Beredskapstillgångarna utgör tillsammans med Försvarmaktens personal grundpelarna i insatsorganisationen.

Övningar

Under 2013 har övningsverksamheten, inklusive repetitionsutbildning med GSS/T, genomförts med hög ambition och bra resultat. Andra halvårets övningsverksamhet fick dock genomföras med viss reducerad ambition med hänsyn taget till genomförd anpassning av verksamheten för att innehålla ekonomiska ramar och personella resurser. Under året har ett flertal större övningar genomförts enligt nedan:

Betydande övningsverksamhet

Övning	Gjorda erfarenheter, förmågeträningar
SWENEX 13-1	Den marina övningen har expanderats till att vara en försvarsmaktsgemensam övning (FMGÖ ¹) med deltagande även från flyg- och arméförband. Erfarenheterna av denna första FMGÖ är övervägande positiva.
SWENEX 13-2	SWENEX genomfördes för första gången med utländskt deltagande där Finland deltog med fartyg och stabspersonal. Övningsutbytet var bra även om marinen deltog i reducerad omfattning på grund av ekonomiska begränsningar. Övningen var ett första steg till att inleda det, sedan tidigare, beslutade fördjupade bilaterala samarbetet mellan svenska och finska marinerna.
NORTHERN COASTS 2013	Den tyska försvarsmaktsgemensamma övningen genomfördes med Sverige som planeringsansvarig nation. Övergripande syfte var att utveckla interoperabilitet inom ramen för ett krishanteringsscenario ² där Tyskland genomförde en nationell "Non Combatant Evacuation Operation" (NEO) i operationsområdet. I samband med genomförandet av evakueringen övades samordning med marina stridskrafter. Övningsutbytet för samtliga deltagande enheter och stabspersonal har under övningen legat på en mycket hög nivå. NOCO 13 har för marinstridskrafterna bidragit till en ökad förmåga att leda en internationell sjöstyrka på taktisk nivå vilket under NOCO 13 skedde under svensk ledning.
Arctic Challenge Exercise (ACE) 13	Övningsserien är en viktig del i utvecklingen av det internationella samarbetet för samverkan i luftarenan, främst inom Norden. Resultat av övningen är ökad interoperabilitet inom luftarenan och ökad förmåga att i samverkan med andra nationer lösa uppgifter i sammansatta förband. Övningen gav även förbättrad förmågan att genomföra lufttankning med JAS 39 Gripen samt förmågan att genomföra taktisk ledning enligt Natos ledningsmetoder.
Joint Challenge 13 (JC 13)	JC 13 är den enskilt viktigaste övningen för arméförbandens förmågeutveckling både vad avser operativ effekt och förmågan att genomföra större övningar. Huvudfokus för JC 13 var att öva bataljonsstridsgrupp 2014 (BSG 14), där 71.mekbat, 42.mekbat tillsammans med funktionsbataljoner och 171.stridsflygdivisionen övade inom brigads ram, vilket genomfördes med mycket gott resultat. Förband med både kontinuerligt och tidvis tjänstgörande soldater deltog.
NORTHERN ENDEAVOUR	Deltagande i slutövning med den brittiskleda stridsgruppen (UKBG 13). Utfallet av övningen var mycket bra.
RED FLAG	Övningen innebar uppträdande i en komplex hotmiljö med bland annat luftvärn vilket gjorde övningen mycket realistisk. Målen med övningen var att planera, öva och utvärdera stora sammansatta flygförband och att öva luft- och markmålsoperationer. Deployering av flygförband över stora avstånd övades och förbättrade därigenom förmågan att genomföra lufttankning (överflygningen till/från USA). Övningen genomfördes med mycket gott resultat.
FRISIAN FLAG	Övningen genomfördes i en komplex hotmiljö med bland annat luftvärn vilket gjorde övningen realistisk. Målen med Frisian Flag var att planera, öva och utvärdera stora sammansatta flygförband och att öva luft- och markmålsoperationer. Båda målen uppfylldes med bra resultat.
Hvbat-övningar	43 stycken krigsförbandsövningar (KFÖ) med hemvärnsbataljon eller del av, och 57 stycken "särskild övning förband" (SÖF) med ett eller flera hemvärnsinsatskompani, har genomförts med bra resultat. Ledningsträningsövningar (LTÖ) med hemvärnsbataljonstabbar har genomförts samlat med 18 av hemvärnsbataljonstabbar (två olika tillfällen).
FLYGVAPENÖVNING 13	Övningen FVÖ 13 fokuserade och prioriterade det nationella försvaret. Övningen genomfördes med krigsförband i ett scenario där det förelåg risk och hot för ett väpnat angrepp. Huvudmålsättningen för FVÖ 13 var i första hand att öva flygvapnets lednings- och basfunktioner.

¹ FMGÖ är ett nytt begrepp för att fokusera på övande av gemensam verkan av mark-, sjö- och luftstridskrafter.

Tabell 6 Genomförda större övningar 2013

Vidare har den operativa stabsövningen Dagny 13 genomförts med ett brett deltagande från civila myndigheter.

Verksamhetens bidrag till den operativa förmågan/effekter

Den enskilt viktigaste övningen för arméförbanden 2013 var Joint Challenge 13 som genomfördes i södra Sverige under hösten. Övningen har bidragit till utvecklingen av både enskilda krigsförbands förmåga och arméförbandens förmåga att verka med sammansatta förband och samordning av funktioner på lägre taktisk nivå samt med understöd av flygstridskrafter.

De marina förbanden har genom övnings- och insatsverksamhet fortsatt utvecklat förmågan till nationell och internationell sjögående sjöstyrledning. Under året har officerare varit placerade vid det operativa högkvarteret i Northwood, inom ramen för EU operation ATALANTA (ME 03), vilket bidragit till ökad förmåga att verka i en multinationell marin insats. Deltagandet i ME 03 utanför Somalias kust har utvecklat förmågan att medverka i gemensamma internationella marina insatser.

Inom sjöövervakningsområdet har samarbetet med övriga kustländer i Östersjön fortsatt och utvecklats inom Sea Surveillance Co-operation Finland Sweden (SUCFIS) och Sea Surveillance Co-operation Baltic Sea (SUCBAS). Inom ovanstående områden utvecklas interoperabiliteten och därmed effekten ju mer samarbetena fördjupas.

Flygförbanden har bidragit med HE ISAF UH-60 (HKP 16) till insatsen i Afghanistan och med förbandsdelar till ME 03. Flygvapnet har även deltagit i internationella övningar utomlands, både de internationella insatserna samt deltagandet i övningarna har fortsatt bidragit till utveckling av flygvapenförbandens operativa förmåga, inkluderande ledningsnivån. Uppbyggnad av nationell försvarsförmåga, interoperabilitet och ledning av flygstridskrafter såväl nationellt som internationellt bedöms positivt ha bidragit till operativ förmåga för insatsförbanden.

Lednings- och underrättelseförbanden har under året deltagit i samtliga centrala fältövningar vilket har inneburit att såväl förbandens som Försvarsmaktens förmåga inom ledningssystemområdet har utvecklats positivt. Övningsverksamheten har i huvudsak genomförts på taktisk nivå varför förmågan på operativ nivå utvecklats i begränsad omfattning.

Logistikförbanden har under året deltagit i merparten av alla övningar. Delar av logistikförbanden har varit insatta internationellt under hela året vilket medfört en positiv utveckling av förmågan hos enheterna att stödja förbandsenheter i insatsområden.

Under året har hemvärnsförbandens övningsverksamhet ökat förmågan att lösa dess huvuduppgifter.

Den ökade satsningen på det territoriella försvaret har bl.a. inneburit tydligare uppgifter för hemvärdet med de nationella skyddsstyrkorna. Under 2013 har planering för aktuella objekt och utbildning/övningar som är riktade mot aktuella huvuduppgifter genomförts.

Utbildningar

Utbildningsverksamheten vid Försvarsmaktens två militärhögskolor har genomförts enligt plan. Samarbetet med stödjande myndigheter såsom Försvarshögskolan och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har genomförts i enlighet med gällande överenskommelser. Förberedelser för tillkommande utbildningsverksamhet såsom Anpassad specialistofficerutbildning (ASOU), Gruppbefälsutbildning, Kompletterande militär utbildning (KMU/FOK) samt Fortsatt soldat utbildning (FSU) har genomförts enligt plan liksom samordningen av Förberedande militär utbildning.

Volymen utbildning

Program ¹	2013	2012	2011	2010	2009
Yrkesofficersprogrammet 06/09				Utgått	309
Officersprogrammet (OP) 07/10				106	107
Officersprogrammet 08/11			108 (14)	100	117
Officersprogrammet 09/12		148(13)	151 (13)	167	163
Officersprogrammet 10/13	107(23)	105(14)	104 (19)	110	
Officersprogrammet 11/14	98(17)	101(17)	103 (17)		
Officersprogrammet 12/15	87(14)	93(12)			
Officersprogrammet 13/16	99(12)				
Specialistofficersutbildning 08/09				-	269
Specialistofficersutbildning 09/10				276	317
Specialistofficersutbildning 10/11			236	260	
Specialistofficersutbildning 11/12		241	291		
Specialistofficersutbildning 12/13	210	235			
Specialistofficersutbildning 13/14	200				
Särskild officersutbildning 08/09					4
Särskild officersutbildning 09/10				1	5
Särskild officersutbildning (OP) 11/12(14)		5	3		
Särskild officersutbildning (OP) 12/13(15)	1	5			
Särskild officersutbildning (OP) 13/14(16)	2				
Reservofficersutbildning 09					0
Reservofficersutbildning (SOU/R 10/11)				4	
Reservofficersutbildning (SOU/ 11/12 tolk)		9	12		
Reservofficersutbildning (SOU/ 12/13 tolk)	7	8			
Reservofficersutbildning (SOU/R 13/14)	27				
Reservofficersutbildning RSOU 12/13	22	24			
Reservofficersutbildning RSOU 13/14	17				
Utbildning mot befattning OF-2 2008				-	74
Utbildning mot befattning OF-2 09 vår					76
Utbildning mot befattning OF-2 09 höst				-	89
Utbildning mot befattning OF-2 10 vår				64	
Utbildning mot befattning OF-2 10 höst				63	
Utbildning mot befattning OF-2 11 vår			40		
Utbildning mot befattning OF-2 11 höst			46		
Utbildning mot befattning OF-2 12 vår		79			
Utbildning mot befattning OF-2 13 vår	56				

Stabsutbildning 08/09					84
Stabsutbildning 10/11			59	81	
Stabsutbildning 11/12			66		
Stabsutbildning 12/13	72	71			
Stabsutbildning 13/14	81				
Chefsprogrammet 07/09				-	40
Chefsprogrammet 08/10				30	48
Högre stabsofficersutbildning 09/11			35	46	46
Högre stabsofficersutbildning 10/12		40	42		
Högre stabsofficersutbildning 12/14	68 ²				
Totalt	1 154	1 164	1 296	1 307	1 748

1. Siffror inom parantes anger varav piloter (uppdragsutbildning)
2. Inklusive sex utländska studenter och sju svenskar som studerat utomlands.

Tabell 7 Antal studerande på längre sammanhållande utbildning 2009-2013

En anpassad specialistofficersutbildning (ASOU) som är kortare än den vanliga specialistofficersutbildningen har inletts på försök. Utbildningen riktar sig till gruppbefäl, soldater och sjömän med minst fyra års yrkeserfarenhet.

Arméförband

Beredskap har upprätthållits enligt Försvarsmaktens Beredskaps- och Insatsorder (FM BerInsO), inklusive operativ reserv av kompanis storlek. Inga begränsningar har förelegat vad avser beordrad beredskap och internationella insatser.

Fastställda produktionsmålsättningar för året är i allt väsentligt uppnådda avseende prioriterade arméförband. Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap har prioriterats till övningsverksamhet för förband ingående i UKBG 13, bataljonsstridsgrupp 2014 och NBG 15. För de prioriterade förbanden har produktionen genomförts mot bataljonsvisa mål. För vissa förband har genomförda ekonomiska anpassningar inneburit att vissa målsättningar har flyttats fram till 2014 och 2015. Detta främst relaterat till minskad övningsverksamhet med bl.a. skarp ammunition. Vidare har återtagandet av brigadförmågan påverkats.

Osäkerheter och brister som föreligger, förutom det som redovisas i Personalberättelsen, bilaga 2 är relaterade till i första hand leveranser av materiel, t.ex. artillerisystem, pansar- och personterrängbilar samt sambands- och ledningsmateriel. Norges beslut att lämna Archer-samarbetet har skapat osäkerheter som kan klarläggas först efter genomförda förhandlingar. De första pansarterrängbilarna 360 finns på plats i Sverige och utbildning har påbörjats. Nya personterrängbilar (Terrängbil 16) är efter förseningar under leverans.

Genomförd verksamhet

Arméförbanden har under året genomfört förbandsinsatser i Afghanistan och Kosovo samt en utbildningsinsats i Mali. Enhet för utbildningsinsats i Somalia har med mycket korta tidsförhållanden rekryterats och förberedelser pågår för insats fr.o.m. januari 2014.

Direkt stöd och utbildningsstöd till Kosovo Security Forces (KSF) för röjning av oexploderad ammunition är genomförd med gott resultat. Arméförband har även med mycket gott resultat under året deltagit i övning DETONATOR 2013 (Lettland) där det inom ramen för övningen genomfördes en skarp ammunitionsröjningsinsats.

Joint Challenge (JC 13) är den enskilt viktigaste övningen för arméförbandens förmågeutveckling både

vad avser operativ effekt och förmågan att genomföra större övningar. Övningen innehöll delar från alla system och funktioner inom armén inklusive logistik och ledningsförband, samt mindre delar ur flygvapnet. Huvudfokus för övningen var att öva bataljonsstridsgrupp 2014 (BSG14), vilket genomfördes med mycket gott resultat.

Repetitionsutbildning av ett stort antal GSS/T har genomförts under året med ett ökat fokus övning i förband och deltagande har även skett i större övningar.

Inför beredskapen under andra halvåret 2013 har ingående delar i UKBG 13 genomfört både förbandsövning och stabsövning i Storbritannien med ett mycket gott resultat.

Förberedelser för NBG 15 har genomförts under året och f.n. bedöms att målsättningarna kommer att uppnås under 2014.

Under 2013 har fortsatt mobiliseringsplanering och mobiliseringsutbildning genomförts, bl.a. en mobiliseringsövning inkluderande ledning från högkvarteret (HKV). Ett stridsvagnskompani har förrådsställt på Gotland och förberedelser för eventuellt iståndställande har genomförts.

Större materielleveranser och viktigare lagda beställningar

Leveranser

- Pansarterrängbil 360
- Persontransportcontainer
- Handbrandsläckare CO2 med hållare
- Terrängbilar 141/T
- Taktiska hjullastare
- Fältarbetsutrustning MOUT (Military Operations in Urban Terrain)
- Terrängbil 16
- Bandvagn 410 för trupp- och sjuktransport
- Mörkerriktmedel
- Personigenkänningsutrustning

Beställningar

- Anskaffning bandvagn 410 steg 2
- Anskaffa lastbilar
- Renovering granatkastare
- Insatsförmåga luftvärn
- Excalibur steg 3
- Nytt målflygavtal
- Förbered anskaffning nytt eldhandvapen

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Arméförband (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	3 164	2 530	2 807	1
Materielanskaffning	439	847	927	2
Vidmakthållande	785	1 112	1 175	3
Avskrivningar mm	2 196	1 835	1 542	
<i>Totalt direkta kostnader</i>	6 584	6 324	6 451	
<i>Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader</i>	9 942	9 475	9 605	4

Tabell 8 Utfall netto - Arméförband 2011-2013

- Kostnaderna för förbandsverksamheten har ökat 2013 jämfört med 2012. Detta främst till följd av ökade rekryteringar av gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS). Vidare har övningsverksamheten inom arméförbanden varit mer omfattande 2013 vilket har medfört en kostnadsökning för förbandsverksamheten. Bataljonstridsgrupp 14 (BSG14) och övningen Joint Challenge (JC13) var större verksamheter som genomfördes under 2013 och som gett ökade kostnader. 2013 var också första året med rekrytering via Grundläggande militär utbildning (GMU), vilket har skapat ett högre kostnadsutfall. Till exempel är övningsberoende kostnader, rörliga tillägg, med anställda soldater väsentligt högre än tidigare. En ökad ambition avseende repetitionsutbildningar bidrar även det till de ökade kostnaderna inom förbandsverksamheten.
- I jämförelse med 2012 har utfallet av anskaffning av materiel och anläggningar, produktgrupp Arméförband, minskat med 49 procent, ca 416 Mnkr. Investeringarna i beredskapsinventarier, ammunition och robotar finns bland de utfall som har minskat. Materielanskaffning följer Försvarens investeringsplan och det är en naturlig del av investeringsplanen att stora variationer i utfallet sker mellan åren.
- Utfallet för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar, produktgrupp Arméförband har minskat jämfört med tidigare år. De största minskningar sedan 2011 skett inom de projekt som pågick mellan 2010 och 2012 som exempelvis modifiering av AK 5 och systemstöd.
- De centrala och lokala omkostnaderna har fördelats mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Utfallet är att jämföra med föregående år trots att de centrala omkostnaderna totalt har minskat i jämförelse med 2012. Detta beror främst på att de lokala omkostnaderna på produkterna inom Armé har ökat 2013.

Arméförbands bidrag till den operativa förmågan/effekter

Övningen *Joint Challenge 13* som genomfördes i södra Sverige under hösten har bidragit till utvecklingen av både enskilda krigsförbands förmåga och

arméförbandens förmåga att verka med sammansatta förband och samordning av funktioner på lägre taktisk nivå samt med understöd av flygstridskrafter.

De internationella insatserna bidrar alltså till förmåge- och materielutvecklingen av arméförbanden och då särskilt vad avser vissa specifika förmågor.

Huvuddelen av arméförbandens verksamhet har dock inriktats mot kompanivisa och för vissa förband bataljonsvisa mål varför den operativa effekten begränsats till dessa nivåer.

Marinförband

Beredskap enligt FM BerInsO har upprätthållits och nationella insatser har genomförts, bl.a. nationell minröjning, sjöövervakning samt underrättelseföretag.

De viktigaste produktionsmålsättningarna för marin basorganisation och insatsförbanden har uppnåtts. Marinens insatsorganisation har minskat vid överförandet av delar av insatsförbandet Marin basbataljon till FMV. Resterande del av förbandet reorganiserar.

Huvuddelen av de marina förbanden har en tillfredsställande personaluppfyllnad och tillväxten och transformeringen sker i stort enligt plan. Det finns dock kompetensbrister vilket framgår av personalberättelsen, bilaga 2.

Anpassningen av verksamheten under året har primärt fröskjutit amfibieförbandens förmåga att strida i sammansatta förband. Även sjöstrids-, ubåts- och basförbanden har skjutit upp stridsövningar i sammansatta förband.

Begränsningar finns inom undervattens- och sjöminröjningsförmågan p.g.a. vissa systembrister. Arbete pågår med att överse långsiktig tillgänglighet. Tidigare gångförbud för Amfibiebataljonens svävare är hävt.

Genomförd verksamhet

Marina förband har ansvarat för styrkebidraget till den multinationella Afghanistaninsatsen FS 25 (NORDIC/BALTIC Transition Unit). Marinen har också deltagit i EU marina operation ATALANTA (ME 03) utanför Somalias kust 2013.

Övningen Northern Coasts (NOCO) 2013 har genomförts med deltagande från ett flertal Östersjöländer med gott resultat.

Även övningarna SWENEX 13-1 och 13-2 har genomförts med goda resultat, där Finland deltog i den senare.

Upphämtningen och destruering av ammunition i sjön Ala Lombolo har genomförts av förband ur Marinen med stöd av enheter ur Armén och FMLOG med ett resultat över förväntan.

Ett amfibieskyttekompani med sjö- och landrörlighet har utbildats för att utgöra Operativ Reserv 2014.

Produktionsstödet till hemvärnsförbanden har löpt enligt plan och samövningarna med de marina förbanden har utvecklats under året.

Större materielleveranser och viktigare lagda beställningar

Leveranser

- Spaningsradar PS 640
- Modifierade Luftvärnspjäser
- Ubåtsjaktmål
- HMS Karlstad version 5
- Navigeringssystem (W)ECDIS ((Warship) Electronic Chart Display and • Information System)
- Ersättning av halotronbrandsläckare
- SATKOM driftsatt på sex enheter
- Aktivt sonarsystem

Beställningar

- Sonar 126
- EOD Sjö Grupp 3
- Förprojektering nytt lätt torpedsystem
- Omsättning sonarsystem ubåt typ Gotland
- Grundöversyn ubåt typ Gotland
- Signaturåtgärder ubåt typ Gotland

Gångtimmar per fartygstyp, inkl. planerade insatser nationellt/internationellt

Fartygstyp	2013	2012	2011
Korvett (Vby)	2 072 ¹	878 ²	1 487 ³
Korvett (Gbg)	1 515 ⁴	2 177	2 064
Korvett (Sto)	2 204	1 918	1 418
Ubåt	3 500	3 540 ⁵	4 400
Minjaktfartyg (Ksr)	5 442	4 849	4 514
Röjdykarfartyg (Spå)	1 414	1 996	1 729
Stöd/Ledningsfartyg	4 900 ⁶	1 395 ⁷	3 299
Signalspaningsfartyg Orion	3 900	3 941	3 924

Tabell 9 Gångtimmar per fartygstyp 2009-2013

1. Visby, Nyköping
2. Översyn samt uppgradering (2012 till version 5) minskar gångtid.
3. Fartygsserien under införande.
4. Enbart Sundsvall
5. Översyn och modifiering av flera ubåtar minskar gångtid. Varav 3 400 timmar för HMS Carlskrona (ME 03)
6. Årsöversyn, ombyggnad till stödfartyg samt FMV åtgärder inför insatsen ME03 på HMS Carlskrona. HMS Trossö har haft förlängd och försenad översyn vilket minskat gångtid

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Marinförband (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	2 063	1 947	1 851	1
Materielanskaffning	387	137	826	2
Vidmakthållande	614	787	1 722	3
Avskrivningar mm	1 758	1 024	1 524	
Totalt direkta kostnader	4 822	3 895	5 923	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	6 737	6 004	7 600	4

Tabell 10 Utfall netto - Marinförband 2011-2013

1. Marinförbandens kostnader för förbandsverksamhet har ökat jämfört med 2012, trots att deltagande har skett i insatserna FS 25 i Afghanistan och ME 03 i Adenviken. Orsakerna till detta är bl.a. ökade kostnader för materielunderhåll, rekrytering och personell tillväxt, implementering av det nya arbetstidsavtalet samt kostnader för förberedelser inför ME 03. Vidare var Sverige under året värn nation för övningen Northern Coasts vilket innebar ökade kostnader för de marina basförbanden.
2. Jämfört med 2012 har utfallet av anskaffning av materiel och anläggningar för produktgrupp Marinförband ökat med ca 245 Mnkr. Investeringarna i beredskapsinventarier som exempelvis konstruktionsfas för nya generationens ubåt (KF NGU), byggnadsfas för nya generationens ubåt (BF NGU), ubåtmateriel samt PS 640 Egby finns bland de utfall som har ökat mellan 2012 och 2013. Materielanskaffningen följer Forsvarsmaktens investeringsplan och det är en naturlig del av investeringsplanen att stora variationer i utfallet sker mellan åren.
3. Utfallet för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar, för produktgrupp Marinförband, minskade med 22 procent (ca 176 Mnkr) från 2012. De största minskningarna sedan 2011 har skett inom de projekt som pågick mellan 2010 och 2012 som exempelvis GÖ trängtflyg 10-12 och systemstöd 10-12.
4. De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Utfallet är att jämföra med föregående år. Det minskade utfallet av de indirekta kostnaderna, trots den ökade omsättningen av produktgruppen, beror främst på att de centrala omkostnaderna totalt har minskat i jämförelse med föregående år.

Marinförbands bidrag till den operativa förmågan/effekter

De marina förbanden har under 2013 vidmakthållit sin förmåga mot de operativa målen. Myndighets-samverkan och övningar har genomförts under året med ett flertal myndigheter såsom Kustbevakningen, Polisen och Sjöfartsverket.

Sjöstridsflottiljledningarna har fortsatt utvecklat förmågan till nationell och internationell sjögående sjöstyrkeledning med övnings- och insatsverksamhet. Under året har officerare varit placerade vid det operativa högkvarteret i Northwood inom ramen för EU operation ATALANTA vilket bidragit till ökad förmåga att verka i en multinationell marin insats.

Inom sjöövervakningsområdet har samarbetet med övriga kustländer i Östersjön fortsatt och utvecklats inom *Sea Surveillance Co-operation Finland Sweden* (SUCFIS) och *Sea Surveillance Co-operation Baltic Sea* (SUCBAS). Inom dessa områden utvecklas interoperabiliteten och därmed effekten ju mer samarbetena fördjupas.

Deltagandet i EU marina operation (ME 03) ATALANTA utanför Somalias kust har utvecklat förmågan att medverka i gemensamma internationella marina insatser.

Deltagandet i den multinationella insatsen i Afghanistan FS 25 (*NORDIC/BALTIC Transition Unit*), till huvuddelen bemannad med personal ur Amfibiebataljonen, har medfört en kompetenshöjning i internationell kontext som ger en god grund för fortsatt förmågeutveckling av förbandet.

Flygvapenförband

Beredskap enligt FM BerInsO har upprätthållits.

De viktigaste produktionsmålsättningarna har uppnåtts för flygförbanden. Vissa stridsflygförband når dock inte sina målsättningar fullt ut på grund av brister i reservdels/utbytesenhetsflödet med en reducerad flygtidsproduktion som följd. Bristen på reservdelar/utbytesenheter beror bland annat på att insatta förbättringsåtgärder i PRIO ännu ej fått full effekt samt att rutinerna för lagerhållning och beställning har brister som fortsatt behöver åtgärdas.

Åtgärder för att höja tillgången på reservdelar/utbytesenheter initierades under året men behöver ytterligare beredning. Konsekvenserna avseende bristerna i

reservdelsförsörjningen för övriga flygsystem är kända och har påverkat flygtidsuttaget och till del påverkat måluppfyllnaden men bedöms som hanterbara.

Basbataljonerna och helikopterbataljonen når inte sina målsättningar beroende på utebliven övningsverksamhet och uteblivna funktionsutbildningar.

Genomförd verksamhet

Flygförbanden lägger ett intensivt år bakom sig med flera genomförda nationella och internationella insatser. Förberedelser för kommande insatser har genomförts med gott resultat och året har erbjudit ett antal högkvalitativa övningar och verksamheter som har stärkt delar av krigsförbanden.

Bristen på tillgänglighet på uppdragsutrustningar bl.a. spaningskapslar medför att stridsflygförbanden inte når sina målsättningar. Genom att omfördela från provverksamheten till förbandsproduktion har tillgängligheten ökat men trots detta kommer inte målsättningarna nås fullt ut. Försvarmakten har tillsammans med FMV fortsatt arbetet med att öka tillgången på reservdelar/uppdragsutrustningar.

Ett antal större flygövningar har genomförts under året med gott resultat såsom *Arctic Challenge Exercise*, FVÖ -13, *Red Flag* och *Frisian Flag*.

Cross Border Training pågår frekvent i norr, under året har avtal även slutits med Danmark och *Cross Border Training* har därefter påbörjats även i syd.

Modifieringen av flygplan SK 60 har tidigare drabbats av kvalitetsbrister. Kvalitetsbristerna medförde att de modifierade SK 60 flygplanen inte kunde användas som skolflygplan. De avgörande kvalitetsbristerna har åtgärdats och de modifierade SK 60 flygplanen används åter för utbildning dock med återstående restriktioner.

Försvarmakten inför f.n. tre olika helikoptersystem. Det innebär en stor omställning samt omfattande utbildningsinsatser och en utökning av flygtiden. Flygtiden för HKP 16 har ökat under året samtidigt som två insatser har genomförts med HKP 15 och 16.

HKP 14 och 15 har förutom problem med beställningsflöden haft problem med långa väntetider på reservdelar från leverantörerna. Leveranser av HKP 14 är fortsatt försenade vilket medför omplaneringar och behov av att drifttidsförlänga helikoptersystem HKP 10.

Flygvapenförbanden genomför insats i Afghanistan med sjukvårdshelikopterenhet HKP 16. Insatsen bidrar med förmågeutveckling både i det korta och långa perspektivet på flera sätt, såsom t.ex. interoperabilitet, ökad tillgänglighet och spridning av operativ erfarenhet i insatsförbanden. Förberedelser pågår vid Helikopterflottiljen för att avveckla insatsen andra kvartalet 2014.

Flygvapenförbanden har lämnat stöd med helikopterenhet (HKP15) till ME 03 under året.

Under året har ett antal transportflygningar genomförts till och från pågående insatser i Kosovo och Afghanistan. Planerad verksamhet har dock inte kunnat genomföras fullt ut beroende på begränsningar i reservmaterieförsörjning och felutfall på främst TP 84. Med början 2014 planeras omfattande underhållsåtgärder på TP 84, vilket bedöms öka tillgängligheten på sikt.

Under året har Försvarsmakten färdigställt och utbildat ett styrkebidrag till FN-insatsen i Mali. Bidraget blev aldrig insatt men delar av förbandet blev insatt som stöd till FN på Cypern. Transport och specialflygenheten har även lämnat stöd till MSB efter tyfonen i Filippinerna.

Inom statsflyget har det tredje flygplanet utnyttjas i avvaktan på beslut om eventuell avyttring. Detta har skett i en begränsad omfattning då organisationen inte är dimensionerad för mer än två flygplan.

Luftburen luftrumsövervakning (ASC 890) har fokuserat på uppgiften ”ledning av flygförband” under höstens övningar. Under året har luftburen luftrumsövervakning även varit flitigt insatt under nationella insatser.

Flygförbandens behov av flygstridsledning har tillgodosetts på ett tillfredsställande sätt. Under året har åtgärder vidtagits för att förbättra nationell förmåga till krypterad datastridsledning (Länk 16).

Flygförbanden har bl.a. lämnat stöd till FMV vid leveransflygningar av JAS till Thailand, skjutningen med automatkanon i Schweiz och vid certifiering av JAS 39 mot italiensk tanker.

Den ökade rekryteringstakten av GSS/K har omhändertagits av förbanden och repetitionsutbildning av GSS/T har genomförts. Omfattande arbete har genomförts för att rekrytera GSS/T.

Det har varit nödvändigt att anpassa verksamheten vid flygvapenförbandens basbataljoner. Detta har medfört att delar av bataljonernas övningsverksamhet samt funktionsutbildningar ställts in, varpå bataljonernas förmågeutveckling försenats.

Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Flygplanstyp	2013	2012	2011
JAS 39	9 968	10 313	11 731
SK 60	4 763	4 949	5 535
TP 84	2 250	2 436	2 825
FPL 100	1 516	1 234	1 486
FPL 102	1 888	1 692	1 756
HKP 4	0	0	0
HKP 9	0	0	0
HKP 10	1 324	1 747	1 981
HKP 14	763	444	262
HKP 15	2 767	2 297	2 621
HKP 16	2 280	1 162	

Tabell 11 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2011-2013

Nedgången i flygtid för JAS förbanden i förhållande till produktionsmålsättningarna förklaras huvudsakligen av brister på utbytesenheter, reservdelar.

Större materielleveranser och viktigare lagda beställningar

Leveranser

- Modifierade flygplan JAS 39 C/D
- Bildutvärderingssystem för spaningskapsel JAS 39
- Hjulastare L90
- Helikopter 14
- Helikopter 16
- NATO-balkar till JAS 39
- Modifierade fackelfällare

Beställningar

- Utveckling JAS 39 E
- Anskaffning JAS 39 E
- Nya livflottar
- Anskaffning ILS (Instrument Landing System)
- Vidmakthåll STRIC/Strics
- Biojetbränsle JAS 39

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Flygvapenförband (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	3 451	3 094	2 752	1
Materielanskaffning	341	1 684	1 219	2
Vidmakthållande	2 822	1 836	2 502	3
Avskrivningar mm	5 035	3 731	2 672	
<i>Totalt direkta kostnader</i>	11 649	10 345	9 145	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	14 366	13 312	11 946	4

Tabell 12 Utfall netto - Flygvapenförband 2011-2013

- Förbandsverksamheten har under 2013 haft ökade kostnader för löner och tillägg som en följd av nyrekryteringar av gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS). Övningsverksamheten har under 2013 varit mer omfattande än 2012 vilket även det är en av anledningarna till de ökade kostnaderna inom förbandsverksamheten. Till exempel har kostnaderna för övningsdygn ökat från 2012. Förbandsverksamheten har också, efter ett regeringsbeslut, belastats med kostnaden för insatsen FC01, vilken är en gemensam insats mellan FN och OPCW (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons) som en del av arbetet i destrueringen av Syriens kemiska vapenarsenal. 2013 var också första året med rekrytering via Grundläggande militär utbildning (GMU), anställda soldater istället för värnpliktiga, vilket medfört ökade kostnader. Kostnaderna för anställda soldater är väsentligt högre för bland annat övningsberoende kostnader avseende till exempel rörliga lönetillägg.
- Jämfört med 2012 har utfallet för anskaffning av materiel och anläggningar, för produktgrupp Flygförband, minskat med ca. 1 351 Mnkr (80 procent). De största minskningarna har skett inom de projekt som pågick mellan 2011 och 2012 som exempelvis anskaffning av HKP 16, utveckling av JAS 39 och anskaffning av helikopterbataljonens ledningssystem. Materielanskaffningen följer Försvarets investeringsplan och det är en naturlig del av investeringsplanen att stora variationer i utfallet sker mellan åren.
- Utfallet för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar, för produktgrupp Flygförband, har ökat med 54 procent, ca 984 Mnkr. De största ökningarna under perioden har skett inom de projekt som har samband med systemstöd, vidmakthållande av JAS 39 Gripen samt underhållsavtal för HKP14 och SK 60.
- De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Utfallet är att jämföra med föregående år. Det minskade utfallet av de indirekta kostnaderna, trots den ökade omsättningen av produktgruppen, beror främst på att de centrala omkostnaderna totalt har minskat i jämförelse med föregående år.

Flygvapenförbands bidrag till den operativa förmågan/effekter

Flygförbanden har under året genomfört insats i Afghanistan med helikopterförband och ombeväpnat från HKP 10 till HKP 16. Utöver det har Flygvapnet stöttat det danska flygstridledningsbidraget i ISAF och bidragit med förbandsdelar till ME 03, genomfört flygtransporter till och från Filippinerna samt varit insatt på Cypern till stöd för FN. Flygvapnet har även deltagit i ett flertal internationella övningar utomlands och i Sverige bl.a. i övningen Red Flag i USA. Både de internationella insatserna samt deltagandet i nationella och internationella övningar har fortsatt bidra till utveckling av flygvapenförbandens operativa förmåga, inkluderande ledningsnivån.

Uppbyggnad av nationell försvarsförmåga, interoperabilitet, och ledning av flygstridskrafter såväl nationellt som internationellt bedöms positivt ha bidragit till operativ förmåga för insatsförbanden.

Tillförsel av ny materiel som t.ex. HKP 16 har bidragit till ökad effekt vad avser MEDEVAC och luftburen transport och under året har åtgärder vidtagits för att förbättra nationell förmåga till krypterad datastridsledning (Länk 16).

Lednings- och underrättelseförband

Beredskap enligt FM BerInsO har upprätthållits.

Verksamheten vid lednings- och underrättelseförbanden har i stort genomförts enligt plan och målen har till stor del uppnåtts under 2013. Rekryteringen av GSS/K och GSS/T till krigsförbanden har fortsatt, men det finns fortfarande svårigheter i att rekrytera och behålla bl.a. rekryter. Vidare har vissa personella omDispositioner gjorts till förmån för utbildnings- och utvecklingsverksamheten inom området.

Genomförd verksamhet

Upprätthållande av beredskap samt deltagande i och stödjande av internationella insatser genom ledning av ledningssystem (LaL) har genomförts. Rekryteringen av GSS/K och GSS/T till krigsförbanden har fortsatt under året.

Arbetet med införandet av Försvarsmaktens ledningssystem för insatsorganisation 2014 (FMLS IO 14) har pågått under året. Detta arbete har berört en stor del av organisationen. Den ursprungliga tidsplanen har justerats och införandet kommer att fortgå även under de kommande åren.

Krigsförbandsövningar (KFÖ) för krigsförband har genomförts med gott resultat liksom en mobiliserings- och mönstringsövning för främst GSS/T. Övningar som genomförts med deltagande från lednings- och underrättelseförbanden är, förutom rena funktionsövningar, bl.a. CJSE, FVÖ13, JC13 och DAGNY13.

Personal ur lednings- och underrättelseförbanden har under året deltagit internationellt inom ramen för FS och KS i Afghanistan och Kosovo. Detta har medfört en positiv utveckling för lednings- och underrättelseförbanden.

Planeringen för NBG 15 har fortsatt under året och för förbandet Rörlig operativ ledning/Force Headquarters, ROL/FHQ, har omställningen till att prioritera FHQ-uppgiften intensifierats.

Större materielleveranser och viktigare lagda beställningar

Leveranser

- RAKEL-terminaler
- Taktiska antenner
- Lednings-, stabs- och teknikhytter
- Ny stridsledningsradio samt manöversystem
- Pluton- och soldatradio
- MIDS-terminaler (Multifunctional Information Distribution System (Länk-16))

Beställningar

- Kommunikationsnät C 130 etapp III
- Modifiering av ledningsstödsystem NBG 15
- Fortsatt anskaffning RAKEL
- Geoinförsörjning

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Lednings- och underrättelseförband (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	1 041	736	641	1
Materielanskaffning	450	602	280	2
Vidmakthållande	1 037	1 173	590	3
Avskrivningar mm	184	591	183	
Totalt direkta kostnader	2 712	3 102	1 694	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	3 640	4 001	2 417	4

Tabell 13 Utfall netto - Lednings- och underrättelseförband 2011-2013

1. Förbandsverksamheten för lednings- och underrättelseförband har under 2013 haft ökade kostnader jämfört med 2012. Detta beror bl.a. på ökade kostnader för löner och tillägg som en följd av rekrytering av gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS), mer omfattande övningsverksamhet och implementering av det nya arbetstidsavtalet. Förbanden har under året deltagit i samtliga centrala fältövningar med ett ökat antal deltagare relativt 2012.
2. I jämförelse med 2012 har utfallet 2013 för anskaffning av materiel och anläggningar, för produktgrupp Ledning och underrättelseförband, minskat med ca 155 Mnkr (26 procent). De största variationerna i utfallet skedde inom de projekt som pågått mellan 2011 och 2014 som exempelvis anskaffning TDL, anskaffning krypto och anskaffning av kommunikationsmateriel. Materielanskaffningen följer Försvarsmaktens investeringsplan och det är en naturlig del av investeringsplanen att stora variationer i utfallet sker mellan åren.
3. Utfallet 2013 för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar, för produktgrupp Ledning och underrättelseförband, har minskat med ca 12 procent, ca 137 Mnkr i jämförelse med 2012. De största minskningar under perioden skedde inom de projekt som har samband med info infra H/TS MUST, vågformer nationellt och internationellt, underhåll krypto och systemstöd.
4. De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Utfallet är att jämföra med föregående år trots att de centrala omkostnaderna totalt har minskat i jämförelse med 2012. Den knappa ökningen av indirekta kostnader beror främst på den ökade omsättningen på ca 40 procent för förbandsverksamheten inom produktgruppen.

Lednings- och underrättelseförbands bidrag till den operativa förmågan/effekter

Lednings- och underrättelseförbanden har under året deltagit i samtliga centrala fältövningar vilket har inneburit att såväl förbandens som Försvarets förmåga inom ledningssystemområdet har utvecklats positivt. Förbanden har under året tagit ytterligare steg i införandet av IO 14. Införandet av Försvarets ledningssystem för insatsorganisation 2014 (FMLS IO 14) har fortgått under året men den ursprungliga tidsplanen har justerats och införandet kommer att fortgå även under de kommande åren.

Logistikförband

Beredskap enligt FM BerInsO har genomförts enligt givna direktiv. Logistikförbanden har genomfört verksamhet i stort enligt plan och de viktigaste produktionsmålsättningarna för året har i huvudsak uppnåtts.

Personalläget har varit pressat med kompetensbrister i arbetet med avseende på Omdaning Försvarets logistik, steg 2 (LoB 2). Ledningsorganisationen för logistikverksamheten har haft en mycket hög arbetsbelastning mot bakgrund av pågående förändringar i Försvarets och införandet av PRIO. Den situationen kommer ytterligare accentueras inför kommande förändringar vid genomförandet av LoB 2 under 2014. Risk för störningar i planerad logistikverksamhet och ledning av densamma är mot den bakgrunden hög under 2014. Planerat underhåll av arméns materiel har i huvudsak genomförts medan underhåll av marin-, flyg- och ledningssystemmateriel inte har genomförts i planerad omfattning under året. Detta på grund av friktioner i reservmaterieförsörjningen, begränsningar hos leverantörer av

materielunderhåll att innehålla produktionsvolymen samt reducerad materielunderhållsekonomi. Reservmaterieförsörjningen har i huvudsak återgått till normal nivå, men följderna av det första halvårets problem har påverkat verksamheten vid stridsflygdivisionerna negativt. Försvarets materielverk fortsatt arbetet med att öka tillgången på reservdelar.

Genomförd verksamhet

Organisering och uppbyggnad av sjukhuskompanierna i Göteborg har genomförts enligt plan.

Stöd till insatsverksamheten med avveckling av verksamhet i ISAF Omstruktureringsstyrkor (OMS) har genomförts enligt plan.

Logistikutbildning av personal ur *East African Standby Force* har genomförts under året.

Logistikförbandens stöd till och genomförande av insatser har genomförts enligt plan. Utöver det har stöd upprättats till ME 03 ingående i EUNAVFOR operation Atalanta.

Större materielleveranser och viktigare lagda beställningar

Leveranser

- Ambulanser
- Förbränningsugnar
- Miljöstationer
- Kroppsskydd
- Lednings- och maskinbearbetningscontainrar
- Containrar för kyl och frys
- Fältutrustning

Beställningar

- Modulärt skalskydd
- Hjälmar
- Kroppsskydd
- Laserskydd soldat
- Fältutrustning
- Flygutrustning
- Drivmedeltransportsystem

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Logistikförband (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	362	232	266	1
Materielanskaffning	178	132	96	2
Vidmakthållande	454	984	122	3
Avskrivningar mm	199	172	133	
<i>Totalt direkta kostnader</i>	1 193	1 520	617	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	1 542	1 804	1 015	4

Tabell 14 Utfall netto - Logistikförband 2011-2013

- Kostnaderna för förbandsverksamheten har ökat 2013. Orsakerna är rekrytering och anställning av gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS), mer omfattande övningsverksamhet, implementering av det nya arbetsavtalet och uppbyggnaden av 1.sjukhuskompaniet.
- Utfallet för anskaffning av materiel och anläggningar, för produktgrupp Logistikförband, har ökat med ca 46 Mnkr (35 procent) jämfört med 2012. De största variationerna i utfallet skedde på grund av bl.a. anskaffning av ambulanser, miljöstationer och förbränningsugnar. Materielanskaffning följer Försvarets investeringsplan och det är en naturlig del av investeringsplanen att stora variationer i utfallet sker mellan åren.
- I jämförelse med 2012 har utfallet för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar, för produktgrupp Logistikförband, minskat med ca 530 Mnkr. Utfallet är påverkat av leveranser av fältutrustning, fältförplägnadsmateriel och andra beklädnadsmateriel, systemstöd, m.m.
- De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Utfallet är att jämföra med föregående år trots att de centrala omkostnaderna totalt har minskat i jämförelse med 2012. Den knappa ökningen av indirekta kostnader beror främst på den ökade omsättningen på ca 56 procent för förbandsverksamheten inom produktgruppen.

Logistikförbands bidrag till den operativa förmågan/effekter

Övningsverksamheten har i huvudsak genomförts på taktisk nivå varför förmågan på operativ nivå utvecklats i begränsad omfattning.

Logistikförbanden har under året deltagit i merparten av alla fältövningar. Delar av logistikförbanden har varit insatta internationellt under hela året vilket medfört en positiv utveckling av förmågan hos enheterna att stödja förbandsenheter i insatsområden.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna

Utbildningen av hemvärnsförbanden har genomförts enligt plan och produktionsmålen har nåtts.

Planering, utbildning och övningar mot hemvärnsbataljonernas huvuduppgifter har utvecklats. Hemvärnspersonal har deltagit vid ett antal tillfällen vid Försvarets stöd till samhället.

Tillförsel av nytt gruppfordon har påbörjats.

Genomförd verksamhet

Den frivilliga försvarsverksamheten ska bidra till att öka Försvarets förmåga i insatsorganisationen samt inrikta rekryteringen för insatsorganisationens behov och krav i syfte att stödja Försvarets strategiska personalförsörjning.

Frivillig försvarsverksamhet riktad mot Försvarets behov har i huvudsak under året genomförts enligt plan men produktionsmålsättningarna har inte uppnåtts till fullo.

Större materielleveranser

- Gruppfordon

Frivillig försvarsverksamhet

Den frivilliga försvarsverksamheten ska bidra till att öka Försvarets förmåga i insatsorganisationen samt inrikta rekryteringen för insatsorganisationens behov och krav i syfte att stödja Försvarets strategiska personalförsörjning.

Frivillig försvarsverksamhet riktad mot Försvarets behov har i huvudsak under året genomförts enligt plan men produktionsmålsättningarna har inte uppnåtts till fullo.

Genomförd verksamhet

Frivillig försvarsverksamhet har i planeringen omfattats av 30 stycken grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) där intaget är 30 elever per utbildningstillfälle. Av 30 stycken har 23 stycken genomförts med ett utfall om 382 godkända elever. De som inte har genomförts har blivit inställda på grund av bl.a. för lågt elevunderlag. GU-F är det första obligatoriska steget för den frivillige för att kunna teckna avtal om befattning i insatsförbanden.

Rekryteringshelger, även kallad "Military weekend", riktade till individer som är rekryteringsbara till Försvarsmakten, har genomförts av Försvarsutbildarna på flera olika platser i Sverige. Årets planering har varit att genomföra 30 stycken där intaget är mellan 25-40 elever per utbildningstillfälle, med ett utfall på 21 stycken genomförda tillfällen om preliminärt 304 elever. Detta är en prova-på-helg vilken är avsedd att leda till att den enskilde antingen genomför GU-F eller GMU (grundläggande militär utbildning) för att därefter kunna erhålla avtal/placering i Försvarsmakten.

Utöver detta har de frivilliga försvarsorganisationerna genomfört 467 stycken olika utbildningar i form av grundläggande befattningsutbildningar, instruktörsutbildningar, kompletterings- respektive repetitions-utbildningar, vuxenutbildningar samt ungdomsverksamhet över hela landet med stöd av Försvarsmaktens organisationsenheter.

Kvalitetssäkring av frivillig försvarsutbildning och instruktörer samt utbildningar inom ramen för respektive frivillig försvarsorganisations huvudmannaskapsområde har genomförts. Exempel på huvudmannaskapsområde är instruktörsutbildning, ledarskap och pedagogik m fl.

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	1 057	1 002	1 087	1
Materielanskaffning	11	36	141	2
Vidmakthållande	-32	-47	171	3
Avskrivningar mm	73	101	164	
Totalt direkta kostnader	1 109	1 092	1 563	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	1 709	1 735	2 214	4

Tabell 15 Utfall netto - Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna 2011-2013

- Inom posten Förbandsverksamhet har bl.a. 40 stycken krigsförbandsövningar (KFÖ) med hemvärnsbataljon eller del av och 57 stycken "särskild övning förband" (SÖF) genomförts vilket medfört ökade kostnader 2013 relativt 2012.
- I jämförelse med 2012 har utfallet för anskaffning av materiel och anläggningar, för produktgrupp Nationella skyddsstyrkor, minskat med ca 27 Mnkr (76 procent). Minskningen beror i stort sätt på omallokering av projekt till Arméförbanden. Materielanskaffning följer Försvarsmaktens investeringsplan och det är en naturlig del av investeringsplanen att stora variationer i utfallet sker mellan åren.
- Utfallet för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar, för produktgruppen Nationella skyddsstyrkor, ligger på samma nivå som 2012, ca 15 Mnkr (16 Mnkr 2012). Det negativa utfallet på 32 Mnkr beror på en central justeringspost som fördelats över samtliga produktgrupper, ca 56 Mnkr har belastat denna produktgrupp.
- De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Utfallet är att jämföra med föregående år. Det minskade utfallet av de indirekta kostnaderna, trots den ökade omsättningen av produktgruppen, beror främst på att de centrala omkostnaderna totalt har minskat i jämförelse med föregående år.

Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkornas bidrag till den operativa förmågan/effekter

Uppgifterna till hemvärnsförbanden är främst att bevaka och skydda ett stort antal objekt, civila som militära. Lösandet av dessa uppgifter innebär ett påtagligt bidrag till samhällets robusthet vid kris och krig, samt en större handlingsfrihet för andra förband, då dessa förband ej behöver avdelas för denna typ av uppgifter.

Under året har hemvärnsförbandens övningsverksamhet ökat förmågan att lösa sina huvuduppgifter.

Den ökade satsningen på det territoriella försvaret har bl.a. inneburit tydligare uppgifter vilka har omvandlats till planering för aktuella objekt och utbildning/övningar som är riktade mot aktuella uppgifter.

Insatser

Verksamheten omfattar internationella och nationella insatser.

Sammanfattning

Försvarsmaktens insatser har i stort genomförts enligt plan.

De internationella insatserna har genomförts inom ramen för ISAF (Afghanistan) och KFOR (Kosovo) vilket innebär att Försvarsmakten vidmakthållit förmågan att genomföra markoperationer och att samverka med andra nationer. Under 2013 har det svenska styrkebidraget i Afghanistan transformerats till en multinationell styrka, *Nordic Baltic Transition Support Unit* (NB TSU) och det svenska styrkebidraget har reducerats från ca 560 till ca 300 befattningar. I Kosovo har KFOR avslutats som truppbidrag och huvuddelen av den av Sverigeägda infrastrukturen avvecklats.

Det svenska bidraget till operation ATALANTA (ME 03) i Adenviken har genomförts enligt uppsatta målsättningar. Vidare har Försvarsmakten bidragit med en flygtransportstyrka (FC01) inom ramen för FN:s insats *Organization for the Prohibition of Chemical Weapons* (OPCW).

De nationella insatserna har genomförts i normal omfattning vilket i stort innebär att förmågan att upptäcka och avvisa kränkningar i luften och till sjöss vidmakthållits i och med de insatser som genomförts.

Det ekonomiska utfallet för truppbidragen visar sammantaget på ett kraftigt underutnyttjande. Inledningsvis var tilldelad ram högre än vad som budgeterats främst med anledning av förändringar i organisationen med minskad personalstyrka. Förändringar i avtal har även medfört att kostnaderna minskat kraftigt inom logistikområdet.

Verksamhetens bidrag till den operativa förmågan/effekter

Verksamhetens bidrag såväl nationellt som internationellt redovisas i avsnittet Operativ förmåga vid utgången av 2013 samt i den kvalificerade hemliga bilagan till denna årsredovisning. På efterföljande sidor utvecklas bidraget för de specifika insatserna.

Internationella insatser

ISAF

Sverige har sedan 2001/2002 bidragit till *International Security Assistance Force* (ISAF). Till en början var uppgiften att stödja säkerheten i regionen runt huvudstaden Kabul. Då verksamheten kom att gälla hela Afghanistan bidrog Sverige med personal till en styrka som leddes av Storbritannien i Mazar-e-Sharif. Sedan mars 2006 tog Sverige över ledarskapet. Uppdraget är att stötta Afghanistans regering med att åstadkomma säkerhet för den krigshärjade befolkningen. Det svenska säkerhetsansvaret för fyra provinser i de norra delarna av landet har succesivt lämnats över till de afghanska myndigheterna.

Status på förbandet

I Afghanistan har det svenska styrkebidraget fortsatt uppdraget att stödja stabilisering och återuppbyggnad av samhällsstrukturer i Afghanistan. Sverige har även bidragit med stabsofficerare vid ISAF:s centrala och regionala stab samt officerare som genomför stöd för de afghanska säkerhetsstyrkorna (ANSF). Vid ingången av 2013 hade PRT MES transformerats till en civil del, *Transition Support Team* (TST), MES respektive en militär del, *Task Force Northern Lights* (TF NL). Den militära delen (TF NL) har under 2013 transformerats till en multinationell styrka under namnet *Nordic Baltic Transition Support Unit* (NB TSU) med deltagare från Sverige, Finland, Norge och Lettland.

Under år 2013 reducerades det svenska bidraget från ca 560 befattningar till att vid årsskiftet omfatta ca 300 befattningar. Under 2013 har andelen kvinnor i genomsnitt utgjort ca tolv procent av det totala antalet befattningar inom insatsen.

Förbandet är operativt och löser, mot bakgrund av storleken på området och tillgängliga resurser, uppgiften på ett tillfredsställande sätt. TF NL och sedermera *Nordic Baltic Transition Support Unit* (NB TSU) har övergått från att genomföra gemensamma säkerhetsoperationer till att understödja ANSF stabilitetsoperationer med vissa förmågor och rådgivning. Bedömningen är att närvaron påtagligt bidrar till att normalisera och stabilisera området. Helikopterenhet SAE MEDEVAC bidrar med sjuktransportförmåga över tiden. Styrkebidraget omfattade inledningsvis två helikoptrar (HKP) 10 B och 30 befattningar men förändrades under perioden till att omfatta tre stycken HKP 16 (varav en i reserv) och ca 40 befattningar under benämningen SAE UH-60.

Planering för avveckling av Camp Northern Lights (CNL) pågår. Omstruktureringsstyrka (OMS 03) om ca 90 befattningar har under del av året avvecklat materiel från skyttekompaniet som avslutades i juni samt ISR-kompaniet som avslutats i november.

Genomförd verksamhet

Under första kvartalet transformerades TF NL till NB TSU. Förstärkningsinsats med en pluton ur operativ reserv genomfördes under perioden.

Under andra kvartalet slutfördes bildandet av NB TSU då ett lettiskt skyttekompani tillfördes, samtidigt avlöstes svensk personal varvid insatsenhet FS 24 roterade hem och FS 25 övertog uppgiften. Härvid reducerades det svenska bidraget med bland annat skyttekompaniet. Totalt minskade styrkebidraget med ca 100 operativa befattningar samtidigt som OMS 03 tillkom med motsvarande styrka. *Camp Monitor* (CMN) avvecklades och överlämnades till Afghanska armén, ANA. I samband med detta överlämnades områdesansvaret för provinsen Jowzjan till *Regional Command North* (RC N). Under denna period förändrades även helikopterbidraget med byte av HKP 10B till HKP 16. Med anledning av fördröjt slutanvändarintyg kunde inte Lettlands sjukvårdsgrupp använda den pansarterrängbil man lånat av Norge, vilket gjorde att sjukvårdsgrupp ur operativ reserv tillfälligt förstärkte NB TSU.

Under tredje kvartalet kraftsamlade NB TSU till understödja ANSF stabilitetsoperationer med vissa förmågor och rådgivning.

Under fjärde kvartalet kraftsamlade NB TSU till understöd av RC N urdragning av baseringarna i Kunduz-området varefter den finska patrullbasen ”Jukka” i Samangan-provinsen avvecklades. Under

perioden överlämnade NB TSU ansvaret för provinserna Balkh och Samangan till RC N. Avlösning av personal har genomförts varvid insatsenhet FS 25 hemroterade och FS 26 övertog uppgiften. ISR-kompaniet har avvecklats och mentorering på brigadnivå har avslutats.

Betydelsefulla erfarenheter

Avvecklingen av infrastruktur har påbörjats och kräver samordning tillsammans med flera länders försvarsmakter.

Förstärkning med operativ reserv har genomförts vid två tillfällen och ger kontingentschefen möjlighet att lösa tillförda uppgifter, exempelvis avveckling av infrastruktur, på ett bra sätt. Insättande av operativ reserv i pågående insats är också värdefullt för att kunna pröva och utveckla Försvarsmaktens beredskapssystem.

Även under 2013 har det visat sig att den stridsteknik och taktik som används i Försvarsmakten fungerar under insats med hög hot- och risknivå. Operativa erfarenheter har kontinuerligt återmatats till Försvarsmakten och används dels i utbildning och träning av kommande kontingenter, dels i reglements- och handboksarbete.

KFOR

Kosovo Force (KFOR) är en Nato ledd insats som etablerades 1999. Insatsens uppgifter har bland annat omfattat att stödja återvändande flyktingar, röja minor, ge medicinskt stöd, samla in vapen samt stödja uppbyggnaden av civila institutioner. Under hösten 2013 avslutades det svenska bidraget till insatsen. Från att ha bidraget med 850 personer deltar Försvarsmakten idag med några stabsofficerare och rådgivare.

Status på förbandet

I Kosovo har det svenska styrkebidraget fokuserat på att upprätthålla säkerhet och rörelsefrihet samt genomfört åtgärder för att stödja utvecklingen av en fungerande säkerhetsstruktur inom regionen. Det svenska styrkebidraget uppgick till 55 befattningar fram till slutet av oktober 2013 då bidraget reducerades till 22 befattningar. Andelen kvinnor har i genomsnitt utgjort ca 20 procent av det totala antalet befattningar inom insatsen. Från den 10 december har styrkebidraget reducerats ytterligare till att inneha åtta befattningar.

Det svenska bidraget till *Security Sector Reform* (SSR), som syftar till en långsiktig uppbyggnad av demokratiska institutioner i landet, fortgår enligt plan.

Sverige bidrar med tre stabsofficerare till KFOR *Headquarter* (HQ), fyra officerare inom SSR och en *Military Liaison Officer* (MLO) på den svenska ambassaden i Pristina.

Genomförd verksamhet

Sverige lämnade över ansvaret för tilldelat område till Italien den 27 oktober 2013. Det svenska truppbidraget till KFOR är avvecklat från den 10 december 2013. Huvuddelen av den av Sverige ägda infrastrukturen har avvecklats.

Betydelsefulla erfarenheter

En sammanställning av erfarenheter från det att insatsperioden påbörjades till den avslutades kommer att sammanställas inom Försvarmakten under 2014.

EU NAVFOR ATALANTA

Sedan maj 2009 har Sverige sänt tre bidrag till EU:s marina insats i Adenviken utanför Somalias kust Operation ATALANTA. Styrkan skyddar fartyg mot piratattacker och möjliggör hjälptransporter till nödställda i regionen.

Status på förbandet

Under året har Sverige tillsatt befattningar vid *Operational Headquarters* (OHQ) staben för ATALANTA i Northwood. Detta har i stort genomförts enligt plan. Till detta bidrog Sverige under andra och tredje kvartalet till insatsen med HMS Carlskrona med ombord baserad Sjöoperativ helikopter, bordningsstyrka och ROLE 2 sjukvårdsenhet samt ett *National Support Element* grupperat i Djibouti. HMS Carlskrona uppträdde under insatsen i rollen som patrullfartyg (*Ocean Patrol Vessel*) i vattnen utanför Somalia.

Det svenska styrkebidraget till ATALANTA, benämnt ME03, ställdes den 6 april under EU:s befäl i insatsområdet och löste därefter förelagda uppgifter fram till och med 6 augusti, då styrkebidraget lämnade insatsen för att påbörja återfärden till Sverige.

Under samma period som HMS Carlskrona var underställd EU befäl besatte Sverige också en befattning i det portugisiska *Force Headquarters* (FHQ), ombord på en fregatt, i insatsområdet. ME 03 har omfattat 152 befattningar. Andelen kvinnor har i genomsnitt utgjort ca 16 procent av det totala antalet befattningar inom insatsen.

Genomförd verksamhet

Under tiden för ME 03 insats har piratverksamheten varit den lägsta sen Operation ATALANTA inleddes 2008. Vid insatsens avslut i augusti 2013 fanns endast ett fartyg kapat, i jämförelse med motsvarande tid under ME 02 (2010) då uppåt 30-talet fartyg var kapade. Under 2011 genomfördes 176 attacker, varav 25 ledde till framgångsrika kapningar.

Under perioden för ME 03 deltagande i insatsen skedde två försök till kapning av handelsfartyg. ME 03 var delaktigt i avvärjande av båda dessa.

EU NAVFOR Somalia och ME 03 har, med sin närvaro i insatsområdet, bidragit till att minska piratverksamheten.

Betydelsefulla erfarenheter

Insatsen har varit framgångsrik ur många aspekter, främst operativt, då styrkan i en relativt sett lågintensiv miljö lyckats ingripa mot och avbryta två attacker från piratgrupper inom insatsområdet till sjöss.

Marinen har visat prov på flexibilitet under pågående insats genom att tillföra resurser till förbandet för att möta upp en alltmer efterfrågad underrättelse-, övervaknings- och analysförmåga.

Marinen har för första gången satt upp ett styrkebidrag för deltagande i en internationell insats med utgångspunkt från krigsförbandet, tredje sjöstridsflottiljen och dess stående indelning med stöd av Amfibieregementet, Helikopterflottiljen och Försvarmaktens logistikförband. Denna övergång från tidigare koncept med bemanning genom Utlandsstyrkan har varit framgångsrik. Här skall särskilt framhävas en lyckad personalrekrutering som visade sig hållbar igenom hela insatstiden utan någon avgång.

Övriga insatser

ATHENA har utgjorts av betalningar till Sveriges procentuella andel i det gemensamma finansierings-systemet för EU-insatser. Dessa utbetalningar har skett genom faktureringar enligt ATHENA-mekanismen.

Planering mot flyginsats för stöd till FN-insatsen MINUSMA genomfördes, men insatsen ställdes in. I Mali är fem stabsofficerare placerade på FN HQ i Bamako. Insatsen övertogs av Armétaktiska staben (ATS) då den planerade flyginsatsen inte verkställdes.

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2

Insats (Mnkr)	2013			2012		2011		Not
	Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	
ISAF	1 449	975	67 %	1 360	77 %	1 595	84 %	1
KFOR	90	56	62 %	81	77 %	141	77 %	2
ATALANTA OHQ/FHQ	0			4	67 %	4	85 %	3
ATALANTA ME 01, avvecklad	0							
ATALANTA ME 02, avvecklad	0							
ATALANTA ME 03	212	142	67 %			27	141 %	
EUFOR, avvecklad	0							
UNIFIED PROTECTOR FL01/02, avvecklad	0			16	70 %	220	65 %	4
ATHENA	30	14	47 %	4	13 %	6	16 %	5
Kustbevakningen, avvecklad	0							
Övrigt	29	20	69 %	20	100 %	21	52 %	
MINUSMA	3,5	1	37 %					
Totalt	1 814	1 208	66 %	1 485	76 %	2 014	80 %	7

Tabell 16 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2

1. Det ekonomiska utfallet avseende ISAF visar på ett kraftigt undernyttjande i relation till ursprungligt budgeterat 1 318 Mnkr. Det låga utfallet beror främst på ett generellt minskat logistiskt behov samt lägre personalkostnader, utifrån en verksamhet som planerats att vara mer omfattande. Därtill förändrade förutsättningar avseende avtal där Försvarsmakten fick kraftigt ökade antal flygtimmar att nyttja till ett lägre pris mot budgeterat. Personalkostnader budgeterades inledningsvis till en planerad större organisation. Då organisationen minskade, minskade även verksamhet och rörliga kostnader i samma takt. Den planerade reserven om 3 % ströks i sin helhet. Prognosen har under 2013 löpande sänkts och redan inför kvartalsrapport 1 föreslogs en sänkning av ram.
2. För KFOR budgeterades 72 Mnkr. Avvecklingskostnaderna blev lägre än budgeterat.
3. Kostnaderna för förberedelser har belastat anslag 6.1.1.1 i enlighet med regeringsbeslut. Vidare har reserven inte behövt användas och framförallt transport-, logistik- och sambandskostnaderna har blivit lägre än planerat.
4. Anslagsposten avser Sveriges del av den EU-gemensamma finansieringsmekanismen ATHENA vilket enbart har medfört att Försvarsmakten har hanterat faktureringen.
5. Minskat behov av åtgärder för rehabilitering.
6. Insatsens inriktning förändrades vilket medfört lägre kostnader.
7. Förslag till ramjustering lämnades i kvartalsrapport 1.

Ram avser det som Försvarsmakten disponerar, de delar av anslaget som regeringen särskilt beslutar om per insats eller uppgift.

Anslagsposten Övrigt består i huvudsak av åtgärder föranledda av Försvarsmaktens uppföljningsansvar efter att insatserna genomförts. Här ingår kostnader för PREHAB och REHAB som kan uppstå efter att insatserna är genomförda. Här ingår även andra nödvändiga åtgärder som inte kan kopplas direkt till någon specifik insats.

Utfallet i ovan tabell avser endast så kallade särkostnader d.v.s. de kostnader som tillkommer i samband med genomförande av verksamheten. För internationella insatser redovisas därför inte grundlöner för fast anställd personal under detta anslag. Ovan tabell är således inte att likställa med tabeller "Utfall netto (kostnader och intäkter)" i övriga resultatredovisningar.

Nationella insatser

Beredskap har upprätthållits med grundorganisationens resurser⁷ i enlighet med författningar och regeringens särskilda beslut för hävdande av den territoriella integriteten.

Ledningsberedskap för tidig insats med Försvarens tillgängliga resurser har under året kontinuerligt upprätthållits.

På land har beredskapsstyrkor och bevakningsresurser ständigt funnits avdelade och Försvarens makten har genomfört ca 180 bevakningsinsatser under 2013, vilket från andra kvartalet 2013 har genomförts med ledning från regionala staber. I huvudsak omfattar insatserna bevakningsuppgifter vid skyddsvärd verksamhet och insatserna är förhållandevis jämnt fördelade mellan transportverksamhet och vid stationära objekt.

Sjöterritoriet har övervakats med fasta sensorer och sjöövervakningsfartyg har funnits tillgängliga för identifiering och ingripande mot överträdelser av tillträdesbestämmelserna. Frivilliga flygkåren (FFK) har även nyttjats som stöd för identifiering.

Luftrummet har övervakats med fasta sensorer kompletterade med rörlig radarspaning.

Flygplan (rote) med incidentuppgifter har funnits tillgänglig med hög startberedskap enligt fastställd beredskapsorder. Antalet flygföretag inom ramen för incidentinsats och spaning har under 2013 ökat markant jämfört med 2012 med anledning av omfattande och förändrad övningsaktivitet i närområdet. Även transportflygplan har funnits tillgängliga med hög startberedskap.

Under året har tio överträdelser av bestämmelserna i tillträdesförordningen (1992:118) konstaterats (två sjö och åtta luft). Ytterligare tre händelser, definierade mellan konstaterad kränkning av svenskt territorium och oklar hantering av tillstånd har hanterats. 90 händelser av arten utebliven förannmälan, enligt kraven om att föranmäla sin ankomst till svenskt territorium 48 timmar i förväg, har registrerats.

Sverige har själv ouppsåtligt kränkt danskt territorium vid ett tillfälle.

Fredsfrämjande insatser

Den fredsfrämjande verksamheten omfattar enskilda insatser.

Sammanfattning

De fredsfrämjande insatserna har genomförts enligt plan. Försvarens makten har utbildat och utrustat personal för insatser enligt regeringsbeslut för internationell freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet samt genomfört de insatser regeringen beslutat. Totalt genomförs för närvarande nio insatser i 14 länder med bidrag av militärobservatörer, stabsofficerare, delegater, rådgivare och utbildare. EUTM Mali har etablerats under 2013. Det är fortfarande eftersträvänsvärt att ett minimum av fem officerare tjänstgör inom respektive insats utifrån ett säkerhets- och skyddsperspektiv. Rekryteringen inför 2014 och framåt har varit framgångsrik och är nu i fas.

Fem kvinnliga officerare har tjänstgjort inom den fredsfrämjande verksamheten under 2013, vilket motsvarar ca tio procent.

Det ekonomiska utfallet uppgick till 99 procent av den ekonomiska ramen 2013. Ramen sänktes under året från 75,5 miljoner kronor till 70,7 miljoner kronor. Anledningen till den reducerade ramen var bland annat att färre befattningar bemannades.

Verksamhetens bidrag till den operativa förmågan/effekter

Stödet med personal och kompetenser bedöms ha gett ett bra resultat för mottagarna och Försvarens makten.

⁷ Vilket innebär att huvuddelen av det ekonomiska utfallet redovisas under avsnitt "Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap"

Verksamheten har gett möjligheter till svensk insyn och påverkan.

Rekryteringsmetoden för fredsfrämjande insatser (enskilda insatser) är under fortsatt utveckling. Detta arbete beräknas vara slutfört under 2014.

Enskilda insatser (inkl. militärobservatörer)

UNMISS (Sydsudan) har minskat från att vara sju till fem officerare då två befattningar tilldelats annat nation.

UNAMA (Afghanistan) har återgått till att ha två rådgivare, från tidigare fyra fr.o.m. juli 2013, då befattningarna chef och assistent tilldelats annan nation.

FN-insatsen MINUSMA i Mali har för närvarande fem stabsofficerare placerade på HQ i Bamako. Insatsen övertogs av ATS då den planerade flyginsatsen inte verkställdes.

Det svenska bidraget EUTM SOM, EU utbildningsinsats i Uganda, har förändrats till utbildningsområdet CIMIC mot tidigare NCO-utbildning. Sverige har deltagit under en kortare period med två *Gender Advisers* (rådgivare). Under december 2013 avvecklades utbildningen i Uganda som har överförs till Mogadishu i Somalia.

EUTM MALI har under 2013 haft två utbildningsomgångar. Mali 01 representerades av ett utbildningsteam från K3 och ett från P4. Mali 02 bemannas av K3 som även innehar kompaniledningsansvaret. Dock är Finland "lead nation" som under Mali 01. Utöver utbildningsteam bemannas en stabsbefattning (J7) i EUTM HQ i Bamako.

Inom UNTSO finns fortfarande förbehåll för svensk personal att verka i Syrien p.g.a. säkerhetsläget.

Sammanställning över fredsfrämjande insatser 2013

Insats	Område	Styrka	Anm.
ALTHEA	Bosnien	2	
EUTM SOM	Uganda	4-6	2 stabsoff, 2-4 instruktörer. Avvecklat i december 2013.
EUTM MALI	Mali	10-13	1 stabsoff i EUTM HQ, omg 1 två utbildningsteam (13), omg 2 ett utbildningsteam samt kompaniledning (10).
MONUSCO	Kongo-Kinshasa	5	
NNSC	Sydkorea	5	Rotation av delegater och chef.
UNAMA	Afghanistan	2	
UNMOGIP	Indien/Pakistan	5	
UNMISS	Sydsudan	2	
UNTSO	Mellanöstern		2 senior stabsbefattningar avslutades 2013.

Tabell 17 Pågående och avslutade insatser avs. bidragets styrka enligt regleringsbrev 2013

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 5, anslag 1:2

Insats (Mnkr)	2013				2012		2011		Not
	Ram		Utfall	Utfall /Ram	Utfall	Utfall /Ram	Utfall	Utfall /Ram	
	Min	Max							
MONUSCO	7,0		8,0	114 %	7,4	89 %	7,5	94 %	
EUSEC							0*	1 %	
UNMIS, avslutad							9,9	99 %	
UNMISS		12,0	9,7	82 %	11,6	135 %			1
EUTM SOMALIA		6,0	4,0	65 %	5,1	104 %	5,1	83 %	2
UNAMA	1,5		6,1	400 %	4,7	117 %	1,7	102 %	3
UNMOGIP		9,0	7,9	88 %	8,5	88 %	9,7	102 %	
NNSC	11,0		14,8	135 %	11,6	95 %	14,1	106 %	4
UNMIN, avslutad							0,6	103 %	
UNTSO		15,0	11,3	75 %	10,8	85 %	8,6	78 %	
ALTHEA	1,0		3,2	320 %	1,5	88 %	1,6	110 %	5
MINURCAT, avslutad									
UNAMID, avslutad									
UNSMIS, avslutad					1,8	N/A			
UNDOF, avslutad					0				
UNMIL, avslutad					0				
UNIFIL, avslutad					0				
EUCAP	0		0	0 %					6
EUTM MALI		3,0	2,6	87 %					2
MFO		6,4	0	0 %					6
Gemensamma kostnader		1,8	2,1	111 %	2,4	73 %	2,2	109 %	
Total	20,5	53,2	69,7	99 %	65,4	97 %	61,0	96 %	7

Tabell 18 Ekonomiskt utfall per insats utgiftsområde 5 anslag 1:2

1. Färre befattningar än planerat bemannades.
2. Finansierades även av medel från anslag 6.1:1.
3. Fler befattningar erbjöds och bemannades än planerat under året.
4. Långvarig inestående semester och betald tjänstledighet utlöstes under året. Erfarenhetsvärdena för rotationskostnader var för lågt ställda inför den ekonomiska planeringen.
5. Utökades från en till två befattningar under året. Långvarig inestående semester och betald tjänstledighet utlöstes under året.
6. Bemannades inte.
7. Ekonomisk ram sänktes i slutet av året från 75,5 Mnkr till 70,7 Mnkr

Ram avser det som Försvarsmakten disponerar, de delar av anslaget som regeringen särskilt beslutar om per insats eller uppgift.

För utgiftsområde 5 anslag 1:2 tillämpas inte särkostnadsmodellen. Samtliga kostnader inklusive grundlönekostnader ingår i utfallet i ovan tabell. Ovan tabell är således inte att likställa med tabeller "Utfall netto (kostnader och intäkter)" i övriga resultatredovisningar.

Stöd till civil verksamhet

Verksamheten omfattar främst stöd i fredstid inom ramen för olika författningar. Stödet är en relativt omfattande del av Försvarens nationella verksamhet. Verksamheten omfattar att utveckla, vad gäller bland annat planering, uppföljning och övning och Försvarens roll avseende civilt försvar. Försvarens stödjer MSB i olika projekt men även utbyten där Försvarens deltar i civila övningar och där civila myndigheter deltagit i Försvarens stabsövningar genomförs.

Sammanfattning

Stöd till samhället har i stort genomförts i normal omfattning. Med inrättandet av militärregionala staber under 2013, operativa från andra kvartalet, har Försvarens förmåga till regional ledning och samverkan utvecklats på ett bra sätt med bland annat kortare ledtider och bättre kännedom om aktuella insatsområden, vilket även har kvitterats från samverkande myndigheter. Vidare har de regionala staberna bidragit till att utveckla försvarsmaktens samverkansförmåga med civila myndigheter i olika typer av kris- och krigsplaneringar.

Några av de större stödinsatserna har varit stödet till polisen i samband med *Supreme Allied Commander Transformation (SACT)* årliga möte *Strategic Military Partner Conference (SMPC)*, USA:s president Obamas besök i Stockholm, oxasneringsinsats i Ala Lombolo (ammunitionsröjning) samt stödet till MSB med anledning av tyfonen Haiyan på Filippinerna. Huvuddelen av antalet insatser har utgjorts av stöd till polisen avseende ammunitionsröjning samt eftersök av försvunna personer. Under året har Försvarens deltagit i den nationella krisledningsövningen TELÖ under Post och Telestyrelsens

(PTS) ledning samt i den internationella katastrofövningen BARENTS RESQUE (Norge, Finland, Ryssland och Sverige) under MSB nationella ledning.

Verksamhetens bidrag till den operativa förmågan/effekter

Förmågan att samverka med andra myndigheter och att ställa efterfrågade resurser till förfogande har ökat betydligt med anledning av inrättandet av regionala staber under 2013. Under året har de regionala staberna varit aktiva i regionerna inom områdena krisplanering, spel och övningar samt planerar att övergå i försvarsplanering. Nätverk inom ett antal områden som funnits i respektive region har vidmakthållits och utvecklats.

Erfarenheterna från stödinsatserna under 2013 visar att uppgifterna där hemvärnet har agerat har lösts med korta insatstider. Avgörande under genomförandet har varit det stöd som respektive utbildningsgrupp har levererat. Utmaningen har legat i uthållighet vid längre insatser. När insatserna blir längre krävs det ofta en samordning mellan sidobataljoner för att upprätthålla framför allt personalstyrkan över tiden. Avseende samverkan kopplat till genomförda insatser har detta fungerat mycket väl. Detta visar inte minst de stödinsatser som genomfördes för att röja och städa KEBNEKAISE samt stödet till polisen vid såväl SMPC som president Obamas besök. Försvarens har under året haft stabsövningar där ett stort antal representanter från civila myndigheter har deltagit vidare har Försvarens själv deltagit i civila övningar.

Under året har ett antal regionala samverkanskonferenser genomförts med anledning av förestående påverkan av väder. Alla har inte lett till att Försvarens genomfört insatser. Dock kan det konstateras att dessa samverkansforum har bidragit till att planering och förberedelser kunnat genomföras på ett bra sätt.

Lag om skydd mot olyckor

Försvarens har lämnat stöd enligt lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (LSO) vid ett 90-tal tillfällen och är i paritet med föregående år. Insatserna har i huvudsak omfattat eftersök efter försvunna personer, varav helikopter har bistått vid fem tillfällen.

Förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet

Försvarsmakten har lämnat stöd enligt förordningen (2002:375) om stöd till civil verksamhet vid ett 100-tal tillfällen under år 2013, vilket är klart mindre än år 2012 (ett 150-tal). Stödinsatserna har i huvudsak omfattat stöd till polisen vid ammunitionsröjning.

Försvarsmaktens mest omfattande stöd under år 2013 var vid president Obamas besök, där Försvarsmakten lämnade stöd med flyg-, luftvärns-, och helikopterresurser samt minsöknings och CBRN förmåga, samt stödet till MSB med anledning av tyfonen Haiyan på Filippinerna, där 88 uppdrag med TP 84 genomfördes.

Vidare har Försvarsmakten genomfört en omfattande oxasaneringsinsats i Norrbottens län avseende röjning av Försvarsmaktens gamla ammunitionsdumpningar initierade efter miljöprövning. Verksamheten fortsätter under 2014.

Dessutom har stöd, enligt särskilt avtal, lämnats vid 340 tillfällen inom ramen för sjöräddning, vilket är i paritet med föregående år.

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Stöd till civil verksamhet (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	17	14	8	1
Materielanskaffning		0	0	
Vidmakthållande	-1	0	0	2
Avskrivningar mm	0	0	0	
Totalt direkta kostnader	17	13	8	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	26	23	10	3

Tabell 19 Utfall netto - Stöd till civil verksamhet 2011-2013

- Försvarsmakten fakturerar uppdragsgivarna vid stöd till samhället för sina kostnader. Detta gäller dock inte insatser som omfattas av Lagen om skydd mot olyckor (LSO). Försvarsmakten är skyldig att genomföra dessa insatser utan kostnadstäckning, vilket ger utfall enligt ovan tabell, som inkluderar både kostnader och intäkter. Kostnaderna för insatserna är något högre i förhållande till föregående år men de står i relation till utförd verksamhet.
- Det negativa utfallet på 1 Mnkr beror på en central justeringspost som fördelats över samtliga produktgrupper.
- De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt.

Forskning och utveckling

Verksamheten omfattar forskning, teknikutveckling, transferprogram, studier, konceptutveckling, organisations- och metodförsök samt materielutveckling.

Sammanfattning

Som ett led i tillämpningen av Försvarsmaktens FoU-strategi och materieförsörjningsstrategi har verksamheten varit tydligt fokuserad mot leverans och resultatöverföring till insatsorganisationen.

Det primära syftet med forskning och teknikutveckling (FoT) är att vara kunskaps- och kompetensskapande, genom att bygga upp en kunskapsbank. Kunskapsbanken ska tillämpas för att kompetensförsörja Försvarsmaktens utveckling av efterfrågade förmågor både på kort och lång sikt. FoT är förutsättningskapande verksamhet för att utveckla en förmåga.

Se vidare bilaga 3, Särskilda redovisningar Nr 5, där kunskapsuppbyggnad och livscykelperspektivet redovisas mer ingående. I samma bilaga återfinns en mer detaljerad redovisning av nyttan av FoU och civil forskning samt hur andelen internationellt samarbete inom området har förändrats.

Verksamhetens bidrag till den operativa förmågan/effekter

Under året genomförda leveranser av resultat och kunskap, till förbands- och materieförsörjningsprocessen, ger effekt på såväl kort som lång sikt. Den kunskap som genereras ger Försvarsmakten nödvändiga underlag för beslut om inriktning, bl.a. genom att adressera frågor såsom:

- Hur ser hotbilden ut och hur utvecklas den?
- Vad kan Försvarsmakten göra i form av materiella motåtgärder?
- Vad kan Försvarsmakten göra avseende taktiskt uppträdande?
- Vilka medvetna risker tar Försvarsmakten?

Långsiktighet i forskningen är av stor vikt för att skapa förutsättningar för långsiktig förmågeutveckling. Vidare så ger den kunskap, som skapas i kunskapsbanken, en kunskapsnivå som möjliggör för Försvarsmakten att anpassa sig till det oväntade. Med forskning på lång sikt skapas även förutsättningar att möta nya hot och möjligheter.

Resultaten av studierna har gett efterfrågat beslutsunderlag för planering och implementering av behov i olika tidsperspektiv, främst i syfte att utveckla operativ förmåga.

Forskning och utveckling

Forskning

Leveranser och resultat från forskningsverksamheten är genomgående av hög kvalitet. Inom flera områden håller forskningen internationell toppkvalitet och möjliggör därmed en viktig del av informations- och kunskapsutbytet med andra länder och organisationer. Betydelsen och behovet av det internationella samarbetet ökar, såväl bi- som multilateralt, se vidare bilaga 3, Särskilda redovisningar Nr 5. En viktig del av forskningen är att fylla på i kunskapsbanken som när den tillämpas skapar förutsättningar för förmågeutveckling. Detta levereras i form av metod- och saktöd till Försvarens studier och konceptutveckling och via teknikutvecklingen och materielanskaffningen innan den kan tillgodogöras för Försvarens makt. Därför redovisas mer konkreta exempel under teknikutveckling nedan.

Teknikutveckling

Den teknikutveckling som genomförts under tidigare år, i vissa fall ända upp till för tio år sedan, är idag relevant för tillämpning inom Försvarens makt. Exempelvis att den teknikutveckling som genomfördes för tio år sedan ligger till grund för de val Försvarens makt gör avseende JAS 39. En mindre del kommer även till användning under samma år den genomförs.

Teknikutveckling är i grunden långsiktig verksamhet där realisering av resultaten och nyttan sker vid ett senare tillfälle och då ofta i ett annat sammanhang som exempelvis vid leverans av ett materielssystem, vid en modifiering eller anpassning av ett system.

Under 2013 har ett antal kunskapsöverföringar från forskning och teknikutvecklingen genomförts som kommit till nytta för Försvarens makt i ett antal materiel-, metod och utbildnings projekt. Exempel på dessa är:

- återanskaffning 40 mm ammunition till Stridsfordon 9040 som försetts med lågkänsligt sprängämne och krut vilket innebär att risken för personal vid användning och förvaring blir lägre,

- införande av 40 mm MCD-granat (*Minimum Collateral Damage*), som ger lägre oavsiktlig verkan, i samband med REMO Stridsfordon 9040,
- leverans av Fartyget HMS Karlstad, Visby klass, där signaturanpassningskunskap legat till grund för utformning av skrov för minimering av radar- och infraröd signatur samt undervattenssignatur och utformningen av sonarsystem Hydra,
- kontinuerligt stöd inom telekrig området där resultaten ligger till grund för produktion av telekrigsbibliotek vid Försvarens maktens telekrig stödenhet (FM TKSE) som används i flygplan och helikoptrar vid insats och beredskap,
- samt medverkan i utbildning i syfte att öka förmågan att analyser vapen, ammunition, stridsdelar och sprängämnen ur såväl forensisk synvinkel som ur ett tekniskt underrättelseperspektiv.

Transferprogram FoT

Överföringen av de mest lovande resultaten av Försvarens maktens FoU satsningar till insatsorganisationen har under det gångna året fortsatt. Transferprogrammets samlade projekt genomförs för närvarande inom flera av insatsorganisationen prioriterade områden och spänner fortsatt över samtliga operationsmiljöer, medan tyngdpunkten som tidigare ligger inom operativ miljö mark.

Studier och konceptutveckling

Studier har genomförts för att utveckla operativ förmåga samt lösa kunskapsbehov för Försvarens maktens perspektivplanering, för mark-, sjö- och luftarenorna samt lednings-, informations- och logistikområdena. Arena- och huvudstudierna inom de olika operationsmiljöerna och funktionerna har under 2013 gett stöd till Perspektivstudie 2013 men även Försvarens maktens förmågeutveckling i övrigt. Underlag från studie- och konceptutvecklingsverksamheten har även använts vid Försvarens maktens underlagsframtagning till Försvarens beredningen och Luftförsvarens utredningen.

Försvarens makt har, utifrån gjorda erfarenheter från bl.a. tidigare studier och utvecklingsprojekt, vidareutvecklat Försvarens maktens behov av koncept för insatsförmågor på militärstrategisk, operativ och taktisk nivå.

Övrig och koncernövergripande FoU

Verksamheten är av övergripande karaktär som stöd till FoU och förmågeutveckling. Exempel på detta är: Vidareutveckling av bl.a. Flygvapnets luftstrids-simuleringscentrum (FLSC), Nationella Flygtekniska Forskningsprogrammet (NFFP) och Strategiskt Innovations Område flyg (SIO-flyg), Operationsanalytiskt stöd (OA-verksamheten) till Högkvarteret, Sammanhållande av Försvarens spelkortsbibliotek, inkl. metod, Sveriges medverkan i s.k. kategori A-program inom EDA R&T samt stöd till Försvarens FoU-process.

Nationella Flygtekniska programmet inom NFFP

Försvarens medverkan i det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP) har fortsatt i den fas, NFFP 6, som startade under 2013. Programmet har fortsatt bidragit till en viktig såväl civil som militär nytta för statligt satsade FoU-medel. Statens medel inom NFFP går i huvudsak till finansiering av doktorander och forskning vid universitet och högskolor. Programmet stärker, genom sin konstruktion, Försvarens möjlighet att dra nytta av samhällets civila forskningsaktörer.

Tidigare FoU som nyttiggjorts under året

Regelmässigt levereras resultat och kunskap från forskning och teknikutveckling ett antal år före leverans av materielsystem, en taktisk anpassning eller förändrad utbildning av militär personal, till Försvarens makten. Nedan ges några exempel på leveranser från FoT som skett före 2013 men som nyttiggjorts genom andra konkreta leveranser till Försvarens makten under 2013.

Hela projektet *Next generation Light Anti-tank Weapon* (NLAW) vilar på kunskap uppbyggd under 1980- och 1990-talen. Stridsdelstekniken är helt framtagen inom FoT och senare utvecklingsprogram. Kunskapen om de rekylfria systemen blev för Sverige ett synnerligen framgångsrikt område, vilket till mycket stor del beror på de satsningar som gjorts tidigare.

Vid specificering av ubåt NGU/A26 har man tagit tillvara FoT erfarenheter från långt tid tillbaka inom områden som strömningsmekanik, ljudutbredning, och radarabsorberande beläggning av skrov i syfte att minska signaturen.

Civil forskning och teknikutveckling

Försvarens makten har under året befast och utökat samverkan med civil FoU, inom områden där kostnadseffektivitet kan påvisas. Nedan följer exempel på sådan samverkan.

Försvarens makten har ett samverkansavtal med MSB och Rymdstyrelsen, för delning av kostnad, som rör deltagande i ESA *Space Situational Awareness* (SSA) fas 2 för att erhålla fördjupad kunskap om *Space Surveillance and Tracking* (SST) och *Space Weather and Near Earth Objects*. Programmet påbörjades 2013.

Under 2013 har forskningssamverkan med högskolor och universitet (UoH), i syfte att utarbeta underlag för en säker och rationell informationshantering, fortsatt med ökad ambition. Detta samarbete bedöms av båda parter vara av stort värde.

Inom teknikområdet används civilt driven teknikutveckling i samverkansprogram med USA, där svensk civil spetsforskning och Försvarens behov medger kostnadseffektiva bilaterala samarbeten, t.ex. NAPA 3. Samarbetet har under året fördjupats.

Internationella samarbeten

Försvarens makten inriktning är att internationellt samarbete är möjligt inom i princip alla områden, och att det ska öka i omfattning. För närvarande har fler än 118 projekt i forsknings- och teknikutvecklingsplanen 2013 någon form av bilaterala-, multilaterala-, EDA eller Nato-samarbeten.

Omfattningen av det avtalsbundna forskningssamarbetet styrs främst av andra länders behov och villighet att samarbeta. Den fortsatta ekonomiska krisen och därmed följande budgetpåverkan i olika länder har under året lett till förseningar och i vissa fall att länder drar sig ur projekt.

Avseende den teknikutveckling som utförs av FMV på Försvarens makten uppdrag görs den övergripande bedömningen att andelen projekt, som har inslag av kontrakterad eller överenskommen internationell samverkan 2013, var i storleksordningen 30 procent. Försvarens makten ser därmed en trend med ökad andel av samverkan trots en tidigare minskad ekonomisk volym. Denna nivå bedöms komma sjunka något för år 2014.

Även vissa studier genomförs som internationella samarbeten, t.ex. inom EDA och NORDEFKO

Särskilt om forsknings- och teknikutvecklingsanslaget (anslag 1:5)

Nedanstående tabell visar verksamhetsutfallet de tre senaste åren avseende anslag 1:5 Forskning och teknikutveckling.

Notera att det i tabell Nr 22, Utfall netto-Forskning och teknikutveckling 2011-2013, ingår förutom anslag 1:5, utfall från anslag 1:1 Förbandsverksamheten.

Verksamhetsutfall anslag 1:5 per genomförare

Verksamhet (Mnkr)	2013	2012	2011
Forskning vid Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI	307,7	329,2	303,6
Forskning vid Försvarshögskolan, FHS	18,9	23,3	32,8
Forskning vid Kungliga Tekniska Högskolan, KTH och andra leverantörer	24,8	24,1	23,5
Forskning vid Karolinska institutet, KI	11,7	12,5	8,4
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP ¹	15,0	15,0	15,0
Teknikutveckling	140,7	203,7	222,1
Forsknings- och utvecklingssamarbete inom den Europeiska försvarsbyrån, EDA ²	8,7	13,3	4,8
Koncernstödsuppdrag, inkl. FLSC och OA-stöd	69,7	99,9	90,4
Studier	15,4	23,8	22,2
Totalt	612,6	744,8	722,8

1. Finansiella villkor enligt Regleringsbrev

2. Studieprogrammet ingår inte i Försvarsmaktens FoT-program men finansieras ur anslag 1:5

Tabell 20 Verksamhetsutfall anslag 1:5 fördelat på genomförare, koncernstödsuppdrag samt studier

De största besparingar som skett under 2013, jämfört med 2012, avser forskningsuppdrag (-325 Mnkr) och konsulttjänster (-123 Mnkr). Inom materielutvecklingsuppdrag har däremot verksamheten ökat (+316 Mnkr).

Nedanstående tabell visar utfallet av forskning och teknikutveckling, fördelat på FoT-områden, FoT-transfer, koncernstödsuppdrag samt studier.

Verksamhetsutfall anslag 1:5 per FoT-områden

FoT-område ¹ (Mnkr)	Forskning 2013	Teknikutv. 2013	Totalt 2013	Totalt 2012
Modellering och simulering	10,3	6,3	16,6	20,8
Ledning och MSI (människa och systeminteraktion)	36,3	0,3	36,6	70,7
Organisation, profession och personal	29,7		29,7	19,7
Sensorer och signaturanpassning	56,5	42,7	99,2	87,3
Undervattensteknik	39,6	6,5	46,1	49,3
Vapen och skydd	49,5	32,6	82,1	74,0
Telekrig (FOI)	62,8	5,0	67,8	88,2
Försvarsrelaterad medicin	22,2		22,2	19,8
Flygteknik med elektronik och byggsätt	17,5	13,9	31,4	68,4
CBRN och miljö ²	0,0	1,0	1,0	8,2
Logistik	1,5	0,7	2,2	5,1
Krigsvetenskap	-	-	-	3,2
Temaområden (FOI)	8,8	-	8,8	
Scanning av forskningsfronten (FOI)	5,9	-	5,9	2,8
Särskilda FoT-programmet (Samverkansprogrammet) ³	-	31,8	31,8	14,0
Delsumma	340,6	140,8	481,4	531,5
Forskning- och teknologitransfer			22,4	61,4
Forsknings- och utvecklingsamarbete inom den Europeiska försvarsbyrån, EDA			8,7	13,3
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP ⁴			15,0	15,0
Koncernstödsuppdrag, inkl. FLSC och OA-stöd			69,7	99,9
Studier			15,4	23,8
Totalt			612,6	744,9

Tabell 21 Verksamhetsutfall anslag 1:5 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier

1. Summering baseras på avrundade tre decimaler
2. Begreppet CBRN omfattar skydd mot kemiska, biologisk, radiologiska och nukleära stridsmedel
3. Särskilda FoT-programmet syftar till att stärka Försvarsmaktens handlingsfrihet, bl.a. genom tillvaratagande av generisk forskning och teknikutveckling samt användning av civil kunskap och kompetens
4. Högsta finansiella villkor enligt Regleringsbrev.

Utfallet per FoT-område visar att jämfört med 2012 skedde de största besparingarna inom forskning- och teknologitransfer (-39 Mnkr), flygteknik med elektronik och byggsätt (-37 Mnkr), koncernstödsuppdrag, inkl. FLSC och OA-stöd (-30,2 Mnkr), telekrig (-20,4 Mnkr), Studier (-8,4 Mnkr) samt CBRN och miljö (-7,2 Mnkr).

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Forskning och teknikutveckling (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	18	39	71	
Materielanskaffning	0	0	13	
Vidmakthållande	-1	0	-12	1
Avskrivningar mm	1	0	1	
Forskning och teknik	611	736	705	2
Totalt direkta kostnader	628	775	778	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	643	814	1 004	3

Tabell 22 Utfall netto - Forskning och teknikutveckling 2011-2013

1. Det negativa utfallet på 1 Mnkr beror på en central justeringspost som fördelats över samtliga produktgrupper.
2. Utfallet per FoT-område visar att det jämfört med 2012 skett stora besparingar. Inom forskning- och teknologitransfer har utfallet minskat med 39 Mnkr, inom flygteknik med elektronik och byggsätt 37 Mnkr, koncernstödsuppdrag, inkl. FLSC och OA-stöd har minskat med 30,2 Mnkr, telekrig 20,4 Mnkr, Studier 8,4 Mnkr samt CBRN och miljö 7,2 Mnkr.
3. De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt. Det minskade utfallet för de indirekta kostnaderna hänger ihop med den minskade omsättningen av förbandsverksamheten inom produktgruppen

Materielutveckling

Verksamheten omfattar materielutveckling för arméförband, marinförband, flygvapenförband, lednings- och underrättelseförband, logistikförband samt för insatsorganisationen gemensamt för att stödja krigsförbandens långsiktiga operativa krav och realiseringen av IO 14. Här utgör samordning av utvecklingsplaner för olika operationsmiljöer en viktig del. Exempel på materielutveckling under 2013 utgörs av delförmågor inom stridsflygdivisionen JAS 39, flygbas- och helikopterbataljon inom flygförbanden, studier avseende verkanstålighet, antennsystem och undervattensmotmedel samt manöverbataljon med amfibisk förmåga inom marinen och luftvärnssystem och system för indirekt eld för arméförbanden.

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Materielutveckling (Mnkr)	2013	2012	2011	Not
Förbandsverksamhet	162	162	141	
Materielanskaffning	70	93	90	1
Vidmakthållande	8	21	117	2
Avskrivningar mm	15	8	152	
Forskning och teknik	3	7	18	3
Totalt direkta kostnader	258	291	518	
Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader	385	489	669	4

Tabell 23 Utfall netto - Materielutveckling 2011-2013

Övrig verksamhet

Verksamheten omfattar ITÖ, (Internationell militär test-, utbildnings-, och övningsverksamhet) i Sverige, avgiftsförlagd verksamhet enligt avgiftsförordningen (1992:191). Avgiftsbelagd verksamhet enligt bemyndigande i regleringsbrev, exportstöd och exportåtaganden samt statsceremoniell verksamhet med högvakt.

Sammanfattning

Produktionsmålen har i stort uppnåtts. Exportverksamheten har genomförts enligt plan även om störningar har funnits under året avseende bl.a. materielhantering. Högvakt och statsceremoniell verksamhet har genomförts med hög kvalitet och i stor omfattning.

Verksamhetens bidrag till den operativa förmågan/effekter

Verksamheten har i begränsad omfattning bidragit till den operativa förmågan.

Internationell militär test- utbildnings- och övningsverksamhet (ITÖ)

Internationell militär test-, utbildnings-, och övningsverksamhet i Sverige (ITÖ) har genomförts vid tolv tillfällen i totalt 21 veckor med tolv nationer: Belgien, Italien, Kanada, Nederländerna, Norge, Polen, Schweiz, Storbritannien, Tjeckien, Tyskland, USA och Österrike.

Avgiftsbelagd verksamhet bemyndigande enligt Avgiftsförordningen och regleringsbrev

Detta redovisas längre fram i dokumentet under avsnitt ”Ekonomisk information”.

Exportstöd och exportåtagande

Exportstöd har genomförts enligt uppdrag från Försvarsexportmyndigheten där stort fokus varit på den med Schweiz gemensamma anskaffning av JAS 39 E och den inkluderade interimperioden med JAS 39 C/D.

Exportåtagande mot Thailand, Tjeckien och Ungern har genomförts enligt plan. Försvarsmakten har genom ett omfattande arbete, periodvis med riktade insatser, gett den materielsupport som gjort att såväl Thailand, Tjeckien som Ungern i huvudsak har nått uppställda produktionsmål.

Statsceremoniell verksamhet

Under året har i genomsnitt 55 soldater, inklusive vaktbefäl, bedrivit högvaktjänst på Stockholms och Drottningholms slott per dygn. I stort sett har samtliga organisationsenheter, förutom skolor och centra, i Försvarsmakten deltagit, varav Livgardet har svarat för ca 150 vaktdygn.

Utöver högvakt har Försvarsmakten, främst med Livgardet, deltagit i den statsceremoniella verksamheten vid följande tillfällen:

- begravningen av H. K. H. Hertiginnan av Halland Prinsessan Lilian
- bröllopet mellan H. K. H. Prinsessan Madeleine och Herr Christopher O'Neill
- veterandagen, med Försvarsmakten i spetsen, av statliga organisationer med verksamhet utom rikets gränser
- invigningen av Veteranmonumentet
- statsbesök från Turkiet och Portugal
- officiella besök av statscheferna från USA, Nederländerna och Indonesien
- 10 mottagningar av främmande sändebud, s.k. högtidliga audienser, samt
- arrangemangen vid sju örlogsbesök, mottagande av fyra försvarsministrar och fyra generaler i nivån arméchef eller högre under året, däribland besök från Norge.

Dessutom har Försvarsmakten högtidlighållit Hans Majestät Konungens födelsedag, Nationaldagen och Riksmötets öppnande.

Utfall netto (kostnader och intäkter)

Övrig verksamhet (Mnkr)	2013	2012	2011
Förbandsverksamhet	213	107	38
Materielanskaffning	3	0,0	26
Vidmakthållande	-6	0,0	46
Avskrivningar mm	17	0,0	106
<i>Totalt direkta kostnader</i>	227	107	216
<i>Totalt utfall, inkl. fördelade omkostnader</i>	401	314	340

Tabell 24 Utfall netto - Övrig verksamhet 2011-2013

Posten Förbandsverksamhet innehåller kostnader kopplade till det stora antalet statsbesök och officiella besök där besöket från USA var omfattande likväl som begravningen av H. K. H. Hertiginnan av Hal-land Prinsessan Lilian och bröllopet mellan H. K. H. Prinsessan Madeleine och Herr Christopher O'Neill.

De centrala och lokala omkostnaderna fördelas mot produktgruppen efter den totala omsättningen av förbandsverksamheten per produkt.

Övrig resultatredovisning

Central ledning

Under året har förberedelser och omstrukturering inför intagandet av Högkvarterets organisation 2014 genomförts. Den förändrade organisationen utgör sista steget i genomförandet av rekommendationerna från den 2009 genomförda utredningen Central ledning. I och med omorganisationen flyttas uppgifter och ansvar mellan, i huvudsak, Ledningsstaben, Insatsledningen, Produktionsledningen och Personalstaben. Den förändrade arbetsfördelningen innebär enklare och tydligare ansvarsområden inom Högkvarteret, tydligare ledarskap gentemot förbanden, tydligare strategisk ledning av myndigheten, samt förutsättningar för genomförandet av förändrade arbetsätt inom försvarslogistiken i samverkan med FMV. Den nya organisationsramen är 890 befattningar, exklusive den Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST). Det är en reducering med 180 befattningar gentemot tidigare organisation. Arbetsätten i den nya organisationen kommer att fortsätta utvecklas under 2014.

Införande av system PRIO

Med system PRIO realiseras ett samlat resurs- och ekonomiledningssystem för hela Försvarsmakten. Målet är att få ett effektivt stöd till verksamheten som samtidigt svarar upp mot såväl statsmakternas krav på redovisning som Försvarsmaktens interna krav på styrning och uppföljning. I och med de verksamhetsövergångar som genomförs implementeras systemstödet även på FSV (FMV), så att det integrerade systemstödet ger båda myndigheterna tillgång till samma information och därigenom en effektivare hantering av materiel, reservdelar, lager m.m.

Under 2013 har en större produktionssättning genomförts. Denna skedde i januari och innefattade ett anpassat stöd i system PRIO för att stödja vid årsskiftet överförd verksamhet från Försvarsmakten till FMVs nya enhet FSV (Förråd, Service, Verkstäder).

Ytterligare anpassning och utveckling av det produktionssatta systemet har skett under året för att i så stor utsträckning som möjligt ge efterfrågat systemstöd till verksamheten. Detta har skett inom ordina-

rie systemförvaltning och i ett antal mindre projekt, där det främsta syftet har varit att få en utökad användarvänlighet, bättre användargränssnitt och att förenkla och effektivisera det dagliga administrativa arbetet för medarbetare. Projekt som slutförts under året är "Plutonchefen i PRIO" med justeringar för att underlätta det administrativa arbetet för chefer samt en förbättring inom reservmaterieförsörjningen för att förenkla arbetet på förråd och verkstäder. Vidare har ett stöd för e-handel införts och ett arbete har påbörjats för att etablera en integration mellan system PRIO och systemet ATLAS inom Rekryteringsmyndigheten. Ett fortsatt fokus kommer under 2014 att finnas på att ytterligare trimma rutiner och arbetsätt. Detta sker inom ramen för ordinarie linjearbete och systemförvaltning.

Under andra halvåret 2013 har ett mellan Försvarsmakten och FMV gemensamt projekt genomförts, för att i system PRIO införa nödvändiga anpassningar med anledning av beslutad verksamhetsövergång från Försvarsmakten till FMV den 1 januari 2014. Projektet har även hanterat anpassningar i system PRIO med anledning av FMV:s interna omorganisation och beslutade överläggning av löneproduktionen till Statens servicecenter.

Det sista steget i PRIO realisering, Införande 5-6 med stöd för bl.a. underhållsproduktion, konfigurationsstyrning, autonom lösning, lön, fastighet och anläggningar, avvikelshantering och ett utvecklat beslutsstöd, påbörjades som planerat i januari 2013. I juni 2013 beslutades efter samråd med FMV att den del av Införande 5-6 som direkt påverkas av Ledning och Beställning steg 2 (LoB 2), tidsmässigt skulle anpassas till ytterligare analysarbete avseende LoB 2 under hösten 2013 och början av 2014. Införande 5-6 drivs efter denna justering av tidplanen mot två planerade produktionssättningar under 2014 enligt tidigare plan och en ny produktionssättning med efterföljande utrullning under 2015.

Med Införande 5-6 uppnås de samlade förutsättningar som krävs för att realisera ett av de grundläggande syftena med system PRIO i form av en sammanhållen lösning för planering och uppföljning av Försvarsmaktens operativa förmåga, innefattande behov och status avseende personal och materiel för olika förbandsenheter.

Miljöredovisning

Uppföljning av Försvarets miljösmål

Försvarets miljösmål har under 2013 följt upp miljömålen halvårsvis. Detta för att i ett tidigare skede få indikationer för hur arbetet med miljömålen går och därmed kunna sätta in åtgärder för att styra arbetet rätt. Instruktioner och dialog kring arbete och rapportering av miljömålen sker löpande med förbanden, FSV samt Fortifikationsverket.

1. Minskad energiförbrukning

Försvarets miljösmål ska minska sin el- och värmeförbrukning med 10 % till och med 2015, jämfört med 2011 års förbrukning.

Under 2012 gick energiförbrukningen ner med 2,06 % jämfört mot 2011. Motsvarande mätning för 2013 visar på en ökning om med 0,31 % jämfört mot 2011.

Orsaken till den ökade energiförbrukningen under året kommer att analyseras och redovisas i Försvarets miljöredovisning.

2. Miljöanpassad upphandling

Av det totala värdet för Försvarets upphandlingar ska minst 75 % vara miljöanpassade.

Utfallet för målet om miljöanpassad upphandling uppgick för 2013 till 70 % av det totala värdet för Försvarets upphandlingar.

Efter miljömålets ikraftträdande fick dåvarande FM-LOG, nuvarande FSV, i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att arbeta med utbildning och stöd till upphandlingsenheten gällande miljökravställning vid upphandling. Jämfört med 2012 års resultat på 13 % har antalet upphandlingar där miljökrav ställts ökat till 70 %, vilket är en mycket positiv utveckling. Inom området IT och kontor har miljökrav ställts

när ramavtal används. Det finns fortsatt förbättringsmöjligheter då vissa upphandlingar skett utan miljökrav. Inom tjänsteområdena är det svårt att sätta miljökrav och detta gäller då t ex hälsa, utbildning och personalutveckling m.m.

3. Miljöhänsyn vid övningar och insatser

Vid alla övningar och insatser, nationellt som internationellt, ska det i ordern finnas ett miljöannex.

Utfallet för målet 2013 var 70 %.

Även för målet om miljöannex vid övningar och insatser ser vi en positiv utveckling då utfallet 2013 ökat till 70 % jämfört med 64 % 2012. Efter miljömålets ikraftträdande fick samtliga förband i uppdrag

att ta fram en handlingsplan för att redogöra för hur miljöannex ska tillföras övnings- och insatsordrar.

En mer utförlig beskrivning av miljöarbetet under året kommer att presenteras i "Försvarens miljöredovisning 2013". Redovisning av hur arbetet med strategiska miljöbedömningar i planerings- och beslutsprocessen har utvecklats (RB p 10) återfinns i bilaga 3, Särskilda redovisningar. I samma bilaga redovisas även myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft (Förordningen SFS (2007:122) med instruktion för Försvarensmakten med ändring SFS 2010:650, 5§).

Generalläkaren

Generalläkaren har under 2013 utövat tillsyn i enlighet med uppdraget i 21 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Generalläkaren har genomfört inspektioner av Försvarsmedicincentrum, Högkvarteret organisationsenhet, Afghanistan, ME 03, Göteborg, Uppsala, Boden, Luleå, Umeå, Eksjö och Revinge garnisoner, av övningen NOCO samt HMS VISBY. Tillsynsbesök och projekt har genomförts i huvudsak enligt beslutad tillsynsplan.

Under året har Generalläkarens tillsynsavdelning använt en förändrad metodik för genomförandet av inspektionerna. Den nya metodiken har medfört en grundlig inventering av tillsynsbehovet för de garnisoner som inspekterats och fokus ligger på att tillsyn och kontroll är genomförda och rapporterade innan inspektionsdagen. På själva inspektionsdagen ska verksamhetsutövaren redovisa genomförda eller planerade åtgärder. Detta arbetssätt förefaller vara mer

effektivt, särskilt inom miljöbalkstillsynen, eftersom flertalet av de brister som påpekats vid tillsynen har åtgärdats inför inspektionen. Inom miljöbalkens område kan noteras att på grund av flera villkorsövertredelser har arbetsbelastningen ökat.

Generalläkaren har deltagit i den nationella Samordningsfunktionen inom livsmedelskedjan och den nationella Samrådsgruppen för revision i livsmedelskedjan.

Vad beträffar tillsynen över Försvarsmaktens hälso- och sjukvård kan nämnas att det saknas utsedd verksamhetschef enligt 29 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) inom marinen och insatsverksamheten. Detta är en kvarstående avvikelse från gällande lagstiftning⁸.

Ökande administrativa uppgifter och ett komplext regelverk inom Försvarsmakten kräver mycket arbetstid och minskar utrymmet för tillsyn och kontroll. Stor personalomsättning har medfört en hög arbetsbelastning.

FINANSIELL REDOVISNING

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

Väsentliga uppgifter	2013	2012	2011	2010	2009	Not
Beviljad låneram	3 485 000	3 400 000	3 400 000	3 300 000	3 087 000	
Utnyttjad låneram vid årets slut	3 127 175	3 047 225	3 226 743	2 587 164	2 629 408	
Beviljade kontokrediter hos Riksgäldskontoret	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 443 000	2 500 000	
Maximalt utnyttjade kontokrediter	0	0	257 231	0	0	
Räntekostnader på räntekonto	0	0	0	0	0	
Ränteintäkter på räntekonto	36 834	64 029	59 077	24 558	19 623	
Avgiftsintäkter, beräknat belopp i regleringsbrev	-	-	975 000	725 000	720 000	1
Avgiftsintäkter som myndigheten disponerar	1 482 367	1 353 971	1 395 763	1 182 879	1 201 614	2
Anslagsavräkning anslagen 1:1 och 1:2	24 161 070	23 504 925	22 589 087	22 794 245	20 528 273	
Anslagsavräkning anslagen 1:3, 1:4 och 1:5	15 909 974	16 461 325	16 199 176	17 543 674	16 202 570	
Beviljad anslagskredit	1 380 672	1 368 551	1 354 821	1 372 414	1 392 127	3
Utnyttjad anslagskredit	327 744	280 232	38 449	0	0	4
Summa utgående reservationer	0	0	0	0	0	
Summa utgående anslagssparande	1 091 384	993 482	1 507 281	909 516	2 462 454	5
Summa tilldelade bemyndiganden	96 200 000	62 500 000	59 900 000	55 100 000	42 250 000	6
Totalt gjorda åtaganden	78 808 339	43 397 338	47 096 144	52 268 059	37 957 943	7
Antalet årsarbetskrafter	18 159	19 512	19 557	17 297	15 240	8
Medelantalet anställda	19 983	20 348	20 338	17 764	16 422	
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 949	1 784	1 745	1 994	1 854	
Driftkostnad	35 393 790	34 803 442	34 125 024	34 484 943	28 258 536	
Årets kapitalförändring	-9 652 391	-7 466 781	-6 475 253	-6 664 720	-3 696 314	
Balanserad kapitalförändring	1 435	6 022	6 022	6 022	5 575	

1. Det finns inget beräknat belopp angivet i regleringsbrevet för 2013.
2. I avgiftsintäkter som myndigheten disponerar ingår intäkter av avgifter som tagits ut med stöd av 4§ avgiftsförordningen (1992:191) med 293 100 tkr.
3. Beviljad anslagskredit avser anslagen 1:1, 1:2, 1:3, 1:4 och 1:5. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Finansiella villkor".
4. Utnyttjad anslagskredit avser anslagen 1:1 ap. 1, 1:4 och 1:5. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning mot anslag" och "Anslagsredovisning - Finansiella villkor".
5. Utgående anslagssparande avser anslagen 1:1 ap. 4, 1:2, 1:3 och UD-anslag 1:2 ap.1. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning mot anslag".
6. Summa tilldelade bemyndiganden avser beställningsbemyndiganden för anslagen 1:3 och 1:4. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning av beställningsbemyndigande".
7. Totalt gjorda åtaganden avser beställningsbemyndiganden för anslagen 1:3 och 1:4. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning av beställningsbemyndigande".
8. Metoden för att beräkna antalet årsarbetskrafter i System PRIO har förbättrats under 2013. Det gör att 2013 inte är jämförbart med tidigare år (omräkning har inte gjorts för tidigare år).

Resultaträkning

Belopp (tkr)	2013	2012	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	32 391 579	33 575 461	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 482 367	1 353 971	2
Intäkter av bidrag	15 710	6 391	3
Finansiella intäkter	49 459	94 601	4
Summa Verksamhetens intäkter	33 939 115	35 030 424	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-12 570 087	-12 898 471	5
Kostnader för lokaler	-2 527 703	-2 485 374	6
Övriga driftkostnader	-20 296 000	-19 419 597	7
Finansiella kostnader	-48 338	-74 168	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-8 148 304	-7 615 007	9
Summa Verksamhetens kostnader	-43 590 432	-42 492 617	
Verksamhetsutfall	-9 651 317	-7 462 193	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras	-998	14 446	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-76	-19 034	
Saldo	-1 074	-4 588	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	55 152	57 464	
Lämnade bidrag	-55 152	-57 464	11
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-9 652 391	-7 466 781	12

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Utgående balans 2013-12-31	Utgående balans 2012-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	1 320 719	1 306 496	13
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	0	7	13
Summa Immateriella anläggningstillgångar	1 320 719	1 306 503	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	265 118	236 867	14
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 464 466	1 393 964	14
Pågående nyanläggningar	109 443	340 495	14
Beredskapstillgångar	93 121 519	95 216 495	15
Summa Materiella anläggningstillgångar	94 960 546	97 187 821	
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	383 056	362 985	16
Pågående arbeten	35 336	22 820	17
Summa Varulager m.m.	418 392	385 805	
Fordringar			
Kundfordringar	87 814	135 575	
Fordringar hos andra myndigheter	634 969	546 447	18
Övriga fordringar	16 425	15 266	19
Summa Fordringar	739 208	697 288	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	75 684	93 500	20
Upplupna bidragsintäkter	4 048	0	21
Övriga upplupna intäkter	12 854	34 651	22
Summa Periodavgränsningsposter	92 586	128 151	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	1 512 828	2 080 222	23
Summa Avräkning med statsverket	1 512 828	2 080 222	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	3 611 833	6 188 271	24
Kassa och bank	5 851	5 226	
Summa Kassa och bank	3 617 684	6 193 497	
Summa Tillgångar	102 661 963	107 979 287	

Kapital och Skulder (tkr)	Utgående balans 2013-12-31	Utgående balans 2012-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	102 781 857	102 678 688	25
Balanserad kapitalförändring	1 435	6 022	26
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-9 652 391	-7 466 781	
Summa Myndighetskapital	93 130 901	95 217 929	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	452 878	607 484	27
Övriga avsättningar	625 586	930 634	28
Summa Avsättningar	1 078 464	1 538 118	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	3 127 175	3 047 225	29
Skulder till andra myndigheter	2 759 111	5 398 152	30
Leverantörsskulder	658 626	828 843	
Övriga skulder	268 136	314 496	31
Summa Skulder m.m.	6 813 048	9 588 716	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	1 634 617	1 629 906	32
Oförbrukade bidrag	0	402	33
Övriga förutbetalda intäkter	4 933	4 216	34
Summa Periodavgränsningsposter	1 639 550	1 634 524	
Summa Kapital och Skulder	102 661 963	107 979 287	

Ansvarsförbindelser

Övriga ansvarsförbindelser

35

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag		Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Om-disponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av med-givet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Saldo
Anslag inom Försvarsdepartementets utgiftsområde nr 6											
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	36	153 367	21 859 611	0	0	0	22 012 978	-23 639 977	1 408 009	-218 990
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	36	27 077	711 383	0	0	-6 270	732 190	-721 011	0	11 179
1:2.1	Fredsfrämjande förbandsinsatser	36	810 916	2 206 894	0	0	-744 107	2 273 703	-1 233 531	25 440	1 065 612
1:3.1	Anskaffning av materiel och anläggningar	36	-140 461	8 979 728	0	0	0	8 839 267	-8 825 631	0	13 636
1:4.1	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	36	-126 529	6 492 416	0	0	0	6 365 887	-6 584 035	113 095	-105 053
1:5.1	Forskning och teknikutveckling	36	-13 242	622 944	0	0	0	609 702	-613 403	0	-3 701
Anslag inom Utrikesdepartementets utgiftsområde nr 5											
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet (UD)	36	2 122	75 500	-4 800	0	-2 122	70 700	-70 720	977	957
S:a			713 250	40 948 476	-4 800	0	-752 499	40 904 427	-41 688 308	1 547 521	763 640

Redovisning mot inkomstitel (tkr)

Inkomstitel	Beräknat belopp	Inkomster
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor		76

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år ¹					
					2013	2013	2014	2015	2016	2017
1:3.1	Anskaffning av materiel och anläggningar	37	80 000 000	29 111 806	63 460 665	8 360 000	8 306 000	6 759 000	5 180 000	34 855 665
1:4.1	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	37	16 200 000	14 285 532	15 347 674	6 395 000	4 416 000	3 163 000	911 000	462 674

¹ Fördelningen avser utestående åtaganden uppdelade på de år när infrianden (redovisning mot anslag) beräknas ske. Beräkningen är gjord med hänsyn tagen till de prognoser för leveranser (infrianden) som respektive leverantör lämnar Försvarsmakten. I princip baseras beräkningen på historik/statistik avseende leveranssäkerhet med justering för av leverantören meddelade särskilda uppdragsvisa förseningar som inte omhändertagits genom ändring av avtal vid prognostillfället.

Andra åtaganden (tkr)

Åtagandena avser tjänster inom forskning och studier (anslag 1:5). Det som beställs tillförs inte insatsorganisationen utan används för forskning och studier. I flera fall avser åtagandet löpande, årligt återkommande, uppdrag som av administrativa skäl beställs för flera år i taget. Nedan framgår summan av gällande beställningar för denna typ av åtaganden.

Åtaganden FoT- verksamhet	2014	2015	2016-2019	Totalt
Försvarets Materielverk	187 123	151 353	85 398	423 874
Kungliga tekniska högskolan	10 859	10 859	0	21 718

Finansiella villkor (tkr)

Anslag	Anslagskredit	Anslagsbe- hållning som disponeras 2013	Indrag av anslagsbelopp	Utnyttjat	Överdrag	
Anslag inom Forsvarsdepartementets utgiftsområde nr 6						
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	656 062	3 %	0	218 990	0
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	21 069	3 %	0	0	0
1:2.1	Fredsfrämjande förbandsinsatser	220 689	3 %	0	0	0
1:3.1	Anskaffning av materiel och anläggningar	269 392	3 %	0	0	0
1:4.1	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	194 772	3 %	0	105 053	0
1:5.1	Forskning och teknikutveckling	18 688	Inget	0	3 701	0
Anslag inom Utrikesdepartementets utgiftsområde nr 5						
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet (UD)	2 182	Inget	0	0	0

Redovisning av utfall mot villkor i regleringsbrevet för 2013 (kr)

Nr	Villkor för anslag	Utfall
	1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap	
4	Högst 2 500 000 kronor får användas till stöd för utländskt deltagande vid PFF-aktiviteter samt aktiviteter i andan av PFF och motsvarande i Sverige och utlandet.	295 602
5	Högst 82 000 000 kronor får användas för uppdragsersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet, inklusive ungdomsverksamhet.	79 627 874
6	Högst 45 211 000 kronor får användas till organisationsstöd enligt 5§ förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Organisationsstödet ska ges i form av organisationsbidrag och verksamhetsbidrag. Verksamhetsbidraget ska bidra till organisationernas förmåga att ta emot och genomföra uppdrag och leverera efterfrågad resurs, vilket innebär administrativ basverksamhet, rekrytering syftande till nuvarande och kommande uppdrag samt verksamhetsutveckling. Av dessa medel får högst 1 560 000 kronor användas för bidrag till vissa militära tidskrifter och till Försvarets civila idrottsförbund.	45 184 000 1 533 000
7	Högst 2 500 000 kronor får användas för generalläkarens tillsynsverksamhet exklusive lönekostnader. Erforderlig personal ska ställas till generalläkarens förfogande så att tillsynsuppgiften kan lösas enligt lag och andra föreskrifter.	1 640 300
8	Högst 37 500 000 kronor får användas för SSR-stöd och kapacitetsuppbyggande verksamhet enligt regeringens närmare bestämmande.	32 352 365
9	Högst 500 000 kronor ska utbetalas efter faktura för stöd till Geneva Center for Security Policy (GCSP).	500 000
10	Försvarsmakten får använda högst 14 450 900 kronor som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.	14 450 900
11	Försvarsmakten får använda högst 46 300 000 kronor för grundavgiften för Strategic Airlift Interim Solution (SALIS).	46 300 000
12	Högst 106 000 000 kronor får användas för att betala avgifter till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, varav högst 86 000 000 kronor får användas för urval av rekryter för den grundläggande militära utbildningen.	98 730 531 85 740 044
13	Högst 6 000 000 kronor får lämnas som bidrag till den internationella helikopterfonden (Multinational Helicopter Initiative, MHI), i enlighet med särskilda instruktioner från Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).	5 302 380
	1:2 ap.1 Fredsfrämjande förbandsinsatser	
1	För respektive insats får Försvarsmakten använda högst följande belopp per insats (beloppen avser särutgifter):	
	ISAF	1 449 000 000
	KFOR	90 000 000
	Atalanta	212 000 000
	MINUSMA	3 500 000
	Övrigt	29 000 000
2	Försvarsmakten ska till Europeiska unionen (EU) inbetala belopp enligt de fakturor som kommer avseende både Sveriges nationella kostnader och Sveriges del av de gemensamma kostnaderna inom Athena. Högst 30 000 000 kronor får betalas för Athena under 2013.	14 118 581
	1:4 ap. 1 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	
2	Försvarsmakten ska efter rekvisition betala högst 422 000 kronor till Försvarets materielverk för tillsyn av efterlevnaden av förordningen (1993:1067) om elektromagnetisk kompatibilitet samt föreskrifter med stöd av förordningen.	422 319 ¹
	1:5 ap. 1 Forskning och teknikutveckling	
1	Högst 15 000 000 kronor får användas för det strategiska samverkansprogrammet för flygteknisk forskning, i enlighet med de beslut som fattas inom ramen för programmet.	15 000 000

¹ 319 kr avser ränta på rörelsekapital som Försvarets materielverk har fakturerat utöver villkorat belopp.

Finansieringsanalys

Belopp (tkr)	2013	2012	Not
Drift			
Kostnader	-33 914 982	-33 871 417	38
Finansiering av drift:			
Intäkter av anslag	32 391 579	33 575 461	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 482 336	1 353 971	39
Intäkter av bidrag	15 710	6 391	
Övriga intäkter	49 459	94 601	
Summa medel som tillförts för finansiering av drift	33 939 084	35 030 424	
Ökning (-) av lager	-20 071	-5 976	
Minskning (+) av beredskapsvaror i lager	366 529	-189 913	
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	-19 946	-39 115	40
Minskning (-) av kortfristiga skulder	-1 506 232	929 472	41
Kassaflöde från/till drift	-1 155 618	1 853 475	
Investeringar			
Investeringar i materiella tillgångar	-7 814 783	-6 808 721	
Investeringar i immateriella tillgångar	-473 923	-290 248	
Summa investeringsutgifter	-8 288 706	-7 098 969	
Finansiering av investeringar:			
Lån från Riksgäldskontoret	922 362	600 193	
- amorteringar	-842 412	-779 712	
Ökning/minskning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statsbudgeten	7 565 362	6 305 498	
Försäljning av anläggningstillgångar	164	230	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar	7 645 476	6 126 209	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	-1 344 359	412 308	
Kassaflöde från/till investeringar	- 1 987 589	-560 452	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras	-998	14 446	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	1 074	4 588	
Inbetalningar i uppbördsverksamhet	76	19 034	
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-76	-19 034	
Kassaflöde från/till uppbördsverksamhet	0	0	
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag	-55 152	-57 464	
Utbetalningar i transfereringsverksamhet	-55 152	-57 464	
Finansiering av transfereringsverksamhet:			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	55 152	57 464	
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet	55 152	57 464	
Kassaflöde från/till transfereringsverksamhet	0	0	
Förändring av likvida medel	-3 143 207	1 293 023	
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början	8 273 719	6 980 696	
Ökning (+) av kassa och bank	625	-1 965	
Minskning (-) av tillgodohavande RGK	-2 576 438	793 425	
Minskning (-) av avräkning med statsverket	-567 394	501 563	
Summa förändring av likvida medel	-3 143 207	1 293 023	
Likvida medel vid årets slut	5 130 512	8 273 719	

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Belopp anges i tusen kronor (tkr) om inte annat anges särskilt.

Värdering av anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar består av programvaror, licenser och utveckling som är av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Programvaror och licenser aktiveras i de fall anskaffningsutgiften överstiger 25 tkr. Utveckling aktiveras om de sammanlagda utgifterna överstiger 1 000 tkr.

Avskrivningstider för immateriella anläggningstillgångar:

3 år	Licenser till dataprogram
3-5 år	Egenutvecklade IT-system

Materiella anläggningstillgångar

Alla anskaffningar (undantaget beredskapstillgångar) med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde av minst 25 tkr redovisas som anläggningstillgång. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Avskrivningstider för materiella anläggningstillgångar för verksamheten:

25 år	Fartyg och flygplan
15 år	Båtar
10 år	Verkstads- och tillverkningsutrustning, telefonväxlar, utbildningsanläggningar, simulatorer, tävlingsvapen, viss köksutrustning, tyngre transportmedel, förbättring på annans fastighet, datornät, stordatorer, möbler och inredning
5 år	Lätta transportmedel, kommunikationsmedel, minidator, kontorsapparater, djur och övrigt
3 år	Persondator med kringutrustning

Beredskapstillgångar

Förnödenheter för krigsändamål och beredskap, som har anskaffats för att klara landets behov vid kris och krig, definieras som beredskapstillgångar. Beredskapstillgångarna indelas i beredskapsinventarier och beredskapsvaror. Beredskapsinventarier skrivs av linjärt på anskaffningsvärdet i förhållande till den bedömda ekonomiska livslängden. För beredskapsinventarier är gränsen för aktivering 250 tkr.

Avskrivningstider för beredskapsinventarier

15 år/25 år	Stridsfordon, fartyg, flygplan och helikoptrar (individredovisade materielsystem)
10 år	Modifiering av materiel
10 år/5 år/3 år	Övriga beredskapsinventarier

Beredskapsvaror i lager värderas enligt principer för lagerredovisning, trots att dessa ingår under rubriken anläggningstillgångar. Försvarmakten tillämpar först- in - först -ut (FIFU) principen.

Varulager

Varulager värderas huvudsakligen till anskaffningsvärde. För lager i PRIO samt drivmedel exkl. fartygsdiesel utgörs anskaffningsvärdet av genomsnittspriser.

Pågående arbeten

Pågående arbeten värderas till upparbetade kostnader som senare ska faktureras.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som bedöms komma att inflyta.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs huvudsakligen belopp överstigande 50 tkr.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas i bokslutet omräknade till balansdagskurs. Valutakursdifferenser redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader.

Avsättningar

Avsättning för pensionsförpliktelser redovisas till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtaganden, beräknade med ledning av den beräkningsmodell SPV fastställt.

Avsättningar för framtida utgifter för omstrukturering är angivna i dagens prisläge utan nuvärdesberäkning.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Enligt regleringsbrevet för 2013 gäller följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket:

1. Försvarsmakten undantas från 12 § anslagsförordningen (2011:223) enligt nedan.
 - a) Försvarsmakten får, vad avser förstagångsanskäffning (dvs. första lageruppbyggnad) för nya materielsystem, anskaffa ammunition, reservdelar m.m. under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*. Försvarsmakten får under anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* återanskaffa ammunition och reservdelar m.m. Efter hand som förbrukning av förnödenheter sker i förbandsverksamheten ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* eller anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*. Denna princip får även tillämpas vad gäller förnödenheter, inklusive drivmedel, anskaffade före 1 januari 2008.
 - b) När Försvarsmakten förbrukar ammunition m.m. i den fredsfrämjande verksamheten ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* eller 1:4 *Vidmakthållande och avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.
 - c) Försvarsmakten får vad avser tjänster som genomförs inom verksamhetsgrenarna Insatser, Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap, Utveckling samt Övrig verksamhet, och där slutprodukten finns planerad och beslutad inom någon annan av dessa verksamhetsgrenar, föra kostnaden för tjänsten till det anslag där slutprodukten finns planerad och beslutad samt föra intäkten till det anslag som bekostar den verksamhetsgren inom vilken tjänsten utförts.
2. När Försvarsmakten tillämpar de principer för redovisning av beredskapstillgångar som framgår av regeringsbeslut den 7 december 2000 (Fö nr 11) får myndigheten direktavskryva beredskapsinventarier i de fall anskaffningsutgiften per styck understiger 250 000 kronor.
3. Försvarsmakten behöver inte finansiera investeringar i anläggningstillgångar som används eller kommer att användas i samband med fredsfrämjande förbandsinsatser med lån i Riksgäldskontoret enligt 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210).

Ledande befattningshavare i Försvarsmakten

Lön och andra ersättningar har av Försvarsmakten utbetalats till ledande befattningshavare under 2013 enligt nedanstående tabell.

Titel	Namn	Lön och andra ersättningar (kr)	Förmåner (kr)
Överbefälhavare	Sverker Göranson	1 587 026	24 890
Generaldirektör	Peter Sandwall ¹	1 525 475	240
Generallöjtnant	Jan Salestrand	1 223 558	
Generallöjtnant	Göran Mårtensson	1 150 633	
Generallöjtnant	Anders Silwer	1 166 892	3 200
Generalmajor	Gunnar Karlson	1 052 075	
Chefsjurist	Carin Bratt	854 980	
Förre chefsjuristen	Stefan Ryding-Berg ²	377 314	
Ekonomidirektör	Helena Thunander Holmstedt	1 345 380	
Personaldirektör	Per-Olof Stålesjö	1 135 483	200
Informationsdirektör	Erik Lagersten	1 034 766	22 356
Generalmajor	Dennis Gyllensporre	1 039 366	600

¹ Inklusive den lön för tre månader 2012 (300 000 kr) som utbetalades i januari 2013

² Ålderspension den 31 mars 2013

Ledamöter i Insynsrådet vid Försvarsmakten

Regeringen har utsett följande personer att vara ledamöter i insynsrådet vid Försvarsmakten från och med den 4 oktober 2012 till och med den 30 september 2015.

Titel	Namn
Riksdagsledamot	Staffan Danielsson
Riksdagsledamot	Peter Hultqvist
Konsult	Catharina Lagerstam
Kammarrättspresident	Thomas Rolén
Riksdagsledamot	Cecilia Widegren

Inga ersättningar har utgått under 2013.

Generaldirektören Angeles Bermudez-Svankvist med samma förordnandetid har under året avgått som ledamot.

Noter till resultaträkningen

1. Intäkter av anslag

Posten består av de kostnader och intäkter som avräknats mot anslag i Försvarets redovisning. Utgifter för anskaffning av beredskapstillgångar redovisas mot statskapital och utgifter för lämnade bidrag redovisas mot medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag.

2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

(tkr)	2013	2012
Intäkter av avgifter och andra ersättningar, varav:	1 482 367	1 353 971
avgiftsbelagd verksamhet ¹	1 138 889	833 574
avgifter som tagits ut med stöd av 4§ avgiftsförordningen (1992:191) ²	293 100	426 403
offentligrättsliga avgifter	2	0
inkomster från försäljning av övertaligt materiel	35 712	49 729
inkomster enligt 6 kap. 1§ kapitalförsörjningsordningen (2011:210)	14 664	44 265

1 Den avgiftsbelagda verksamheten redovisas i resultatredovisningen under avsnittet "Avgiftsbelagd verksamhet"

2 Varav tjänsteexport 678 tkr

Av intäkterna avser 1 037 090 tkr (843 759 tkr) intäkter från Försvarets materielverk. 243 127 tkr (274 335 tkr) av posten består av intäkter där Försvarets materielverk både varit beställare och underleverantör till Försvarets materielverk.

3. Intäkter av bidrag

Intäkterna (tkr) har erhållits från	2013	2012
Arbetsförmedlingen, lönebidrag samt trygghetsanställning	2 700	4 062
Arbetsförmedlingen, stöd för nystartsjobb	215	59
Försäkringskassan	1 375	947
Kammarkollegiet	1 810	1 298
Länsstyrelsen Norrbotten ¹	9 048	0
Kungliga hov- och slottsstaten	61	0
Skatteverket, nystartsjobb	382	0
Maritime Surveillance Cooperation Project	96	0
Övriga bidrag	23	25
Summa	15 710	6 391

1 Erhålla bidrag från Länsstyrelsen Norrbotten avser åtgärder för avhjälpande av föroreningskada från dumpad ammunition.

4. Finansiella intäkter

(tkr)	2013	2012
Ränta på konto hos Riksgäldskontoret ¹	36 834	64 029
Övriga finansiella intäkter ²	12 625	30 572
Summa	49 459	94 601

1 Ränteintäkter på konto hos Riksgäldskontoret är lägre än föregående år på grund av att likviditeten samt ränteläget på räntekontot 2013 har varit lägre än 2012.

2 Av övriga finansiella intäkter avser 10 864 tkr (13 724 tkr) valutakursvinster, 1 590 tkr (15 839 tkr) ränta från SPV och 105 tkr (257 tkr) dröjsmålsräntor.

5. Kostnader för personal

(tkr)	2013	2012
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-8 222 433	-8 135 980
Sociala avgifter enligt lag och avtal samt pensionskostnader	-3 808 700	-4 253 758
Övriga personalkostnader	-538 954	-508 733
Summa	-12 570 087	-12 898 471

Kostnaderna för personal har påverkats av minskade lönekostnader i samband med verksamhetsövergången till Försvarets materielverk vid årsskiftet 2012/2013. Samtidigt har ökningen av antalet anställda GSS/K inneburit ökade lönekostnader. Därtill kommer ökade kostnader i samband med att ett nytt arbetstidsavtal har implementerats. Minskningen av sociala avgifter enligt lag och avtal samt pensionskostnader förklaras med att under 2012 gjordes avsättningar för pensioner och avveckling av personal i samband med Försvarets omstrukturering inför 2013.

6. Kostnader för lokaler

(tkr)	2013	2012
Hyror	-2 372 349	-2 343 933
Övriga lokalkostnader	-155 354	-141 441
Summa	-2 527 703	-2 485 374

7. Övriga driftskostnader

(tkr)	2013	2012
Kostnader för rekryter, officersaspiranter och hemvärdet	-341 824	-347 999
Materiel- och varukostnader ¹	-4 320 177	-3 691 777
Tjänster m.m. ²	-15 633 999	-15 379 821
Summa	-20 296 000	-19 419 597

1 Ökningen av materiel- och varukostnader beror i huvudsak på att beredskapsinventarier till ett bokfört värde om 1 986 586 tkr (815 907 tkr) har uttrangerats (se även not 15 – Beredskapstillgångar). Kostnaderna för inköp av materiel till lager har minskat. Sammantaget gör detta att materiel- och varukostnader har ökat med 628 400 tkr.

2 Till följd av verksamhetsövergången till Försvarets materielverk vid årsskiftet 2012/2013 har kostnaderna för köpta tjänster ökat (samtidigt som kostnaderna för personal har minskat, se not 5 – Kostnader för personal). Ökningen av antalet anställda GSS/K har även inneburit ökade verksamhetskostnader, bl.a. kostnader för köpta tjänster. Kostnaderna för köpta tjänster avseende anslaget 6:1.3.1 har minskat under 2013 jämfört med 2012 då Försvaretsmakten under 2013 ökat utgifterna för investeringar i beredskapsinventarier, vilka har aktiverats i balansräkningen. Sammantaget gör detta att kostnader för köpta tjänster har ökat med 254 178 tkr.

8. Finansiella kostnader

(tkr)	2013	2012
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret ¹	-31 544	-47 645
Övriga finansiella kostnader ²	-16 794	-26 523
Summa	-48 338	-74 168

1 Räntekostnader på lån hos Riksgäldskontoret har minskat jämfört med föregående år på grund av att ränteläget under 2013 har varit lägre än 2012 samt att avistalänet marginellt har ökat under 2013.

2 Av övriga finansiella kostnader avser 14 717 tkr (15 752 tkr) valutakursförluster, 1 417 tkr (2 854 tkr) kostnader för dröjsmålsränta och 655 tkr (5 168 tkr) räntekostnader till SPV.

9. Avskrivningar och nedskrivningar

(tkr)	2013	2012
Anläggningstillgångar för verksamheten		
Lånefinansierade immateriella anläggningstillgångar	-459 708	-393 140
Lånefinansierade materiella anläggningstillgångar	-390 394	-385 668
Summa Anläggningstillgångar för verksamheten	-850 102	-778 808
Beredskapsinventarier	-7 298 202	-6 836 199
Summa	-8 148 304	-7 615 007

10. Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras

(tkr)	2013	2012
Ersättning från Förenta Nationerna ¹	-998	-4 588
Intäkter för försäljning av övertalig materiel	0	19 034
Summa	-998	14 446

¹ Förenta Nationerna har under perioden inbetalat 76 tkr (0 tkr). I övrigt avser posten upplupna uppbördsintäkter avseende krav som Förenta Nationerna inte betalat.

11. Lämnade bidrag

(tkr)	2013		2012	
	Lämnat	Regleringsbrev/motsv.	Lämnat	Regleringsbrev/motsv.
Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer	-43 651	-43 651	-43 640	-43 651
Bidrag till militära tidskrifter och idrottsförbund	-1 533	-1 560	-1 533	-1 560
Folke Bernadotteakademien	0	0	-800	0
Vinnova	0	0	-1 000	0
Totalförsvarets forskningsinstitut	0	0	7 859	0
Geneva Center for Security Policy (GCSP)	-500	-500	-500	-500
Internal Security Sector Review (SSR)	-2 112	-37 500	-9 802	-18 000
Multinational Helicopter Initiative (MHI)	-5 302	-6 000	0	0
Svenska Soldathemsförbundet	0	0	-6 648	0
Sveriges reservofficersförbundet	-1 200	0	-1 200	0
Övrigt	-854	0	-200	0
Summa	-55 152	-89 211	-57 464	-63 711

12. Årets kapitalförändring

Årets kapitalförändring utgörs av förändring av beredskapsvaror i lager med 366 529 tkr (-189 913 tkr), avskrivningar och nedskrivningar på beredskapsinventarier med 7 298 202 tkr (6 836 199 tkr), avyttringar av beredskapsinventarier med 1 986 586 tkr (815 907 tkr) samt periodisering av uppbördsverksamhet med 1 074 tkr (4 588 tkr).

Noter till balansräkningen

13. Immateriella anläggningstillgångar

(tkr)	Balanserade utgifter för utveckling ^{1,2}		Rättigheter och andra immateriella tillgångar	
	2013	2012	2013	2012
IB Anskaffningsvärde	2 439 036	2 148 788	108 027	108 027
Årets anskaffningar	473 923	290 248	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	0	0	0	0
UB Anskaffningsvärde	2 912 959	2 439 036	108 027	108 027
IB Ackumulerade avskrivningar	-1 132 540	-739 493	-108 020	-107 926
Årets avskrivningar	-459 700	-393 047	-7	-94
Årets försäljningar/utrangeringar	0	0	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-1 592 240	-1 132 540	-108 027	-108 020
Summa	1 320 719	1 306 496	0	7

1 Huvuddelen av beloppet avser utveckling av System PRIO.

2 Under 2013 har Försvarsmakten korrigerat anskaffningsvärdet på system Vidar med 36 268 tkr som tidigare varit felaktigt aktiverat i balansräkningen.

14. Materiella anläggningstillgångar för verksamheten

(tkr)	Förbättringsutgifter på annans fastighet		Maskiner, inventarier, installationer m.m.		Pågående nyanläggningar	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
IB Anskaffningsvärde	645 788	562 071	4 810 088	4 789 915	340 495	135 008
Årets anskaffning	77 387	51 059	102 295	154 546	78 759	297 618
Omföring från pågående nyanläggningar till färdigställda	27 721	32 913	282 090	59 218	-309 811	-92 131
Årets försäljningar/utrangeringar	0	-255	-3 088	-193 591		
UB Anskaffningsvärde	750 896	645 788	5 191 385	4 810 088	109 443	340 495
IB Ackumulerade avskrivningar	-408 921	-328 371	-3 416 124	-3 304 086		
Årets avskrivningar	-76 857	-80 805	-313 537	-304 863		
Årets försäljningar/utrangeringar	0	255	2 742	192 825		
UB Ackumulerade avskrivningar	-485 778	-408 921	-3 726 919	-3 416 124		
Summa	265 118	236 867	1 464 466	1 393 964	109 443	340 495

15. Beredskapstillgångar

Beredskapsvaror i lager till exempel ammunition, reservmateriel och beklädnadsmateriel redovisas i balansräkningen som beredskapstillgång. De omsätts i varierande grad i förbandsverksamheten och hanteras därför med nödvändighet som omsättningstillgång i den löpande redovisningen. Årets lagerförändring ingår i Årets kapitalförändring men omförs i början av nästa år till statskapital.

(tkr)	Beredskapsinventarier		Beredskapsvaror i lager	
	2013	2012	2013	2012
IB Anskaffningsvärde	160 683 031	156 885 574		
IB Bokfört värde lager			16 635 174	16 092 474
Årets anskaffning inventarier	7 075 579	5 952 711		
Årets försäljningar/utrangeringar ¹	-6 454 068	-2 155 254		
Årets anskaffning lager			480 762	352 787
Årets lagerändring			-366 529	189 913
UB Anskaffningsvärde	161 304 542	160 683 031	16 749 407	16 635 174
IB Ackumulerade avskrivningar	-82 101 710	-76 604 858		
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-7 298 202	-6 836 199		
Årets försäljningar/utrangeringar ¹	4 467 482	1 339 347		
UB Ackumulerade avskrivningar	-84 932 430	-82 101 710		
Summa	76 372 112	78 581 321	16 749 407	16 635 174

1 Under 2013 har beredskapsinventarier till ett bokfört värde om 1 986 586 tkr (815 907 tkr) utrangerats. Utrangeringen avser bl.a. FPL JAS 39A, HKP 9, HKP 10 samt STRV 121.

16. Varulager och förråd

(tkr)	2013	2012
Trycksaker	40 499	42 044
Drivmedel	331 049	308 436
Övrigt	11 508	12 505
Summa	383 056	362 985

17. Pågående arbeten

(tkr)	2013	2012
Pågående arbeten ¹	35 336	22 820
Summa	35 336	22 820

1 Av det totala beloppet avser 26 185 tkr (16 669 tkr) upparbetade kostnader mot Försvarets materielverk.

18. Fordringar hos andra myndigheter

(tkr)	2013	2012
Kundfordringar	420 559	306 997
Skattekonto ¹	18 912	3
Ingående moms	195 498	239 447
Summa	634 969	546 447

¹ Avser återkrav drivmedelsskatt.

19. Övriga fordringar

(tkr)	2013	2012
Fordringar på personalen	6 763	5 443
Athena	6 050	6 050
Övriga fordringar	3 612	3 773
Summa	16 425	15 266

20. Förutbetalda kostnader

(tkr)	2013	2012
Förutbetalda hyror	33 919	60 948
Övriga förutbetalda kostnader	41 765	32 552
Summa	75 684	93 500

21. Upplupna bidragsintäkter

(tkr)	2013	2012
Länsstyrelsen i Norrbotten ¹	4 048	0
Summa	4 048	0

¹ Avser bidrag för nerlagda kostnader avseende åtgärder för avhjälpande av föroreningskada från dumpad ammunition. Bidraget kommer att erhållas 2014.

22. Övriga upplupna intäkter

(tkr)	2013	2012
Exportstöd JAS	9 000	24 781
Krav mot FN	361	1 435
Ej fakturerade utlandsmissioner	2 219	6 488
Övriga upplupna intäkter	1 274	1 947
Summa	12 854	34 651

23. Avräkning med statsverket

(tkr)	2013	2012
Uppbörd		
Ingående balans	-19 034	-4 948
Redovisat mot inkomsttitel	-76	-19 034
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	76	0
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	19 034	4 948
Skulder avseende uppbörd	0	-19 034
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	539 409	458 518
Redovisat mot anslag	1 277 835	1 550 771
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-1 627 959	-1 469 880
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	189 285	539 409
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	1 010 910	486 185
Redovisat mot anslag	38 862 953	38 480 857
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-38 977 204	-38 382 391
Återbetalning av anslagsmedel	6 270	426 259
Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde	902 929	1 010 910
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	549 709	642 915
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-128 694	-93 206
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	421 015	549 709
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	-772	-4 011
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	58 707	274 866
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 686 219	-1 742 338
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	1 627 883	1 470 711
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	-401	-772
Summa	1 512 828	2 080 222

I saldot ingår 600 000 tkr avseende indragen likviditet från räntekontot, enligt regeringsbeslut 3 år 1997 (FO97/904/ESU), som under 2009 återfördes från balanserad kapitalförändring. Försvarsmakten redovisar från och med 2009 därför en fordran motsvarande den indragna likviditeten under avräkning med statsverket.

24. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

Beviljad räntekontokredit enligt regleringsbrev uppgår till 2 500 000 tkr.

25. Statskapital

(tkr)	2013	2012
IB Statskapital		
Beredskapsinventarier	86 233 426	87 097 410
Beredskapsvaror i lager	16 445 262	15 751 033
Summa IB Statskapital	102 678 688	102 848 443
Årets förändring		
Årets anskaffning beredskapsinventarier	7 075 579	5 952 711
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	480 762	352 787
Årets anskaffning konst och andra ej avskrivningsbara inventarier	9 020	0
Avskrivningar och avyttringar föregående år	-7 652 105	-6 816 694
Förändring beredskapsvaror i lager föregående år	189 913	341 441
Summa Årets förändring	103 169	-169 755
UB		
Beredskapsinventarier ¹	85 656 900	86 233 426
Beredskapsvaror i lager ²	17 115 937	16 445 262
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier ³	9 020	0
Summa UB	102 781 857	102 678 688

- 1 Utgående balans motsvarar beredskapsinventariers bokförda värde i föregående helårsbokslut med tillägg av årets anskaffning och årets invärdering och med avdrag för inventarier som under året, utan ersättning, överförs till annan myndighet. Avskrivningar och avyttringar bokförs mot statskapital först påföljande år.
- 2 Utgående balans motsvarar beredskapsvarors i lager bokförda värde i föregående helårsbokslut med tillägg av årets anskaffning och årets invärdering.
- 3 Utgående balans motsvarar konst och andra ej avskrivningsbara inventariers bokförda värde i föregående helårsbokslut med tillägg av årets anskaffning och årets invärdering.

26. Balanserad kapitalförändring

(tkr)	2013	2012
Till och med föregående bokslut ackumulerade periodiseringsdifferenser ¹	1 435	6 022
Summa	1 435	6 022

- 1 Består av periodiseringar avseende uppbördsverksamhet.

Disposition av föregående års kapitalförändring (tkr)

Årets kapitalförändring i RR 2012-12-31	7 466 781
Överfört till balanserad kapitalförändring	-4 588
Överfört till statskapital (avser 2012 års avskrivningar och avyttringar av beredskapsinventarier)	-7 652 106
Överfört till statskapital (avser 2012 års lagerförändring av beredskapsvaror i lager)	189 913
Återstår	0

27. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

(tkr)	2013	2012
IB Avsättningar för pensioner	607 484	313 614
Periodens pensionskostnad	89 942	456 668
Periodens pensionsutbetalningar	-244 548	-162 798
UB^{1,2}	452 878	607 484

	2013	2012
1) Beräknat av Statens Pensionsverk för dem där utbetalning har påbörjats	423 336	266 863
1) Beräknat av Försvarsmakten för fattade beslut utan påbörjad utbetalning	29 542	340 621
2) Antal personer där utbetalning har påbörjats	558	351
2) Antal personer där utbetalning ännu ej har påbörjats	12	353
2) Summa antal personer	570	704

28. Övriga avsättningar

Avsättningar har gjorts för framtida utgifter avseende omstrukturering på grund av FB 04 och andra regerings- eller myndighetsbeslut.

(tkr)	Årets förändring	2013	2012
Ändamål:			
Avveckling av materiel	-225 539	337 582	563 121
Sanering	0	135 000	135 000
Rivning	0	11 000	11 000
Hyra	0	20 000	20 000
Personal under avveckling	-36 361	192	36 553
Engångspremier för uppsagd personal	-44 061	15 487	59 548
Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder	913	106 325	105 412
Summa	-305 048	625 586	930 634

29. Lån i Riksgäldskontoret

(tkr)	2013	2012
IB	3 047 225	3 226 743
Nya lån	922 362	600 193
Amorteringar	-842 412	-779 711
UB	3 127 175	3 047 225
Beviljad låneram	3 485 000	3 400 000

30. Skulder till andra myndigheter

(tkr)	2013	2012
Leverantörsskulder	2 493 419	5 076 231
Skatter och avgifter	239 232	269 616
Utgående moms	25 312	52 305
Övriga skulder	1 148	0
Summa	2 759 111	5 398 152

31. Övriga skulder

(tkr)	2013	2012
Personalens källskatt	208 321	234 403
Övriga skulder	59 815	80 093
Summa	268 136	314 496

32. Upplupna kostnader

(tkr)	2013	2012
Ledighetsskuld och övrig upplupen lön	1 012 742	1 011 500
Sociala avgifter på ledighetsskuld och övrig upplupen lön	503 547	502 422
Övriga upplupna kostnader	118 328	115 984
Summa	1 634 617	1 629 906

33. Oförbrukade bidrag

(tkr)	2013	2012
Kammarkollegiet	0	402
Summa	0	402

34. Övriga förutbetalda intäkter

(tkr)	2013	2012
Försvarets materielverk ¹	4 933	4 216
Summa	4 933	4 216

¹ Avser ej upparbetade kostnader som fakturerats Försvarets materielverk.

35. Övriga ansvarsförbindelser

I övriga avsättningar (se not 28) ingår avsättning om 135 000 tkr (135 000 tkr) för utgifter under åren 2014 - 2021 för sanering av förorenade områden. Försvarmakten kommer även efter år 2021 att ha utgifter för att sanera förorenade områden. Utgifterna för sanering efter år 2021 är dock osäkra till både tidpunkt och belopp.

Noter till anslagsredovisningen

36. Redovisning mot anslag

Anslag	Beslut och kommentarer
Anslag inom Försvarsdepartementets utgiftsområde nr 6	
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap Regeringsbeslut 6 2012-12-20 Fö2011/552/MFU, Fö2012/15/ESL, Fö2012/113/ESL (delvis) m.fl. Försvarsmaktens nyttjande av anslagskrediten på anslagsposten 1:1.1 Förbandsverksamhet och beredskap beror på ökade kostnader för att anställningar av GSS/K tidigarelags med ökade löne- och verksamhetskostnader som följt. Därtill kommer ökade kostnader i samband med att ett nytt arbetstidsavtal har implementerats.
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten Regeringsbeslut 6 2012-12-20 Fö2011/552/MFU, Fö2012/15/ESL, Fö2012/113/ESL (delvis) m.fl.
1:2.1	Fredsfrämjande förbandsinsatser Regeringsbeslut 6 2012-12-20 Fö2011/552/MFU, Fö2012/15/ESL, Fö2012/113/ESL (delvis) m.fl. Av det totala anslagssparandet 1 065 612 tkr har regeringen inte tilldelat Försvarsmakten 460 204 tkr vilket innebär att Försvarsmakten har anslagsparat ca 605 408 tkr. Det ekonomiska utfallet för truppbidragen har sammantaget ett kraftigt underutnyttjande. Inledningsvis var tilldelad ram högre än vad som slutligen budgeterades främst med anledning av förändringar i organisationen med minskad personalstyrka. Förändringar i avtal har även medfört att kostnaderna minskat kraftigt inom logistikområdet.
1:3.1	Anskaffning av materiel och anläggningar Regeringsbeslut 6 2012-12-20 Fö2011/552/MFU, Fö2012/15/ESL, Fö2012/113/ESL (delvis) m.fl.
1:4.1	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar Regeringsbeslut 6 2012-12-20 Fö2011/552/MFU, Fö2012/15/ESL, Fö2012/113/ESL (delvis) m.fl. Försvarsmaktens målsättning är att nyttja tilldelad anslagsram. Ett antal fleråriga beställningar fick dock högre utfall 2013 än Försvarsmakten prognostiserat, vilket innebär att anslagskrediten belastades.
1:5.1	Forskning och teknik-utveckling Regeringsbeslut 6 2012-12-20 Fö2011/552/MFU, Fö2012/15/ESL, Fö2012/113/ESL (delvis) m.fl.
Anslag inom Utrikesdepartementets utgiftsområde nr 5	
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet (UD) Protokoll 1:4 2013-11-14 UF2013/68589/UD/SP

37. Redovisning av beställningsbemyndigande

Anslag	Kommentarer
1:3.1	Anskaffning av materiel och anläggningar Avseende bemyndiganderamen för anslag 1:3.1 har Försvarsmakten under 2013 begärt utökad ram för den händelse att annat land vill samarbeta inom JAS 39 skulle medföra behov av att lägga ytterligare beställningar. Försvarsmakten har inte kunnat lägga ett antal större beställningar inom främst marinområdet då området varit föremål för omplanering. Slutligen har Försvarsmakten inte kunnat lägga ett antal beställningar eftersom medgivande från regeringen saknats. Dessa medgivanden beräknas komma 2014. De åtagande som erfordrat regeringens beslut framgår av regleringsbrevet 2013. Sammantaget är dessa olika faktorer skälen till differensen mellan tilldelad och utnyttjad ram. Hela det redovisade beloppet har beställts från statliga leverantörer vilka i sin tur kontrakterar utomstatliga leverantörer. En delmängd av dessa belopp stannar inom staten i form av myndigheternas interna omkostnader. Försvarsmaktens huvudleverantör FMV hade vid utgången av 2013 beställningar hos utomstatliga leverantörer på 50 868 miljoner kronor totalt alla anslag. Differensen mellan Försvarsmaktens bemyndigande och FMV redovisade belopp beror till huvuddelen av att FMV enligt plan ännu inte gjort alla relevanta projektbeställningar mot utomstatliga leverantörer och till mindre del av FMV interna omkostnader på projekten.
1:4.1	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar Hela det redovisade beloppet har beställts från statliga leverantörer vilka i sin tur kontrakterar utomstatliga leverantörer. En delmängd av dessa belopp stannar inom staten i form av myndigheternas interna omkostnader. Försvarsmaktens huvudleverantör FMV hade vid utgången av 2013 beställningar hos utomstatliga leverantörer på 50 868 miljoner kronor totalt alla anslag. Differensen mellan Försvarsmaktens bemyndigande och FMV redovisade belopp beror till huvuddelen av att FMV enligt plan ännu inte gjort alla relevanta projektbeställningar mot utomstatliga leverantörer och till mindre del av FMV interna omkostnader på projekten.

Noter till finansieringsanalysen

38. Kostnader

(tkr)	2013	2012
Kostnader enligt resultaträkning	-43 590 432	-42 492 617
Avskrivningar och nedskrivningar enligt resultaträkning	8 148 304	7 615 007
Realisationsförluster ¹	1 986 800	816 443
Förändring avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-154 606	293 870
Förändring övriga avsättningar	-305 048	-104 120
Summa	-33 914 982	-33 871 417

¹ Se även not 15 – Beredskapstillgångar.

39. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

(tkr)	2013	2012
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkning	1 482 367	1 353 971
Realisationsvinster	-31	0
Summa	1 482 336	1 353 971

40. Ökning/minskning av kortfristiga fordringar

(tkr)	2013	2012
Förändring av pågående arbete	-12 516	-2 112
Förändring av fordringar	-41 920	16 276
Förändring av periodavgränsningsposter	35 564	-48 691
Justering för periodavgränsningsposter avseende uppbördsverksamhet	-1 074	-4 588
Summa förändring av periodavgränsningsposter	34 490	-53 279
Summa	-19 946	-39 115

41. Ökning/minskning av kortfristiga skulder

(tkr)	2013	2012
Förändring av skulder m.m.	-2 775 668	1 195 553
Justering för investeringslån	-79 950	179 519
Justering för leverantörsskulder avseende anläggningstillgångar	1 344 359	-412 308
Summa förändring av skulder m.m.	-1 511 259	962 764
Förändring av periodavgränsningsposter	5 027	-33 292
Summa	-1 506 232	929 472

BILAGOR

Bilaga 1 (kvalificerat hemlig) Värdering av Försvarsmaktens operativa förmåga 2013

Bilagan är en detaljerad redovisning av värderingen av Försvarsmaktens operativa förmåga samt insatsorganisationens omfattning och beredskap och hur denna värderats.

I kvalificerat hemlig underbilaga 1.1 sammanfattas läget läget för krigs- och hemvärnsförband 2013. I kvalificerat hemlig underbilaga 1.2 redovisas nationell och internationell beredskap samt nationella operationer.

Dessa bilagor redovisas och insänds till regeringen i särskild ordning.

Bilaga 2 (öppen) Personalberättelse

Bilagan är en detaljerad redovisning av personalområdet.

Bilaga 3 (öppen) Särskilda redovisningar

Bilagan omfattar redovisningar av ett stort antal återrapporteringskrav samt underbilagor 3.1. Underbilaga 3.1 avser återrapportering av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet (RB p. 18)

ÖVERBEFÄLHAVARENS INTYGANDE AV MYNDIGHETENS ÅRSREDOVISNING

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att brister avseende den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten föreligger på följande punkt; brister i implementeringen av förordning om intern styrning och kontroll i verksamhet och processer.

Sverker Göranson

FÖRSVARSMAKTEN

107 85 Stockholm • Telefon: 08-788 75 00
www.forsvarsmakten.se